

ผลการใช้ชุดการนิเทศที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ปริญญาโท

ของ

เรไร ชนะการ

๔1 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

ธันวาคม 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการ สอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผศ.ดร.ภรณ์ ชูรัตน์)

.....กรรมการ
(รศ.ลัดดาวัลย์ หวังพานิช)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผศ.ดร.ภรณ์ ชูรัตน์)

.....กรรมการ
(รศ.ลัดดาวัลย์ หวังพานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.ฉันทนา ภาคมงคล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...๑๗...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ...๒๕๓๔

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยการแนะนำและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ คุรุรักษ์ รองศาสตราจารย์สถิตาวุธย์ พ่วงพานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช และคณาจารย์ในภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขาวทา เกษะคุปต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรวิทอง อาจารย์สาอาก สัทพงษ์ อาจารย์เอื้องฟ้า สมบัติพานิช อาจารย์กัญญา เกตุกษมา อาจารย์อารี เกษมวิทย์ ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์อรุณ สมชัย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีศึกษานิเทศก์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีทุกท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นเล็กเล็ก ที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่กรุณาให้ความสะดวก ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจคอยค้ำคองมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

เรไร ชนะการ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการ ศึกษาครั้งนี้	4
	ความสำคัญของการ ศึกษาครั้งนี้	4
	ขอบเขตของการ ศึกษาครั้งนี้	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	8
	การนิเทศภายในโรงเรียน	19
	ชุดการสอน	44
	สมมติฐานในการ ศึกษาครั้งนี้	53
3	วิธีดำเนินการวิจัย	54
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
	การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
	แบบแผนการทดลอง	60
	วิธีดำเนินการทดลอง	61
	การรวบรวมข้อมูล	63
	การวิเคราะห์ข้อมูล	63

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	67
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	67
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	69
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	82
ประวัติย่อของผู้วิจัย	200

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	59
2	แบบแผนการทดลอง	60
3	วิธีการทดลองใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	61
4	เปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนและหลังการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	66

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ส่วนประกอบของชุดการนิเทศการพัฒนากฎติกรรมาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ครูกับเด็ก 56

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา แต่ปรากฏว่า การพัฒนายังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาด้านการบริหาร โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมและติดตามผลภายในหน่วยงาน ตลอดจนครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 37) ในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ต้องหาวิธีการมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็ก เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิด และเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็ก แต่ครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นครูที่สอนในระดับประถมศึกษามาก่อน จึงอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 33) ซึ่งไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับก่อนศึกษานั้น มีหลักการและวิธีปฏิบัติที่แตกต่างไปจากการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก (เบญจา แสงมะลิ. 2518) กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษาเน้นการปรับปรุงคุณภาพด้านการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์สูง ส่วนการจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษาเน้นการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 16) ดังนั้นครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้

ทำหน้าที่ปลูกฝัง สั่งสอน ควรรอบรู้ เข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์อย่างถูกต้อง และมีวิธีการโดยเฉพาะ (เบญจา แสงมะลิ. 2518) นอกจากนี้ ควรแสดงออกถึงความรัก ความเอื้ออาทรด้วยความจริงใจเพื่อที่จะทำให้เด็กรู้สึกในความปรารถนาดี และแสดงความรักตอบ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในการที่จะแสดงความรักต่อบุคคลอื่นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 10) ครู เป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งทางความคิดและการกระทำ เพราะเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครูที่โรงเรียน เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างนิสัย และบุคลิกภาพจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ดังนั้นครูจึงเป็นเสมือนแบบพิมพ์ที่จะหล่อหลอมบุคลิกภาพให้แก่เด็ก

เท่าที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าครูมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก ครูจึงควรตระหนัก และให้ความสำคัญต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในขณะที่สอน พฤติกรรมทางวาจา และท่าทางที่ครูแสดงออกจะเป็นสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าให้เด็กมีปฏิริยาตอบสนองโต้ทั้งในทางที่ดีและไม่ดีเช่นกัน (ผ่องพรรณ เอกอาวช. 2525, ชูศรี เอมละออง. 2525, ัญญา แก้วสุวรรณ. 2525, พิมพ์พันธุ์ จันทรเพ็ญ. 2525) ยี (ประคอง ประสิทธิ์พร. 2519 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Yee. 1971) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กนั้นมีอิทธิพลมาก ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดี ก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น แต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางที่ไม่ดี ก็จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ และเก็บกดความไม่สบายใจไว้ภายใน ทั้งนี้ เพราะ กระบวนการเรียนการสอน เป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และสร้าง ความเข้าใจระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งอยู่ในรูปของการแสดง ความคิด การกระทำซึ่งส่งผลต่อกัน แบรดฟอร์ด (Bradford. 1960 : 16) แฟลนเดอร์ส (Flanders. 1970 : 488) กล่าวถึงความสำคัญของการสังเกต และการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของครูว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาการสอนของครู ช่วยให้ครูเอาใจใส่พฤติกรรมและสามารถควบคุมพฤติกรรม การสอนของตน

ให้เป็นไปในแนวทางที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นไว้ จะเห็นได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์ของครูมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของเด็ก ครูจึงมีความสำคัญต่อการปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กแก่เด็กในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก การที่ครูจะมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์สอดคล้องกับหลักการ และวิธีการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาได้เพียงใดนั้น ต้องอาศัยผู้นิเทศในการช่วยแนะแนวทางให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

ผู้นิเทศจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน จัดปัจจัยสนับสนุน ช่วยประสานงานให้ครู ผู้บริหาร เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 3) ผู้นิเทศที่อยู่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุดคือผู้มีหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้ครูพัฒนาตนเอง และสามารถดำเนินการสอนได้บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 33) ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก อันจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาด้านสังคมของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของประชากร การที่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนจะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องอาศัยสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศที่เหมาะสม

การนิเทศจะบรรลุผลตามจุดหมายได้ ต้องอาศัยสื่อที่มีประสิทธิภาพ สื่อในการนิเทศที่สามารถช่วยพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ประเภทหนึ่งคือ ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ชุดการนิเทศเป็นเอกสาร

ที่อธิบายให้ผู้นิเทศทราบถึงการปฏิบัติตนในการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อผู้นิเทศได้ศึกษาแล้ว จะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูด้วยกันเองได้ ชูชกการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ประกอบด้วยการใช้ชูชกการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และบทเรียนด้วยกันเองเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และวิธีปฏิบัติตนในการนิเทศเพื่อสร้างพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในทางที่พึงประสงค์ และแบบสังเกตที่ใช้ในการตรวจสอบหรือวัดพฤติกรรมที่ครูกับเด็กแสดงออกทางวจาและท่าทาง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยชูชกการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กว่าพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในทางที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือไม่

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยชูชกการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้ผู้นิเทศระดับก่อนประถมศึกษา ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการนิเทศ และส่งเสริมพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ และเป็นแนวทางในการสร้างสื่อการนิเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างมีประสิทธิวิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวน 64 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบง่าย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรทดลอง คือ วิธีการนิเทศโดยใช้ชุดการนิเทศการพัฒนา
พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ด้านการ
ถามคำถาม ด้านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของลูก และด้าน
การชมเชยและให้กำลังใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้นิเทศ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หรือ
ครูวิชาการโรงเรียนที่ทำการนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษาที่
เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบล
ราชธานี

3. เด็ก หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา
ที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัด
อุบลราชธานี

4. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง พฤติกรรมที่ครูชั้น
 เด็กเล็กแสดงออกทางวาจาและท่าทาง ได้แก่พฤติกรรมของครูในด้านการถามคำถาม
 ด้านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก และด้านการชมเชย
 และให้กำลังใจ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสามารถสังเกตได้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

5. การนิเทศ หมายถึง การนิเทศภายในโรงเรียน โดยความร่วมมือกัน
 ระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

6. ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง
 ชุดการนิเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 คู่มือการใช้ชุดการนิเทศ
 การพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เป็นเอกสารที่อธิบายถึงการดำเนินการ
 นิเทศภายในโรงเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย ตอนที่ 2 บทเรียนด้วยตนเอง
 เป็นเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน และการพัฒนาพฤติกรรม
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก สำหรับให้ผู้นิเทศและครูนำไปดำเนินการนิเทศและจัด
 ประสานงานให้แก่เด็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

1.1 ความหมายของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์

1.2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

2. การนิเทศภายในโรงเรียน

2.1 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

2.3 ความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน

2.4 ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน

2.5 จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

2.6 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.7 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

2.8 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

3. ชุคการ สอน

3.1 ความหมายของชุคการ สอน

3.2 หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการผลิตชุคการ สอน

3.3 ประเภทของชุคการ สอน

3.4 องค์ประกอบของชุคการ สอน

3.5 ประโยชน์ของชุคการ สอน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุคการ สอน

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

1. ความหมายของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์

ตามคำจำกัดความในประมวลศัพท์บัญญัติทางการศึกษา (2528 : 96) ให้ความนิยามของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง การกระทำระหว่างกันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อกัน

คาร์เตอร์ (Carter. 1897 : 130) ให้ความหมายของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต่างก็มีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลซึ่งกันและกัน

เพจ (Page. 1977 : 179) ให้ความหมายของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง อิทธิพลระหว่างบุคคลแต่ละบุคคล หรือแต่ละกลุ่ม ที่มีต่อกัน ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเน้นถึงพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์ นอกจากนี้ยังให้ความหมายของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กว่า เป็นอิทธิพลระหว่างครูกับเด็กที่มีต่อกัน โดยเน้นถึงพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์ของครูกับเด็ก

สรุปได้ว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่แสดงออกกันด้วยการกระทำและการแสดงความรู้สึกต่อกันนั้น ต่างก็มีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลซึ่งกันและกัน

2. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กเพราะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในขณะที่ทำการเรียนการสอน และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะแสดงให้เห็นสภาพของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยทั่วไปว่า ครูและเด็กมีทัศนคติต่อกันอย่างไร ครูแสดงออกทางวาจาและท่าทางต่อเด็กอย่างไร ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ครูแสดงต่อเด็กจะเป็นตัวชี้ให้เห็นลักษณะอิทธิพลของครูในชั้นเรียน ซึ่ง แบลลัค (Bellack. 1963) ได้แบ่งอิทธิพลของครู

ในชั้นเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. อิทธิพลทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกแล้ว ทำให้เด็กตอบสนองในลักษณะใดก็ได้ อิทธิพลทางอ้อมจะเกิดขึ้น ถ้าครูแสดงพฤติกรรมออกในท่าทางยอมรับ ชยายความหรือสนับสนุนความคิดและความรู้สึกของเด็ก ชมเชย หรือให้กำลังใจ ตามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. อิทธิพลทางตรง หมายถึง กิริยาที่ครูแสดงออกมาแล้วทำให้เด็กตอบสนองโดยการแสดงพฤติกรรมไปในทางที่ครูต้องการอย่างเสียดังไม่ได้ อิทธิพลประเภทนี้จะเกิดขึ้น เมื่อครูบรรยาย หรือแสดงความคิดเห็นฝ่ายเดียว เมื่อครูให้คำแนะนำ หรือออกคำสั่ง ก็เตือน หรือว่ากล่าว เพื่อให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรม

ครูมีความสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ที่ทำให้บุคคลได้เปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ วิธีสอนของครูเป็นการสร้างเสริมความรู้ให้สมบูรณ์ เป็นแบบฉบับแก่เด็ก และเป็นการวางเงื่อนไขว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติ ซึ่ง แบลดเวลล์ ได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนระหว่างครูกับเด็กเป็น 2 ประเภทคือ

1. พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและเด็กแสดงออก เพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน โดยการพูดหรือการอ่านออกเสียง

2. พฤติกรรมที่ไม่ใช่ทางวาจา (Non-Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและเด็กไม่ได้แสดงออกทางวาจา แต่เป็นการแสดงออกทางท่าทาง เช่น การเขียน การอ่านในใจ หรือพยักหน้า สันนิษฐาน เป็นต้น

การแสดงออกทางวาจา และท่าทางของครูย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ย่อมเป็นสิ่งกระตุ้นหรือเป็นสิ่งเร้าให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองได้เช่นกัน

ก้อ สวัสดิภาพิชัย และคนอื่น ๆ (2505 : 178 - 181) ให้
ความเห็นว่ โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญในการปลูกฝังบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างยิ่ง

เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก ย่อมจะถ่ายทอดพฤติกรรมและทัศนคติให้แก่เด็ก ครูที่มีความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กตามวัย ยอมรับสภาพสติปัญญาและความสามารถของแต่ละบุคคลจะช่วยให้เด็กแต่ละคนเจริญงอกงามทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ช่วยให้เด็กรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จเป็นขั้น ๆ และให้คำยกย่องชมเชยตามสมควร

แกสตา และคนอื่น ๆ (Gazda and others. 1977 : 10) ได้กล่าวถึงผลงานการวิจัยของ วิทฮอลล์ (Withall. 1949), วิทฮอลล์ และเลวิส (Withall and Lewis. 1971) พอสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมของครูเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการ สร้างบรรยากาศในห้องเรียน

2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก จะมีอิทธิพลต่อจิตใจของเด็ก

3. การปฏิบัติของครูต่อเด็ก จะมีผลต่อเจตคติของเด็กที่มีต่อสังคม และการปฏิบัติของเด็กต่อบุคคลอื่น นั่นคือ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์นั่นเอง

ฟเลเดอร์ส (ซีรวัชน์ นิจนตร. 2526 : 84 ; อ้างอิงมาจาก Flanders. 1959) ได้ประมวลผลการวิจัยในคำานที่เกี่ยวของกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก พบว่าการกระทำในลักษณะของอิทธิพลทางอ้อม จะช่วยให้เด็กมีอิสระในการแสดงออก เช่น การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก การยกย่องชมเชย มีความสัมพันธ์กับเจตคติที่ดี และช่วยให้เด็กมีนิสัยในการทำงานที่ดีขึ้น และสรุปว่าลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่มีการยกย่อง ให้อำนาจใจเด็ก และรับฟังความคิดเห็นของเด็ก จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีทั้งด้านอารมณ์ และสังคมในห้องเรียน

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดใน การที่จะทำ ให้พฤติกรรมของเด็กเป็นไปในทางบวกหรือลบ ถ้าครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ต่อเด็ก

ในทางบวก เด็กก็ตอบสนองในทางบวก ถ้าครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ต่อเด็กในทางลบ เด็กก็ตอบสนองในทางลบเช่นกัน และในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กให้เป็นไปในทางบวก ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพที่ดีต่อสังคมในเวลาต่อมา

ในการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โค้มนักการศึกษาหลายท่านจัดทำเครื่องมือ เพื่อใช้สังเกตและวิเคราะห์ เช่น แฟลนเดอร์ส (Flanders) ได้จัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กขึ้น เพื่อวัดประสิทธิภาพทางการสอนของครู เรียกว่า แบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาในชั้นเรียน (Flanders Interaction Analysis Categories) โดยอาศัยข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่า

1. พฤติกรรมทางวาจา เป็นพฤติกรรมหลักของฉัณษาเรียนการสอน และมีลักษณะเป็นปฏิริยาโต้ตอบระหว่างครูกับเด็ก

2. พฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นตัวแทนของพฤติกรรมโดยส่วนรวมของครู

3. ในชั้นเรียน นอกจากจะมีพฤติกรรมทางวาจา ทั้งในส่วนที่เป็นของครูและส่วนที่เป็นของเด็แล้ว ยังอาจมีสภาวะอีกอันหนึ่งคือ ความเงียบ หรือ การหยุดชะงักเป็นชั่วครั้งชั่วคราวในระหว่างที่มีการเรียนการสอนหรืออาจจะมีการแสดงพฤติกรรมทางวาจาของครูกับเด็กเหมือนกัน แต่ผู้สังเกตชั้นเรียนไม่สามารถจะเข้าใจได้ว่า ใครพูด และเนื่องจากเครื่องมือที่ใช้สำหรับบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตามลำดับของเวลา ฉะนั้นจึงรวมเอาความสับสนเข้าไว้เพื่อความสมบูรณ์

ระบบการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของแฟลนเดอร์ส (Flanders Interaction Analysis Categories) ใช้ตัวย่อว่า F I A C มีผู้นิยมใช้กันมาที่สุด โดยแบ่งพฤติกรรมการเรียนการสอนทางวาจาออกเป็น 10 ประเภทด้วยกัน คือ ประเภท 1 - 7 เป็นพฤติกรรมของครู ประเภทที่ 8 - 9

เป็นพฤติกรรมของเด็ก และประเภทที่ 10 คือความเจ็บแสบหรือความสับสน ซึ่งมีทั้งนี้

การพูดของครู

อิทธิพลทางอ้อม

1. การยอมรับความรู้สึก รับทราบระดับความรู้สึกของเด็กและช่วยอธิบายให้กระจ่างในลักษณะท่าทางที่ไม่ซับซ้อน ความรู้สึกอาจเป็นทางบวกหรือทางลบ ก็ได้ รวมทั้งการคาดการณ์ หรือการรำลึกถึงความรู้สึกด้วย

2. การยกย่องหรือสนับสนุนพฤติกรรมหรือการกระทำที่ยกย่องหรือสนับสนุนเด็ก การพูดกลตที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน การพยักหน้ารับทราบ การเห็นด้วย

3. การยอมรับและใช้ความคิดเห็นของเด็ก การอธิบายให้กระจ่าง การสร้างหรือพัฒนาความคิดเห็นหรือข้อแนะนำของเด็ก (และจะค่อย ๆ จัดเข้าประเภทที่ 5 เมื่อครูนำความคิดเห็นของตนมาใช้มากขึ้น)

4. การถามคำถาม การถามคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อหาหรือวิธีการเพื่อให้เด็กตอบ

อิทธิพลทางตรง

5. การบรรยาย ให้ความจริงหรือความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา หรือวิธีการ แสดงความคิดเห็นของตน ถามคำถามที่กล่าวขึ้นโดยมุ่งหมายจะให้ตอบ

6. การชี้แนวทางให้ แนวทาง คำสั่ง หรือระเบียบซึ่งคาดว่าเด็กจะทำตาม

7. การวิพากษ์วิจารณ์หรือการให้เหตุผลถึงความมีอำนาจ ข้อความที่เปลี่ยนแปลงเด็ก ระบุว่าทำไมครูจึงทำ และกำลังทำอะไร ซึ่งครูจะยึดตัวเองเป็นมาตรฐานอย่างมาก

การพูดของเด็ก

8. การพูดของเด็ก การตอบสนอง การพูดของเด็กที่ตอบสนองต่อครู

ในพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับและไม่เป็นที่ยอมรับ การรู้ตะคอกเด็กบางคน การริเริ่ม การতিক่อหรือยินดีรับฟังคำพูดของเด็ก

9. เด็กพูด - การริเริ่ม การพูดที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม

10. การนั่งเงียบหรือความสับสน หยุดชั่วคราว นั่งเงียบชั่วคราว และช่วงเวลาที่ยาวนานเป็นระยะเวลาที่ผู้สังเกตไม่สามารถเข้าใจการสื่อความหมาย

เมดเลย์ (Medley. 1963: 247) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาระหว่างครูกับเด็กของ แพลนเคอร์ส ว่าสามารถบันทึกพฤติกรรมได้ละเอียด ชัดเจน ยุติธรรม และเป็นที่เข้าใจดี เป็นการบันทึกพฤติกรรมทางวาจาทั้งของครูและเด็กทุกระยะ มีใช้สังเกตหรือบันทึกพฤติกรรมของครูแค่ฝ่ายเดียว ซึ่งธีระ ฤทธิเจริญ กล่าวถึงวิธีการของแพลนเคอร์สว่ามีประโยชน์ เป็นผลดีต่อการเรียนการสอน ทำให้เราทราบบุคลิกและคุณลักษณะของครูในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูผูกขาดการพูดในชั้นเรียนมากเกินไปหรือไม่
2. ครูใช้สิทธิพลทางอ้อมหรือทางตรง
3. ครูมีปฏิริยาตอบสนองพฤติกรรมของเด็กอย่างไร
4. ครูใช้เวลาบรรยายมากน้อยเพียงใด
5. ครูรับเอาความคิดเห็นมาใช้ขยายความมากน้อยเพียงใด
6. ครูยอมรับ ขยายความ หรือใช้อารมณ์หรือความรู้สึกของเด็ก

มากน้อยเพียงใด

7. เด็กมีความตั้งใจที่จะต่อต้านการใช้สิทธิพลของครูเพียงใด
8. ครูใช้ผลการชมเชยเพียงใด
9. ครูมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดแก่เด็กเพียงใด
10. ครูใช้การตักเตือนว่ากล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด
11. ครูเปิดโอกาสให้เด็กพูดในชั้นเรียนเพียงพอหรือไม่

แอนเดอร์สัน (Withall and Lewis. 1971: 35 - 36; citing Anderson. 1970) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของครูที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาชั้นต้น โดยจัดประเภทพฤติกรรมของครูเป็น 26 ประเภท และจัดเป็น 2 รูปแบบ

รูปแบบแรก คือพฤติกรรมที่ครูเป็นความคุม มี 3 ชนิด คือ

1. ความคุมด้วยความซัดแย้ง
2. ความคุมโดยไม่มี ความซัดแย้ง
3. ความคุมด้วยการทำงานด้วยกัน

อีกรูปแบบหนึ่งการรวมเข้าด้วยกันมี 2 ชนิด คือ

1. คิดต่อกันช่วยการทำงาน
2. คิดต่อกันโดยปราศจากการทำงานด้วยกัน

ประเภทของพฤติกรรมมีทั้งทำทางและทวงวจา การทักท้วงของครูกับเด็กแต่ละคนหรือกลุ่มจะถูกบันทึกลงในแบบบันทึก ตัวอย่างพฤติกรรมที่ครูควบคุมเด็ก เช่น

1. บอกให้เด็กย้ายที่นั่ง
2. เกื่อน ชมเชย
3. ท้าโทษโดยให้เด็กไปอยู่นอกห้อง
4. เรียกให้เด็กสนใจที่ครูสอน

ครูสอนพฤติกรรมที่รวมเข้าด้วยกัน คือ

1. ถามคำถาม
2. ช่วยเด็กหาคำจำกัดความ หรือหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา
3. แสดงความพึงพอใจ ยกย่อง ชมเชย และยอมรับความคิดเห็น

ของเด็ก

4. ถามคำถามที่เด็กสนใจ

ผลการศึกษาของแอนเดอร์สัน แสดงให้เห็นบุคลิกภาพและพฤติกรรมของ

ครูในห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก ครูที่ใช้เทคนิคการควบคุม จะทำให้เด็กก้าวร้าวและมีพฤติกรรมเป็นศัตรู ซึ่งแสดงออกทั้งกับครูและเพื่อน ในขณะเดียวกัน ถ้าครูใช้การรวมเข้าด้วยกัน เด็กจะมีพฤติกรรมความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือกัน และเป็นตัวของตัวเอง

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ครูมีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็ก เพราะครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับเด็กอยู่ตลอดเวลาในขณะสอน พฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งทางวาจาและท่าทาง หรือทั้งทางตรงและทางอ้อม จะเป็นสิ่งเร้าให้เด็กตอบสนองได้ทั้งในทางบวก และในทางลบเช่นกัน ครูที่รู้จักผูกกระตุ่น ใจ คำนวณ ยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็น กระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ และชมเชยให้กำลังใจแก่เด็ก จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็ก ตลอดจนส่งเสริมความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเด็กเพื่อความก้าวหน้าของชีวิตเด็กในวัยต่อมา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

งานวิจัยในต่างประเทศ

อมิคอน (Amidon. 1967 : 161 - 166) ได้ใช้แบบวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาของแพลนเกอร์ส ศึกษาอิทธิพลของครูที่มีต่อเด็ก พบว่า การใช้อิทธิพลทางอ้อมในการเรียนการสอน ได้แก่ การยอมรับความรู้สึกของเด็ก การยกย่อง ชมเชย การนำความคิดเห็นของเด็กมาใช้ การถามคำถาม จะช่วยให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และประสบความสำเร็จในการเรียน สูงกว่าการเรียนการสอนที่เป็นการใช้อิทธิพลทางตรง ได้แก่ การบรรยาย การออกคำสั่ง และการวิจารณ์

เลวิน และลิปพิท (ลูมาลี วงศ์ปูลูกแก้ว. 2526 : 9 อ้างอิงมาจาก Lewin and Lippit. n.d.) ได้ทำการศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยแบ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ออกเป็น 3 แบบ คือ แบบอัทธินิยมไทย

แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ผลการศึกษาพบว่า

ก. กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเป็นแบบอัตตาธิปไตย แบบนี้ให้ผลดีในการเรียนรู้ เด็กทำงานจริงจังและมีผลสำเร็จในการเรียนรู้ แต่ในด้านบุคลิกภาพ จะทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว เนื่องจากรู้สึกตนเองว่าถูกบังคับกดขี่ ในขณะที่ยังหลังครู เด็กจะขาดความรับผิดชอบ ขาดการริเริ่มและความเป็นผู้นำ

ข. กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเป็นแบบปล่อยปละละเลย ปฏิสัมพันธ์แบบนี้ ไม่ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี เด็กจะเป็นคนทำงานไม่เป็น ไม่รู้จักรับผิดชอบและไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้

ค. กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบประชาธิปไตย ปฏิสัมพันธ์แบบนี้ จะทำให้เด็กมีส่วนร่วม และเคารพซึ่งกันและกัน มีลักษณะความเป็นผู้นำ การริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ

แฟลนเคอร์ (ประกอบ ประสิทธิ์พร. 2519 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Flanders. 1970 : 41 - 42) ได้ทำการศึกษานโยบายการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และการประสบความสำเร็จอย่างไร และได้แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่พบกับครูแบบถือตัวครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher - Centered) ซึ่งจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตัวเอง แล้วจึงมาถึงตัวปัญหาและเด็ก ปรากฏว่าเด็กพวกนี้จะเกิดความกังวล ไม่สบายใจ

2. กลุ่มที่พบกับครูแบบถือตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - Centered) ซึ่งมีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตัวเด็ก แล้วจึงมาถึงปัญหาและครู

การศึกษาครั้งนี้ แฟลนเคอร์ได้สรุปว่า พฤติกรรมของครูที่แสดงความจงเกลียดจงชัง คำหยาบคาย จะทำให้เด็กเป็นคนถอยหนี (Withdrawal) เฉยเมย เฉื่อยชาต่อการแก้ปัญหา มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวเป็นปฏิปักษ์กับเด็กอื่น จะ

เห็นว่าการกระทำของครูมีผลต่อตัวเด็กโดยตรง ที่จะทำให้เด็กเป็นคนเช่นไร และมีผลต่อความรู้สึกชอบและไม่ชอบในตัวครูของเด็กด้วย

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

วรารักษ์ ชัยโอภาส (2515 : 45) ได้ทำการสังเกตพฤติกรรม การเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยใช้เครื่องมือที่ดัดแปลงมาจากเครื่องมือวิเคราะห์ พฤติกรรมทางวาจา ระหว่างครูและเด็กของแฟลนเกอร์สมาทคลองใช้ ผลปรากฏว่า พฤติกรรมการพูดตอบสนองและพฤติกรรมการพูดริเริ่มของเด็ก จะสัมพันธ์กับวิธีสอน ของครู คือ ถ้าครูใช้พฤติกรรมการสอนทางอ้อมมาก เช่น มีการชมเชย หรือมีการ เสริมกำลังใจ ยอมรับความรู้สึกและความคิดเห็นของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กซักถาม แสดงความคิดเห็น หรือครูใช้คำถามแบบกว้าง มีคำตอบหลายทาง เป็นต้น เด็กจะมี พฤติกรรมการพูดริเริ่ม หรือพูดแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าการที่ครูใช้พฤติกรรม การสอนที่มีอิทธิพลทางตรง ที่ครูเป็นฝ่ายแสดงโดยการบรรยาย อธิบาย สิ่ง เด็กเป็นฝ่าย ต้องปฏิบัติตาม ทำให้พฤติกรรมเด็ก เป็นการพูดตอบสนอง หรือเด็กตอบคำถามแบบแคบ ในระดับความจำหรือความเข้าใจเท่านั้น

พิมพ์พันธุ์ จันทร์เพ็ญ (2525 : 122 - 123) ได้ศึกษาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน คือ ครูบรรยาย ทั้งทางวาจาและท่าทาง เด็กตอบสนองทางวาจาและท่าทางเช่นกัน เมื่อนำโรงเรียน ทั้งสองมาเปรียบเทียบกัน พบว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำ จังหวัด มีพฤติกรรมบรรยายทั้งทางวาจาและท่าทาง และเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ก่อครูทางท่าทางเกิดขึ้นมากกว่าโรงเรียนเอกชน

ชูศรี เอมละออง (2525 : 111 - 114) ได้ศึกษาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับ ประถมวัย 3 ประเภท พบว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครู พบมากที่สุดคือการบรรยาย กว้างๆทางและว้าจๆ เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ระหว่าง หน่วยงานทั้ง 3 ประเภท พบว่าพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ที่ครูใช้คำสั่ง กว้างๆทาง และเด็กแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อครูกว้างๆทาง พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ของครูในโรงเรียนอนุบาล ที่ปรากฏขึ้นมากคือครูใช้คำสั่งกว้างๆทาง พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ของครูในโรงเรียนที่จัดแบบชั้นเด็กเล็ก คือ ครูถามคำถามที่จำกัดคำตอบ เด็ก แสดงพฤติกรรมร้องขอ ขออนุญาตในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองทางว้าจๆ และแสดงพฤติกรรม สับสน พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในศูนย์เด็ก ที่ปรากฏมากคือ ครูถาม คำถามที่ถามความต้องการของเด็ก ครูบรรยายกว้างๆทางและว้าจๆ ครูตำหนิ ลงโทษ ทางว้าจๆ เด็กพูดหรือแสดงความคิดเห็นทางว้าจๆ และเด็กตอบสนองต่อครูกว้างๆทาง และว้าจๆ

ฉวีรดา แก้วสุวรรณ (2525 : 132 - 135) ได้ศึกษาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กในกรุงเทพมหานคร จะเป็นไปในแบบครู เป็นผู้ชักชวนการเรียนการสอน คือเป็นฝ่ายให้ และเด็กเป็นฝ่ายรับ ครูใช้วิธีการสอน แบบบรรยาย และให้เด็กโดยตรงมากกว่าที่จะให้เด็กวิเคราะห์เอง หรือแสดงความคิดเห็น การใช้เทคนิคในการสอนต่าง ๆ เช่น การใช้คำถามที่ต้องการให้เด็กคิดและ วิเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการใช้คำชมเชยในการเรียนการสอนนั้นยังมีอยู่ น้อย และครูไม่ค่อยยอมรับในความรู้สึกของเด็กที่แสดงออก การใช้คำตำหนิ ชู และ วิจารย์เด็กนั้นยังใช้กันอยู่บ้างในระดับปานกลาง แต่เป็นแบบใช้คำพูดมากกว่าใช้ท่าทาง

สรุปได้ว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูที่แสดงต่อเด็กในทางอ้อม ได้แก่ การ ยอมรับความรู้สึกของเด็ก การยกย่อง ชมเชย การนำความคิดเห็นของเด็กมาใช้

การถามคำถามให้เด็กคิดได้หลายทาง โดยที่ครูจัดให้มีบรรยากาศเป็นแบบประชาธิปไตย ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ จะช่วยให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และประสบความสำเร็จในการ เรียนสูงกว่าการ เรียนการสอนที่ครูมีพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์กับเด็กในทางตรง ซึ่งได้แก่ การบรรยาย การออกคำสั่ง การถามคำถามที่จำกัด คำตอบ การวิจารณ์ และการล้อเลียนเด็ก และจากการศึกษาลงานวิจัยที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ที่แสดงต่อเด็กในทางตรงมากกว่าทางอ้อม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา จะต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ที่แสดงต่อเด็กในทางอ้อมให้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการนิเทศที่เน้นการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เฉพาะพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการสอนของครู และพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการถามคำถาม ด้านการยอมรับความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็ก และด้านการชมเชยและให้กำลังใจ

เด็ก / 0

การนิเทศภายในโรงเรียน

1. ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 32) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน และมีกระบวนการเฉพาะ เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ ใ้บุคลากร (นักเรียน) ที่มีคุณภาพสูง มีการพัฒนางาน (การเรียนการสอน) พัฒนาคคน (ครู) มีการเสริมสร้างบำรุงขวัญ และกำลังใจให้เกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในการทำงาน มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในการทำงานร่วมกัน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2524 : 93) ให้ความหมายว่า เป็นการร่วมมือกันระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา กับคณะครูในโรงเรียน เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรภายในโรงเรียนให้ดีขึ้นตลอดเวลา นอกจากนี้ทางโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์มาร่วมงานด้วย

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 12) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของเด็ก

สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 18) ให้ความหมายว่า เป็นความพยายามทุกชนิดของผู้ที่อยู่ในโรงเรียนตั้งแต่ผู้บริหารลงไป ในการที่จะปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผล

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน และมีกระบวนการเฉพาะ เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา นั้น ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศภายในโรงเรียน จำเป็นต้องมีหลักการ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ในเรื่องนี้นักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 15) ได้กำหนดหลักการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษามีหลักการและทฤษฎีทางการนิเทศดังนี้

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ กระบวนการมีความสอดคล้องกับแนวความคิด และหลักการที่ดีของการนิเทศ

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลาง คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษา ต้องเน้นบรรยายภาพแห่งความเป็นประชาธิปไตย

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner. 1955 : 71 - 72) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการคือ

1. การนิเทศการศึกษาควรถูกต้องตามหลักวิชา การนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่วางไว้ ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างมีระเบียบ และวิธีการในการศึกษา ปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อที่ไว้ได้

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาจะต้องเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่โครงการ

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

สตูปส์ และคิง (Stoop and King. 1978 : 5 - 6) ได้กำหนดหลักการเบื้องต้นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่รับผิดชอบ

2. การนิเทศการศึกษาเป็นการบริการ ซึ่งครูผู้สอนหรือครูผู้รับการนิเทศเป็นผู้ให้บริการ

3. การนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและโรงเรียน

4. การนิเทศการศึกษา ควร เป็นการ สร้างสรรค์ความคิด เจกคติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

5. การนิเทศการศึกษา ควร เน้นให้เห็นความสำคัญของงานวิจัย และจะต้องพยายามหาแนวทางให้ครูผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษางานวิจัย แล้วนำมาปฏิบัติให้มากขึ้น

6. การนิเทศการศึกษา ควร จักหลักการ ประเมินผลการนิเทศ ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การประเมินผลจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 18) เสนอหลักการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการ พัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการ ปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู

2. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอน มีความสำคัญต่อการ จัก ประสิทธิภาพ ระดับก่อนประถมศึกษา ต้องร่วมมือและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง เป็นระบบให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถและแสดงความคิดเห็น เพื่อ ประสานความคิด และเห็นทิศทางในการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

4. ทำงานแบบประชาธิปไตย ร่วมกันรับผิดชอบงานตั้งแต่ต้นจนถึงสุดท้ายของผลงาน ร่วมกันแสวงหาวิธีการทำงานที่ถูกต้อง มีเป้าหมายชัดเจน ทำงานแบบมี มิตรไมตรี ให้ทุกคนคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน

5. เลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และสถานการณ์ ของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

6. ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงกระบวนการนิเทศ มีเทคนิคการนิเทศ และมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ จิตวิทยา และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กวัยอนุบาล เด็กเล็ก แนวการจัดประสบการณ์ การวัดและประเมินผลความพร้อมทางการเรียน

7. การนิเทศภายในโรงเรียน ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผน และประเมินผลการนิเทศ

หลักการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ พอจะสรุปได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนมีหลักการที่สำคัญคือ การทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนที่เป็นกระบวนการ มีบรรยากาศในการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย กระตุ้นให้ครูได้แสดงความคิดเห็นและแสดงความสามารถของอย่างเต็มที่ เพื่อประสานความคิด และเห็นทิศทางในการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้จะต้องเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและสถานการณ์ของโรงเรียนด้วย

3. ความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน

สังัก อุทรานันท์ (2530 : 116 - 117) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นด้วยเหตุผลดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการ การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพปัญหาและความต้องการแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จากภายนอก จะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนที่แท้จริงได้ การสนองตอบความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. ในสภาพปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ บางคนมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะได้ใช้ทรัพยากร เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการ ของการ

นิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาช่วยชี้แนวทางตลอดเวลา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2524 : 67) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศภายในเป็นการส่งเสริมคุณภาพทางด้านการเรียนการสอน เพราะถ้าไม่มีการนิเทศภายในโรงเรียน ครูอาจจะนำแบบอย่างที่ดี ๆ จากครูคนอื่น เช่น ดูแบบอย่างจากครูที่สอนมานาน ๆ โดยไม่มีการปรับปรุงประสิทธิภาพที่มีอยู่เดิม ครูบางคนสอนมา 10 ปี มีประสิทธิภาพ 10 ปี ครูบางคนสอนมา 10 ปี มีประสิทธิภาพ 1 ปีเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูประเภทหลังไม่มีการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้ก้าวหน้าทันสมัยขึ้นเลย

2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความเจริญทางด้านการเรียนการสอนและทางวิชาการ ถ้าครูไม่ได้รับการนิเทศ อาจแสดงออกในทางที่ผิดเช่นมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีการขัดแย้ง หรือมีเจตคติแบบเสรีนิยมในการทำงาน นึกจะทำอะไรหรือสอนอย่างไรก็ได้ตามใจตนเอง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องจำแนกความต้องการของครูแต่ละคนและวางแผนเพื่อคำนึงควรไปสู่เป้าหมายในสิ่งที่ถูกต้อง

3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ จะสามารถช่วยในการจำแนกคุณภาพของครู และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจปัญหาบางอย่างของโรงเรียนได้

4. การนิเทศสามารถกระตุ้นแนะแนวทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียนได้ โดยเฉพาะในกรณีที่น่าเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้ จะเป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องอบรมครู โดยกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันได้ว่า ครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้วจะเป็นครูที่มีคุณภาพก็อยู่ตลอดเวลา โดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ

6. การนิเทศช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่วไป ตลอดจนปรัชญาของโรงเรียน วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียน และช่วยให้ครูกำหนดยุทธวิธีในการให้บรรลุดุจวัตถุประสงค์นั้น ๆ

7. การนิเทศช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครูและก่อให้เกิดความรู้สึกปลอกภัยในการทำงาน เพื่อที่จะได้ร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุดุจจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน มีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่

สุพิชญา ชีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ชีระกุล) วรุมบางดูร (2524 : 10) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีความจำเป็นเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้นจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะ หรือการนิเทศการศึกษาจากผู้อำนวยการโดยเฉพาะ จึงทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง

4. การศึกษาของประเทศจะไม่ไ้มล็ดทรูฐาน หากไม่มีการช่วยเหลือดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาชั้นนั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 2) กล่าวว่า มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการนิเทศ เพราะการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก

ก่อนประถมศึกษานั้นแตกต่างกับชั้นประถมศึกษามาก กล่าวคือ เป็นการจักประสบการณ์แบบบูรณาการที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เป็นสำคัญ นอกจากนั้นครูผู้สอนยังไม่ค่อยมีเวลาที่จะศึกษา และหาแหล่งความรู้ในการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการจักประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นไปในรูปแบบและทิศทางเดียวกัน และมุ่งที่จะนิเทศการเรียนการสอนให้ครูสามารถใช้คู่มือครู แผนการสอน ได้ถูกต้อง เหมาะสม มีประโยชน์สูงสุด และเพื่อสร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานของครู ประการสุดท้าย คือ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะ ช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข ตามความเหมาะสม

การนิเทศภายในโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาครูในด้านการเรียน การสอนให้มีคุณภาพ และจะช่วยกระตุ้นความคิดของครู ให้นำความรู้ใหม่ ๆ มาปรับปรุง แก้ไข การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนอกจากนั้นการนิเทศภายในโรงเรียน จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการเพิ่มพูน อยู่เสมอ

4. ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 34) กำหนด ขอบข่ายของงานนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

1. บุคลากรนิเทศและผู้บริหารนิเทศ
2. งานที่จะนิเทศในระดับก่อนประถมศึกษา
1. บุคลากรนิเทศและผู้บริหารนิเทศ
บุคลากรนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูวิชาการ
ผู้บริหารนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา
ซึ่งบุคลากรทั้ง 2 ฝ่าย จะต้องให้ความร่วมมือกันในการที่จะปรับปรุง

คุณภาพการ เรียนการสอนภายในโรงเรียน

2. งานที่จะนิเทศในระดับก่อนประถมศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผล เช่นเดียวกับการศึกษาในระดับอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนางานในระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน แบ่งงานนิเทศออกเป็น 2 งานดังนี้

2.1 งานนิเทศทั่วไป ได้แก่

2.1.1 งานวิชาการ

2.1.2 งานกิจการนักเรียนและงานโครงการ

2.1.3 งานบุคลากร

2.1.4 งานอาคาร สถานที่

2.1.5 งานธุรการ งานพัสดุ

2.1.6 งานความสัมพันธ์กับชุมชน

2.1.7 งานติดตามผล ประเมินผล แผนงาน โครงการ

การนิเทศงานด้านต่าง ๆ ของห้อง

2.2 งานนิเทศการเรียนการสอน

2.2.1 การช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอน
ชั้นก่อนประถมศึกษา

2.2.2 การเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตร
และเสริมความสามารถในการใช้หลักสูตร

2.2.3 การช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครู
และความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

2.2.4 การสนับสนุน อำนวยความสะดวกและบริการครู
ผู้สอนในการใช้อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม การทดลอง การวิจัยเพื่อปรับปรุงการสอนและวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่ตอบสนอง
จุดหมายของหลักสูตร

2.2.5 การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน

และการบำรุงขวัญครู

2.2.6 การประเมินผลแผนงาน โครงการนิเทศการศึกษา

ศึกษา จะเป็นงานที่ช่วยพัฒนาการศึกษาของระดับก่อนประถมศึกษา

5. จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

ในการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม จำเป็นจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนเอาไว้ เพื่อจะได้ทราบจุดหมายในการดำเนินงาน ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นดังนี้

ไมเนอร์ (Minor. 1974 : 27 - 31) กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจนักเรียนดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อร่วมงาน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน
4. ช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
5. สร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความรู้ ความสามารถพิเศษ และประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารได้
6. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักการประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง
8. ช่วยให้ครูมีความรู้สึกว่าได้บรรลุผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลดปล่อย

และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียน และวิถี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 35)

กำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเด็ก มองเห็นปัญหาความ

ต้องการและธรรมชาติของเด็ก

3. เพื่อให้ครูได้พัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นผลให้ครูมีความสามารถดังนี้

3.1 สอนอย่างมีเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ชัดเจน

3.2 มีความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนของตนเอง และประเมินผลงานได้ดีขึ้น

3.3 สามารถประเมินตนเอง รู้จักตนเองขึ้นว่า ตนเองมีความสามารถใดบ้าง และต้องแก้ไขปรับปรุงด้านใดบ้าง

3.4 มีกระบวนการทำงานร่วมกันตามแบบประชาธิปไตย มีลักษณะการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี เป็นที่ยอมรับของคณะครูในโรงเรียน

4. เพื่อให้ครูมีความรัก ความผูกพัน มีชีวิตกำลังใจในการทำงานดีขึ้น เพราะทุกคนมีสิทธิ์หาก่อน ทำให้การปฏิบัติงานได้ผลดี และทำงานด้วยความสุข

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาจึงมีความมุ่งหมายในการช่วยเหลือ แนะนำครูให้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน

สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเด็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากครู ระเบียบก่อนประถมศึกษา กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิด ความเจริญงอกงามและพัฒนาการแก่เด็ก

6. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างมีระบบ แบบแผน เพื่อปรับปรุง แก้ไขการเรียนการสอน ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

แฮริส (Harris. 1963 : 14) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning) มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ คิดแผนงานและตั้งจุดมุ่งหมายที่จะทำงานแล้ววางแผนตามลำดับความสำคัญ ทำการวาง ทำงาน ทำโครงการ เพื่อรวมแผนงานทั้งหลาย คาดคะเนผลที่จะได้จากการวางแผน และปรับปรุงแผนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

2. ขั้นตอนการจัดการ (Organizing) มีกิจกรรมสำคัญ คือ กำหนดลักษณะหรือประเภทการนิเทศแยกเป็นหมวดหมู่ แบ่งหน้าที่และมอบหมายงานให้ทุกคน ได้ทำงาน ประสานงานให้ทุกคนเข้าใจ ประมวลข้อมูลเพื่อการนิเทศ สร้างความสัมพันธ์และความต่อเนื่องให้ม้งานนิเทศที่ต้องปฏิบัติอยู่สัมพันธ์กันไป

3. ขั้นตอนการนำ (Leading) มีกิจกรรมที่สำคัญ คือนำในการตัดสินใจ ร่วมกันทำงาน นำในการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี นำในการเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับความสามารถ นำในความคิดริเริ่ม สื่อความหมายที่ดี นำในการใช้วัตรกรรมใหม่ ๆ มีความสามารถที่จะจูงใจให้คนอยากทำงาน นำในการสาธิต

4. ขั้นตอนการควบคุม (Controlling) มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ วางหลักเกณฑ์การทำงานให้ทุกคนปฏิบัติตาม ก็ควรจะใช้วิธีการใดเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี มีใช้ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความอับอาย

5. ขั้นตอนการประเมินผล (Assessing) มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ พิจารณางานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด และวัดผลด้วยการประเมินผลอย่างมีแบบแผน มีความเที่ยงตรง ทั้งนี้ ควรจะมีการวิจัยด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 36) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการของการจัดการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนที่ครอบคลุมงาน การนิเทศการเรียนการสอน และการนิเทศงานทั่วไป ซึ่งมีจุดหมายสุดท้ายอยู่ที่ผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียน ที่มาตรฐาน มีคุณภาพสูง ตอบสนองหลักการและจุดหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับหลักการบริหาร การศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ก็ดำเนินการ เช่นเดียวกับการนิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

ขั้นที่ 4 การประเมินผลและรายงานผล

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ใช้กระบวนการขั้นตอนดังกล่าว โดยจะเริ่มกันจาก

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยจะเริ่มศึกษาจากปัจจุบันเป็นอย่างไร ปัญหาในปัจจุบันเป็นอย่างไร และมีความต้องการอย่างไร

ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ การวางแผนเป็นการตัดสินใจอย่าง มีเหตุผลว่า ปัญหาหนึ่ง จะแก้ไขโดยวิธีการใดบ้าง แล้วพิจารณาวิธีการใดดีที่สุด กำหนดการไปแล้วผลเป็นอย่างไร คาดว่าจะสำเร็จแค่ไหน เป็นไปได้หรือไม่ ในการแก้ปัญหา

นั้น พิจารณาให้รอบคอบ แล้วตกลงใจวางแนวทางการดำเนินงาน

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ในการปฏิบัติการนิเทศ มีการกระทำใน 2 ลักษณะ คือนิเทศเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและนิเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา เป็นการช่วยเหลือให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลักษณะการนิเทศ จะออกไปนิเทศด้วยตนเอง (นิเทศทางตรง) หรือจะเป็นการนิเทศโดยใช้สื่อ เครื่องมือ นิเทศอื่น ๆ แทนตนเองก็ได้ (นิเทศทางอ้อม) เช่น การใช้เอกสาร การจัดประชุม การพิมพ์ นิตยสาร จดสารหรือเชิญวิทยากรมาช่วยเหลือแนะนำแทนผู้นิเทศก็ได้

ขั้นตอนในการปฏิบัติการนิเทศ มีดังนี้

1. ประชุมตกลงกำหนดงานที่จะทำ แบ่งงานรับผิดชอบ ให้ความสำคัญ เข้าใจ สิ่งการ นิเทศ ทกลงแบบการเก็บข้อมูล
2. ปฏิบัติการนิเทศตามแผนงานหรือโครงการ
3. ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน
4. ประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศการศึกษา
5. นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 4 การประเมินผลและรายงานผล การประเมินผลเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าตรงตามจุดประสงค์เพียงใด ควรปรับปรุงขั้นตอนใด และเมื่อประเมินเสร็จแล้ว ควรจัดเก็บข้อมูลทุกอย่างไว้เป็นหลักฐานเพื่อปรับปรุงต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการทำงานอย่างมีแบบแผน จะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์งานการเรียนการสอนของครู เพื่อจะได้นำปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหาคำสำคัญความจำเป็นก่อนหลัง แล้วดำเนินการต่อไป พร้อมทั้งมีการวัดผล ประเมินผล เพื่อทราบผลของการปฏิบัติงาน หากผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็จะทำการตรวจสอบว่า งานนั้นบกพร่องที่ขั้นตอนใด หรือเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาโดยเริ่มจากขั้นที่ 1 ใหม่ ดำเนินการต่อไปตามวงจรของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และผลงานที่มีคุณภาพ

7. กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูได้ปรับปรุงและพัฒนางานด้านการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

ฉลง ปิ่นทอง (2527 : 15 - 16) กล่าวว่า ควรจัดกิจกรรมที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การปรุมนิเทศครูใหม่ เพื่อให้ครูปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น
2. การจัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อชี้แจงโครงการ แผนงานใหม่ ๆ ที่จะปฏิบัติในภาคเรียน ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันแก้ไข้ปัญหา
3. การสังเกตการสอนในชั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องหาโอกาสเข้าไปสังเกตการสอนของครู เพื่อหาทางในการแก้ไข้ปัญหาในโอกาสต่อไป
4. การเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อนำผลมาแก้ไข้ปรับปรุงการเรียนการสอน
5. การสาธิตการสอน ให้โอกาสครูที่มีความรู้ ความสามารถ สาธิตการสอนให้ครูอื่น ๆ ได้ดูแล้วนำไปปฏิบัติ
6. การนิเทศด้วยการให้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่ นำปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมมาร่วมกันแก้้ปัญหา แล้วนำผลไปปฏิบัติเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน
7. การจัดประชุมปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูส่วนใหญ่ จัดอบรมภาคฤดูร้อน บรรยาย หรืออภิปรายทางวิชาการ
8. การจัดสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีสอน พัฒนาการของเด็ก การใช้สื่อ อุปกรณ์และนวัตกรรมอื่น ๆ
9. การจัดการนิเทศเป็นคณะ คือ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ หัวหน้าหมวดวิชา ครูวิชาการ ร่วมกันวางแผนเพื่อแก้้ปัญหาในการเรียนการสอน เชิญ

ผู้มีความรู้ด้านการนิเทศ เช่น ศิษยานิเทศก์ กำหนดมาตรฐานในด้านต่าง ๆ และให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อคณะ

10. การให้ไปฝึกงาน ส่งครูเฉพาะสาขาวิชาไปพัฒนาการฝึกงานให้มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านมากขึ้น เพิ่มพูนความรู้มากขึ้น

เบอเชนท์ และแมคอินไทร์ (สงัด อหุรานันท์. 2530: 90-91 ; อ้างอิงมาจาก Bersent and McIntyre. 1975: 236) และแฮร์ริส (Harris. 1975: 68-87) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ การทำการสอน
2. กิจกรรมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ การประชุม การอภิปราย การสนทนา การสัมมนา
3. กิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การฟัง การดู การอ่าน การเขียน การทัศนศึกษา การปฏิบัติตามคำแนะนำ และบทบาทสมมติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 16)

ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การประชุมนิเทศ เป็นการประชุมครั้งแรก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ให้ความรู้ ความเข้าใจในงานที่จะต้องปฏิบัติ ช่วยให้ครูเข้าใจ เห็นความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม สามารถปรับปรุงจัดประสบการณ์ให้เด็กได้บรรลุผลตามจุดหมายได้

2. การประชุมปรึกษาหารือ อาจจัดเป็นการประชุมกลุ่มย่อย หรือการประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยกันแก้ปัญหา ให้ข้อเสนอแนะ ให้ความรู้ ความเข้าใจจากสอนทดลองผลงานต่าง ๆ เกี่ยวกับงานที่กำลังจะทำการแล้วหรือให้ความรู้เพิ่มเติม

3. การอบรมสัมมนา เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เมื่อมีปัญหาในทางปฏิบัติ หรือต้องการจะเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา การประเมินพัฒนาการ เป็นต้น การสัมมนาช่วยให้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่เพื่อนครูด้วยกัน และสามารถรวบรวมข้อมูลข้อสรุปต่าง ๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงานต่อไป

4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการนิเทศแบบหนึ่งที่จะช่วยให้ครูได้รับความรู้จากวิทยากร และลงมือปฏิบัติงานแก้ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มย่อย ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะได้ผลงาน หรือคำตอบเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิช่วยให้คำแนะนำปรึกษา

5. การพบปะสนทนา เป็นการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ครูได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิด เมื่อเกิดปัญหาทางวิชาการ บรรยายภาคีที่ดี มีความเป็นกันเอง และความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ให้การนิเทศกับครู จะช่วยให้การนิเทศได้รับผลดี

6. การสังเกตการสอน บางครั้งผู้นิเทศและผู้บริหารโรงเรียน จะมาสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำ หรือขอเสนอแนะแก่ครู ใ้ถูกต้อง มีใช้จับผิดครู โดยทั่วไปจะมีการสังเกตในสิ่งต่อไปนี้คือ

- 6.1 การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อม
- 6.2 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
- 6.3 บุคลิกภาพและพฤติกรรมการทำงานของครู
- 6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครู
- 6.5 การดูแลเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน
- 6.6 พฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก
- 6.7 การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

7. การสาริกการสอน มีจุดมุ่งหมายให้ครูเห็นตัวอย่างที่ดี และถูกต้อง

เกี่ยวกับวิธีและเทคนิคการสอน ผู้นิเทศอาจเชิญครูหรือผู้เชี่ยวชาญและมีความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เป็นพิเศษมาสาธิตให้ครูดู จะช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจ มีความกระตือรือร้น หรือเกิดความคิด นำสิ่งที่ตนได้ดูไปปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

8. การศึกษานอกสถานที่ มีจุดมุ่งหมายให้ครูได้เห็นวิธีการจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษา นอกเหนือจากโรงเรียนที่ตนเองสอนอยู่ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความคิดเปรียบเทียบและนำแนวคิดที่ถูกต้องและเหมาะสม มาปรับปรุงการจัดประสบการณ์ของตนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีส่วนในการเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ครูอีกประการหนึ่ง

9. การบรรยายหรือปาฐกถา คือการเชิญบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ มาบรรยายพิเศษเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นปัญหา หรือเรื่องที่ครูส่วนใหญ่สนใจ เช่น วิธีการสอนกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะในระดับก่อนประถมศึกษา การจัดที่เล่นในห้องเรียน เป็นต้น

10. การแจกเอกสาร เป็นที่นิยมกันมากวิธีหนึ่ง เพราะเกิดประโยชน์กับครู และช่วยครูได้มาก สามารถใช้เป็นคู่มือการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา ทั้งเป็นการเผยแพร่ผลงานของเพื่อนครูด้วยกันอีกด้วย

8. เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน

สหาย ภาพรัตน์ (2517 : 27 - 28) ได้เสนอเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เทคนิคเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ เช่น วิธีการสอน วิธีแก้ปัญหา และแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ครู เพื่อให้ครูทราบและเลือกปฏิบัติได้ถูกต้อง
2. เทคนิคสาธิต ผู้นิเทศจะต้องลงมือปฏิบัติให้ครูได้เห็นจริง อาจจะเป็นการสาธิตการสอน การจัดท่าอุปกรณ์การสอน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติต่อไป

3. เทคนิคภัยวิภัย ผู้นิเทศจะต้องพยายามเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถออกมาให้เต็มที่ แล้วช่วยเสริมข้อหรือคัดทอนบางสิ่งบางอย่างให้ ในบางกรณีออกมาในรูปของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. เทคนิคชวนพาที่ ผู้นิเทศจะชักชวนพูดคุยเรื่องวิชาการและหลักการโดยไม่ให้ครูรู้สึกว่ากำลังถูกนิเทศ ในขณะเดียวกันก็สอดแทรกสิ่งที่ขาดตกบกพร่องให้

5. เทคนิคแพร่พิมพ์ ผู้นิเทศเสนอเทคนิคและวิทยาการใหม่ ๆ ที่น่าสนใจให้แก่ครู อาจจะทำได้โดยการออกเอกสารทางวิชาการ หรือไม่ก็ออกไปนิเทศกับครูโดยตรง

6. เทคนิคปลุกมหานิยม ผู้นิเทศจะใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครู ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุยกันด้วยปัญหาส่วนตัว และอื่น ๆ ในขณะเดียวกันก็สอดแทรกปัญหาทางวิชาการ เข้าไปด้วย

7. เทคนิคป้อนขนมมเนย ผู้นิเทศจะค่อย ๆ หาทางปิกครูให้แก่ปัญหาต่าง ๆ ได้เอง โดยการป้อนปัญหาจากง่ายไปหายากให้ครูช่วยคิด ช่วยกันหาทางแก้ไขจนสามารถที่จะคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 152 - 164) ได้เสนอเทคนิควิธีการนิเทศการ เรียนการสอนไว้ดังนี้

การนิเทศการ เรียนการสอน สามารถจะกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การนิเทศในทางตรงนั้น ได้แก่การเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการ เรียนการสอนแล้วให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการ เรียนการสอนให้ดีขึ้น ส่วนการนิเทศในทางอ้อมนั้นเป็นการนิเทศโดยที่ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศไม่ต้องเผชิญหน้ากัน เช่น การให้ศึกษาเอกสาร การดูวิดีโอ การไปสังเกตการสอนของครูในโรงเรียนอื่นๆ เป็นต้น การกำเนินการนิเทศในทางอ้อมนั้น มักไม่ค่อยเกิดปัญหาและข้อขัดแย้งระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แต่สำหรับการนิเทศโดยตรงนั้น ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องเผชิญหน้ากันอยู่ตลอดเวลา หากผู้นิเทศดำเนินการไม่เหมาะสมแล้ว ก็มักจะเกิดปัญหาลงอยู่เสมอ แต่การนิเทศทางตรงเป็นเทคนิค

เทคนิควิธีที่สามารถจะช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูได้มากที่สุด ดังนั้นจะ
 กำหนดการอย่างไรจึงจะลดความขัดแย้งระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศได้
 สำหรับวิธีการกำหนดการนิเทศการเรียนการสอนที่สามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง
 ผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การประชุมปรึกษาหารือก่อนการนิเทศ

ขั้นที่ 2 กำหนดการสังเกตการสอน

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการสอน

ขั้นที่ 4 การประชุมนิเทศ

ขั้นที่ 1. การประชุมปรึกษาหารือก่อนการนิเทศ เป็นการประชุมกัน

ระหว่างผู้สังเกต (ผู้นิเทศ) กับครูผู้ปฏิบัติการสอน (ผู้บริหารนิเทศ) เพื่อสร้างความ
 ไว้วางใจต่อกัน งานที่สำคัญที่สุดในการขั้นตอนนี้คือผู้นิเทศกับครูผู้สอน ควรได้ช่วยกัน
 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเตรียมบทเรียนที่ครูได้เตรียมไว้ เพื่อให้การ
 สอนที่มีขึ้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากที่สุด

ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน ผู้นิเทศทำการสังเกตพฤติกรรมการสอน
 ของครูตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยใช้เครื่องมือในการสังเกตที่มีความชัดเจน

การสังเกตการสอน ควรดำเนินการดังนี้

1. ผู้นิเทศจะต้องเข้าไปพร้อม ๆ กับครู หรือเข้าไปก่อนที่
 ครูจะลงมือสอน ทั้งนี้จะได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ต้น และจะไม่ก่อให้เกิด
 ให้ความสับสนให้แก่ครูและเด็กอีกด้วย

2. ในระหว่างการสังเกตการสอนนั้น หากพบว่าครูผู้สอนได้
 กระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดผิด ห้ามทำการหักท้วงอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะ
 การหักท้วงในระหว่างที่ครูทำการสอน นอกจากจะเป็นการรบกวนและสร้างความ
 สับสนขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่ครูและเด็ก

3. ควรยุติการสังเกตการสอนเมื่อครูได้สอนจบบทเรียนแล้ว การยุติการสังเกตและออกจากห้องเรียนก่อนที่ครูจะสอนจบบทเรียน นอกจากจะไม่ทราบพฤติกรรมการเรียนการสอนในช่วงท้ายแล้ว ยังก่อให้เกิดความสับสนแก่ครูและเด็กได้เช่นเดียวกัน

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ได้จากการสังเกต ผู้วิเคราะห์จะต้องดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความเที่ยงธรรม และควรจะได้พิจารณาไปเลยว่า จะนำข้อมูลส่วนไหนเสนอแก่ครู และจะดำเนินการเสนอให้ครูทราบอย่างไรจึงจะไม่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่ครูผู้สอนให้มากที่สุด ในขั้นตอนนี้ อาจจะมีการปรึกษาหารือเพื่อวางแผนสำหรับการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้การสอนที่จะมีขึ้นต่อไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

บราวน์ (Brown. 1974: A) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในมลรัฐทางภาคเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความถี่ไปกับการสัมภาษณ์ เพื่อต้องการทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทและความรับผิดชอบของครูใหญ่อย่างไร ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นดังนี้

1. ครูใหญ่ควรช่วยเหลือครูให้มีส่วนในการดำเนินการของโรงเรียน และการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ตลอดระยะเวลาที่เด็กกำลังอยู่ในโรงเรียน
2. ครูใหญ่ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนได้รู้เห็น รับทราบการปฏิบัติงานของครูใหญ่

3. ครูใหญ่ควรมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการเรียนการสอน โดยการปฏิบัติงานร่วมกับครูและเด็กในชั้นเรียน

แคมเบล (Cambell. 1984) ได้สร้างรูปแบบการนิเทศการศึกษา ที่จะช่วยพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูในโรงเรียนอนุบาลของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาซึ่งสนองต่อสภาพท้องถิ่น ความต้องการและปัญหาที่เป็นจริงของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของชุมชนกลุ่มหนึ่ง ในสังคมสหรัฐอเมริกา การพัฒนารูปแบบนี้เพื่อใช้ในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นพิเศษ อีกทั้ง ทั้งระบบและรูปแบบของการนิเทศศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นี้จะเป็นเครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพของการจัดบริหารในศูนย์เด็กก่อนประถมศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย ลักษณะของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา รูปแบบของการนิเทศ และการฝึกความมีมนุษยสัมพันธ์ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแล้วส่งไปยังผู้นิเทศระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อหาความเชื่อมั่นของความถี่ของการที่สอดคล้องกับบรรณคดีที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามรวมแรกส่งไปยังผู้นิเทศโดยตรง ให้เป็นผู้ประเมินเพื่อหาความเชื่อมั่นในขอบข่ายตามหลักการแห่งทฤษฎี

รูปแบบของการนิเทศครั้งนี้ เป็นการออกแบบสำหรับโรงเรียนอนุบาล โดยการรวมเอาส่วนสำคัญในการนิเทศโรงเรียนทั่ว ๆ ไป มาเป็นองค์ประกอบเพื่อให้ได้ซึ่งประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของงาน เช่น การให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาโดยตรง การสังเกตและการวิเคราะห์พฤติกรรม การสอนและยังได้เน้นถึงการใช้เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดทีมงานในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

งานวิจัยในประเทศ

สุชาติ ศรีสุวรรณ (2527 : ง) ได้ศึกษาค้นคว้า ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม

ศึกษาจังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 37 คน และ
เอกสารการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ผลจากการวิจัยมีดังนี้

1. งานด้านวิชาการหรืองานการเรียนการสอนโดยตรง งานที่มีจำนวน
โรงเรียนจัดขึ้นมากที่สุดคือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูเรื่องการวางแผนการสอน
2. งานพัฒนาครูภายในโรงเรียน งานที่มีจำนวนโรงเรียนจัดขึ้นมาก
ที่สุด คือ การจัดให้มีการสร้างเสริมประสิทธิภาพของครู
3. งานด้านการสนับสนุนและบริหาร งานที่มีจำนวนโรงเรียนจัดขึ้น
มากที่สุด คือการจัดบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน
ให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
4. กระบวนการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วน
ใหญ่ใช้วิธีให้ผู้บริหารร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียนกำหนดและจัดทำแผนงานและโครงการ
ขึ้น มีการชี้แจงแผนงานและโครงการ เป็นคณะบุคคล และใช้วิธีปฏิบัติงานร่วมกัน
5. ปัจจัยที่โรงเรียนต้องการนำมาใช้สนับสนุนการจัดการนิเทศภายใน
โรงเรียน ได้แก่ครูที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนสาขาวิชาต่าง ๆ และต้อง
การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน เงินงบประมาณ
และวัสดุหรือสื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป
6. อุปสรรคและปัญหาในการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ได้แก่
โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิทยากรสำหรับให้ครูเพิ่มพูนความรู้ ครูขาด
ความรู้และความเข้าใจ ขาดความมั่นใจในตนเอง และขาดการยอมรับจากคณะครู
ในโรงเรียน

สุนทร ไคลมี (2527: ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การศึกษาเฉพาะ
กรณีจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การจัดปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ได้แก่ งานด้านวิชาการ หรือ

การเรียนการสอนภายในโรงเรียนโดยตรง งานด้านพัฒนาครูภายในโรงเรียนและงานสนับสนุนและบริการด้านการเรียนการสอน งานด้านวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เป็นงานที่จึกมากที่สุด งานพัฒนาครูเป็นงานที่จึกปฏิบัติกันน้อยที่สุด

2. กระบวนการจึกดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปกระบวนการนิเทศเป็น 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน การดำเนินงาน การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนในการจึกดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ที่มีโรงเรียนจำนวนมากที่สุดตามความต้องการ ปัจจัยด้านบุคลากรและการจัดการในเรื่องคำแนะนำ โดยการแนะนำพร้อมกันเป็นกลุ่มใหญ่ก่อนจะจัดการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

4. ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีมากที่สุดคือปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร และการจัดการในเรื่องโรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการ สำหรับผลกระทบของปัญหาที่มีต่อการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน คือ จัดการนิเทศได้ แต่ไม่มีประสิทธิภาพดีพอ

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 83 - 88)

ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งทำการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศที่มีประโยชน์มากที่สุด คือ การพบปะสนทนาระหว่างผู้นิเทศกับครู หลังจากที่ครูผ่านการอบรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กไปแล้ว เมื่อปฏิบัติจริง ครูยังขาดประสบการณ์ในการสอนชั้นเด็กเล็ก และมีปัญหาในการผลิตและ การใช้สื่อการสอน ดังนั้นการที่ผู้นิเทศได้มีโอกาสพบปะสนทนากับครู ได้รับฟังปัญหาจากครูแล้ว ผู้นิเทศได้เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา จะช่วยให้ครูได้พัฒนาการสอนและมีขวัญและกำลังใจขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่ากิจกรรม

การนิเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับครูมีดังนี้ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน การปรึกษาหารือกับบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน การประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมพิจารณาคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน การพาครูไปเยี่ยมชมชั้นเด็กเล็กที่โรงเรียนอื่น และการชมการสาธิตการสอนชั้นเด็กเล็ก ปัญหาที่ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กประสบ คือ การผลิตและการใช้สื่อการสอน

สมพร ศรีใส (2532: 141 - 145) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการนิเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาพบว่า ในด้านความคิดเห็นและความต้องการของครู เห็นว่าผู้นิเทศภายในโรงเรียนให้การนิเทศเรื่องงานธุรการประจำชั้นมากที่สุด รองลงมาคือการทำบันทึกการสอนและการจัดสวัสดิการเด็ก ส่วนครูผู้สอนนั้นต้องการให้มีการนิเทศมากที่สุด คือ การให้ความร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน รองลงมาคือ การผลิตและการใช้เทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนการจัดมุมประสบการณ์ สำหรับกิจกรรมการนิเทศที่ครูต้องการ คือ การให้คำปรึกษา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสังเกตการสอนจากผู้นิเทศ ในด้านความคิดเห็นและความต้องการของผู้นิเทศ เห็นว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ควรยึดหลักการมีมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติการนิเทศอย่างต่อเนื่อง การมุ่งประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง แก่ผู้นิเทศสามารถดำเนินการตามหลักการได้น้อยที่สุด หรือมีปัญหามากที่สุดคือ การนิเทศอย่างต่อเนื่อง และการประสานสัมพันธ์กับฝ่ายบริหารการศึกษา ในส่วนความต้องการของผู้นิเทศ คือ ผู้นิเทศ ต้องการมีความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา และการดำเนินการงานที่เป็นระบบ หรือกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ จะเห็นว่า งานนิเทศการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากทั้งผู้นิเทศและครูยังมีปัญหาในการปฏิบัติงานหลายด้าน เช่น ผู้นิเทศเองขาดความรู้ในเรื่องการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา และครูก็ยังต้องการได้รับการนิเทศ ดังนั้น ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

จึงควรเน้นที่การนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน นั่นคือ ผู้บริหาร
 ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ ซึ่งเป็นผู้นิเทศระดับโรงเรียน ควรมีบทบาทที่สำคัญ
 ในการนิเทศการสอน เพราะจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่อง งบประมาณ เวลา และ
 บุคลากรในการนิเทศ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่าผู้นิเทศระดับโรงเรียนเหล่านี้
 จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและให้ความสำคัญในการจัดประสบการณ์เป็นอย่างดี
 และวิธีที่จะช่วยครูจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของการศึกษาระดับก่อนประถม
 ศึกษาได้มากที่สุด คือการปรับปรุงวิธีการนิเทศ สื่อและเครื่องมือนิเทศให้มีประสิทธิภาพ
 ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ
 ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จึงควรร่วมมือกัน เพื่อ
 ช่วยให้การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนได้บรรลุจุดหมาย

ชุดการสอน

1. ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอนตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Learning Packages
 หรือ Instructional Package หรือ Instructional Kits เป็นนาถกรรม
 ทางการศึกษา ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (Houston and others. 1972 : 10 - 15)

ได้ให้ความหมายว่า เป็นชุดของประสบการณ์ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อ
 ให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายเฉพาะ มีรูปร่างแตกต่างกันออกไป แต่จะต้องประกอบ
 ด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ได้แก่ คำชี้แจงเกี่ยวกับความสำคัญของจุดหมาย จุด
 มุ่งหมายเชิงพฤติกรรม การทดสอบเบื้องต้น กิจกรรม ประเมินผลขั้นสุดท้าย

เปรี๊ยะ ญุม (2517 : 1) ได้ให้ความหมายว่า เป็นชุดของสื่อ
 ประสม (Multimedia) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยรายละเอียด
 หัวข้อ เนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย โดยจัดไว้เป็นชุดหรือกล่องบรรจุใน

กลองจะมีคู่มือการใช้ประกอบด้วยรายละเอียดและคำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งสื่อการสอนที่จำเป็นด้วย เช่น ภาพ แผนภูมิจำลอง เครื่องมือทดลอง สไลด์ เทป และอื่น ๆ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2518 : 5) ให้ความหมายว่า เป็นระบบการผลิตสื่อการสอนประเภทสื่อประสม ที่สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียนตอนหนึ่ง ๆ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2522 : 151) ให้ความหมายว่า ชุดการสอน หมายถึง ระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการ เปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุจุดหมาย ชุดการสอนนิยมจัดไว้ในกล่องหรือซอง แบ่งเป็นหมวด ๆ ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ และการมอบหมายงาน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น

จากทัศนะของนักการศึกษาจึงกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ชุดการสอนหรือชุดการเรียน หมายถึง ชุดของประสบการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ ประกอบด้วยสื่อประสม เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

2. หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการสอน

หลักการและทฤษฎีที่สำคัญพื้นฐานในการ สร้างชุดการสอน: ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 119 - 120) สรุปได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้ เพราะถือว่าการสอนนั้น ไม่สามารถบังคับผู้เรียนให้เป็นแม่พิมพ์เดียวกันได้ในช่วงเวลาที่เท่ากัน เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ความวิถิทางของเขา และใช้สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่างกันจึงกล่าว ผู้สร้างชุดการสอน จึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้น ๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุด ในการที่จะทำให้ผู้เรียน

ได้เรียนอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในจุดนั้น ๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือ การจัดการ สอนรายบุคคลหรือการจัดการ สอนตามเอกัตภาพหรือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

2. การนำสื่อประสมมาใช้ เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ความพยายามอันนี้ก็เพื่อจะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้เป็นหลัก มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

3.1 เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 ทดสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

3.3 มีการเสริมแรง คือ ผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ ก็ใจที่ตนเองทำได้ถูกต้อง เป็นการให้กำลังใจที่จะเรียนต่อไป ถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นคืออะไร จะได้ใคร่ครองพิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียนเพราะเขาจะมีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นเหมือนกัน

3.4 เรียนรู้ไปทีละขั้น ความความสามารถและความสนใจของตนเอง

4. การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ เป็นการนำเอาการวิเคราะห์ระบบมาใช้ โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในชุดการสอนจะสร้างอย่างมีระบบ จะต้องมีการทบทวนเช็คทุกชั้นตอน และทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดี มีการทดลองปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเป็นที่เชื่อถือได้ จึงจะนำผลออกใช้

3. ประเภทของการสอน

รูชีฟ อ่อนโคกสูง (2524: 7) แบ่งการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การสอนสำหรับประกอบการบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสอนสำหรับครู เป็นการสอนที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ให้ประกอบการบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้พูดคั่นย่อยลง และเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น การสอนนี้จะมีเนื้อหาวิชาเพียงหน่วยเดียว

2. การสอนสำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม การสอนแบบนี้มุ่งเน้นที่ให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และอาจจัดการเรียนในรูปแบบของศูนย์การเรียน การสอนแบบกิจกรรมกลุ่มจะประกอบด้วยชุดย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์จะมีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนเด็ก สื่อการเรียนอาจจะจัดในรูปแบบของรายบุคคลหรือผู้เรียนทั้งศูนย์ได้ร่วมกันก็ได้ ผู้ที่เรียนจากชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม อาจจะต้องการความช่วยเหลือกันและกันได้เอง ระหว่างประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ หากมีปัญหาก็สามารถซักถามครูได้เสมอ

3. การสอนรายบุคคล เป็นการสอนที่จัดระบบขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้ว จะทำการทดสอบประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาก็จะปรึกษาตนเองได้ ผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้แนะแนวทางการเรียน

4. องค์ประกอบของชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นชุดของประสบการณ์ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งมีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนไว้ดังนี้

กวน (Duan. 1973 : 169) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของชุดการสอนไว้ 7 ประการคือ

1. การวางจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาที่จะท่องเรียน
2. การบรรยายเนื้อหา
3. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. การเลือกกิจกรรมในการเรียน
5. การวางกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดทัศนคติ
6. เครื่องมือวัดผลก่อนที่จะเรียน เครื่องมือวัดผลระหว่างเรียน

และเครื่องมือวัดผลหลังจากเรียนแล้ว

7. คู่มือครู

โฮเวล (Howell. 1973 : 127) กล่าวว่า ชุดการสอนอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. รายการเนื้อหาวิชา และสิ่งเกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น กิจกรรมหรือวิธีการที่จะนำผู้เรียนให้บรรลุถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้าย
3. วิธีการวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียนว่าได้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่พึงใจไว้หรือยัง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2518 : 4) กล่าวว่า ชุดการสอนจะต้องมีส่วนประกอบ 4 ส่วนคือ

1. คู่มือสำหรับใช้ชุดการสอนทั้งผู้สอนและผู้เรียน

2. คำสั่งหรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน
3. เนื้อหาสาระอยู่ในรูปของสื่อประสม และกิจกรรมการเรียนการสอน จะเป็นแบบกลุ่มหรือรายบุคคลแล้วแต่วัตถุประสงค์
4. การประเมินผลเป็นการประเมินผลของกระบวนการ

5. ประโยชน์ของการสอน

กาญจนา เกียรติประวัติ (2516 : 61), สันติ ภิบาลสุข (2522 : 50), ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2524 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ เพราะจากการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนมากที่สุด
2. ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง และเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจ หรือความต้องการของตนเอง
3. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกัน
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เปิดการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบต่อกตนเองและสังคม
5. ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ครู จากการสอนสามารถทำให้ผู้เรียน เรียนได้ตลอด ไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือความคับข้องทางอารมณ์มากนักน้อยเพียงใด
6. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของครู เนื่องจากจากการสอนช่วยถ่ายทอดเนื้อหาได้ ดังนั้นครูที่พูดไม่เก่งก็สามารถสอนให้มีประสิทธิภาพได้
7. ช่วยให้ครูวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย
8. ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครู เพราะจากการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที

9. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุกการสอนช่วยให้ผู้เรียน
เรียนได้ช่วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย

10. ช่วยสร้างเสริมการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง หรือการศึกษานอกระบบ
เพราะชุกการสอนสามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา

11. แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุกการสอนสามารถ
ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ตามเวลา และ
โอกาสที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน

12. เป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุกการสอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุกการสอนไว้มากมาย ซึ่ง
มีงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ฮาเปอร์ (Harper. 1972 : 5669 - A) ศึกษาเปรียบเทียบ
การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสจากชุกการสอนกับการเรียนในห้องเรียนปกติ พบว่า ผู้ที่เรียน
จากชุกการสอนจะมีทักษะในการพูด อ่าน เขียน ดีกว่าผู้ที่เรียนในห้องเรียน

มิกส์ (Meeks. 1972 : 2495 - A) ทำการวิจัยเรื่อง "การ
เปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุกการสอนกับวิธีสอนแบบรวมคาที่มหาวิทยาลัยไอโอวา
สหรัฐอเมริกา โดยทดลองสอนนักศึกษาครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิธีสอนมีประสิทธิภาพ
กว่าวิธีสอนตามธรรมดา

แลงส์ทอฟ (Langstaff. 1972 : 1566 - A) ทำการวิจัย
เรื่องการพัฒนาและประเมินผลชุกการสอนเพื่อการเรียนด้วยตนเองสำหรับการฝึกหัดครู
ของนักศึกษาและครูประจำการ ณ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียใต้ พบว่า การเรียนจาก
ชุกการสอนทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทำให้กระบวน

บรอเลย์ (Brawley. 1975: 4280 - A) หัวการศึกษา

ประสิทธิภาพการใช้ชุดการสอนแบบสื่อประสม เรื่องการบอกเวลาสำหรับเด็กเรียนช้า โดยให้กลุ่มทดลองใช้ชุดการสอน ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์และสื่อการสอน 12 ชุด ใช้เวลา 15 วัน ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เฮส (Hess. 1986: 2671 - A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการจัดการศึกษา โดยยึดสมรรถภาพพื้นฐานของเด็ก เกรค 4,8 หรือ 10 ในโรงเรียนประจำของเมืองอัลลามามา โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแคลิฟอร์เนีย (C A T) ในวิชาการอ่าน ภาษาและคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไม่เปลี่ยนแปลงในปีแรกของกวี เริ่มต้นโครงการและในปีต่อมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดปี ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการสนับสนุนคุณภาพของการศึกษาโดยยึดสมรรถภาพพื้นฐาน

งานวิจัยในประเทศ

ในประเทศไทยมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนไว้มากมาย ซึ่งมีงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ดังนี้

สมจิตต์ เกิกประสงค์ (2520: 54) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบและไม่วิเคราะห์ระบบในวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบให้ผลการเรียนสูงกว่าชุดการสอนที่ไม่ได้ใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ

จรรยา เอี่ยมสะอาด (2527: 57 - 67) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน และวิธีสอนโดยบรรยาย ผลการทดลองพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยของ เด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดย ใช้ชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียนสูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบ บรรยาย

ประนอม โอศดานนท์ (2527) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับพยาบาลในการ สนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยมีขั้นตอนในการศึกษาค้างนี้

1. สืบวิจัยเอกสาร งานวิจัยและสิ่งเกณฑพฤติกรรมเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับพยาบาลในงานสาธารณสุขมูลฐาน

2. จัดทำโครงร่างชุดการเรียน

3. ยกย่องชุดการเรียนฉบับละเอียก

4. ทรวจสอบประสิทธิภาพของการเรียน 2 ครั้ง

5. ทรวจสอบประสิทธิภาพ ชุดการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง 60 คน

6. พัฒนาชุดการเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า สมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับพยาบาลในการสนับสนุนสาธารณสุขชั้นมูลฐานมี 3 สมรรถภาพ คือ การสอน การฝึกอบรม และการจัดการและการนำหลักการ สาธารณสุขมูลฐานไปใช้ในการพัฒนาชุดการเรียน ใช้สมรรถภาพของชุดการเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง 60 คน ดำเนินการทดสอบก่อนและหลังผลการทรวจสอบพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สรุปผลจากการ ศึกษา รายงานการวิจัย โดยใช้ชุดการเรียนเป็นสื่อในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน จะเห็นว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้ชุดการสอน ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ และมีหลักการ ของชุดสื่อประกอบประกอบกันอย่างมีเหตุผลที่จะสนับสนุนค่านการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นชุดการสอนยังสามารถจัดกระทำให้หลายประเภทให้เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม

กับคุณลักษณะของผู้เรียนตามสภาพแวดล้อมและโอกาส จะเห็นว่าชุดการสอนเป็นสื่อที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็กขึ้นโดยอาศัยหลักการ และทฤษฎีการเรียนรู้ของการสร้างชุดการสอน ให้ผู้นิเทศได้ใช้เป็นสื่อในการนิเทศ เพื่อพัฒนาครูให้มีพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ที่ก่อเกิดในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพที่ดี และช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

หลังจากได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก ครูกับเด็กมีพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. แบบแผนการทดลอง
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการ ศึกษาครั้งนี้เป็นครูชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 64 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ ศึกษาครั้งนี้ เป็นครูชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1.1.1 การสร้างชุดการสอน

1.1.2 การนิเทศภายในโรงเรียน

1.1.3 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

1.2 การดำเนินการสร้างชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดและหลักการของการสร้างชุดการสอนมาประยุกต์จัดทำเป็นชุดการนิเทศ สำหรับให้ผู้นิเทศและครูใช้ศึกษาด้วยตนเองและเป็นเครื่องมือในการนิเทศเพื่อพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กดังนี้

1.2.1 กำหนดเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความเข้าใจและแนวทางในการนิเทศไว้ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคู่มือการใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ตอนที่ 2 เป็นบทเรียนด้วยตนเอง ที่ประกอบด้วยหัวข้อย่อย

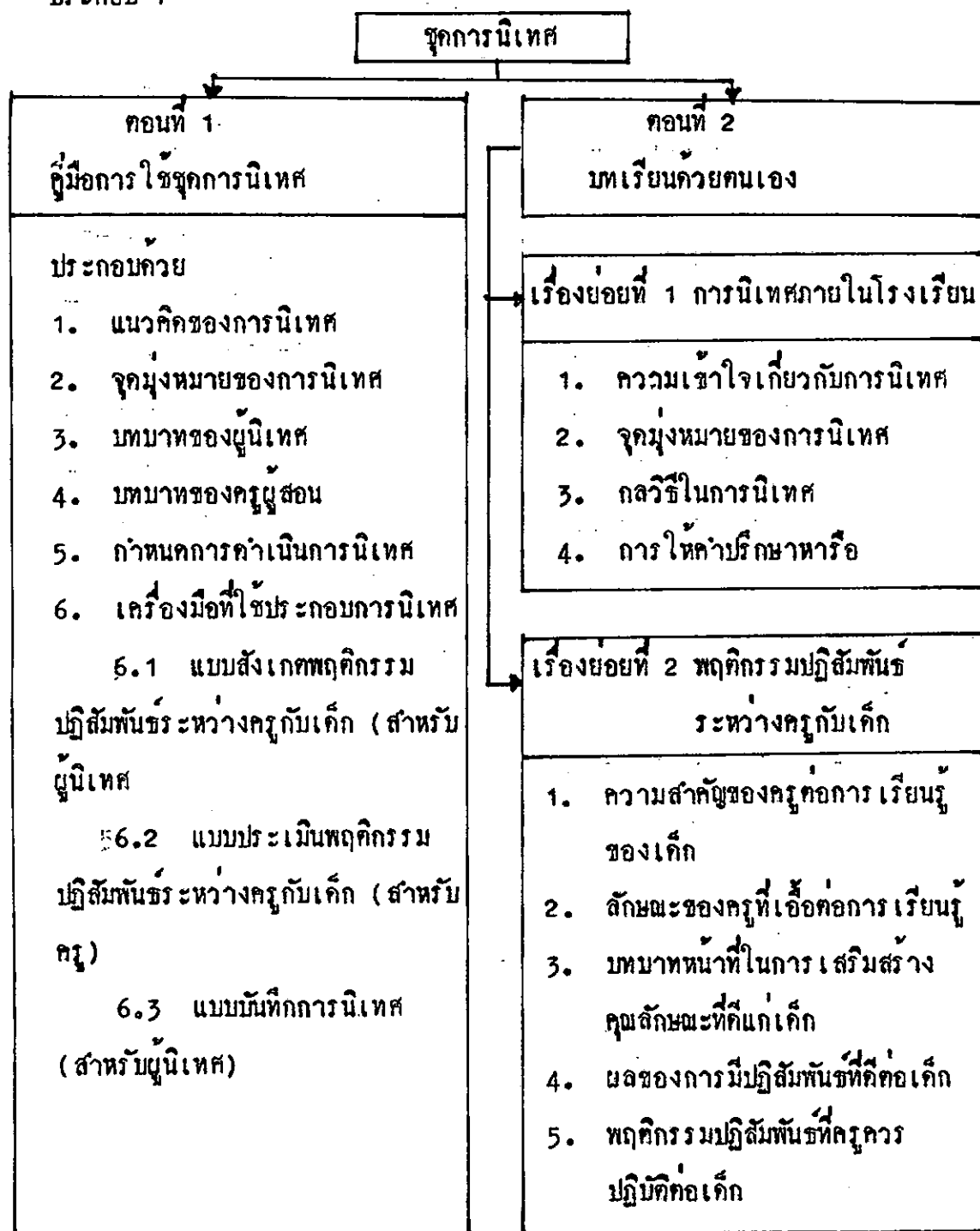
2 เรื่องย่อยคือ

เรื่องย่อยที่ 1 การนิเทศภายในโรงเรียน โดยยึดหลักการนิเทศภายในโรงเรียนตามแนวการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยใช้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตามแบบของ Flanders แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการถามคำถาม ด้านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก และ ด้านการชมเชยให้กำลังใจ

ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก มีส่วนประกอบทั้งภาพ

ประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ส่วนประกอบของชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

1.3 นำชุดการนิเทศไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข

1.4 นำชุดการนิเทศไปทดลองใช้กับผู้นิเทศ และครูผู้สอน จำนวน 6 ท่าน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

2.1.1 แบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง ตามแบบแฟลนเคอร์ส (Flanders)

2.1.2 ทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow) และทฤษฎีพัฒนาการของ อีริกสัน (Erikson)

2.1.3 การถามคำถามแบบปลายเปิด ตามแบบ ภรณี คุรุรัตน์

2.2 กำหนดการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กดังนี้

2.2.1 กำหนดรายการพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมครูกับพฤติกรรมเด็ก โดยยึดการจัดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตามแบบ แฟลนเคอร์ส เฉพาะพฤติกรรมที่จะส่งต่อการพัฒนาเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการถามคำถาม ด้านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก และด้านการชมเชยและให้กำลังใจ ในด้านการถามคำถาม ยึดแนวคิดในการตั้งคำถามให้เด็กคิดและแสดงความคิด ตามแบบ ภรณี คุรุรัตน์

2.2.2 นำพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน มาสร้างเป็นรายการพฤติกรรม สำหรับสังเกตพฤติกรรมครูและพฤติกรรมเด็ก

2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีประสบการณ์ทางการสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และผู้

เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ทราบและพิจารณา โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นตรงกันร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.4 การฝึกการ สังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของการ สังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตลอดจนความสำคัญของการ สังเกต แก่ผู้ช่วยวิจัย และได้ร่วมกันศึกษาข้อความแต่ละรายการของแบบสังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก จนเข้าใจแจ่มแจ้ง ทดลองตีความหมายของพฤติกรรม ที่ครูและเด็กแสดงออก จนแน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องตรงกัน จึงนำแบบสังเกตไปทดลอง สังเกตพฤติกรรมครูและเด็กในโรงเรียนที่ไม่รู้จักกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ท่าน เพื่อ ฝึกฝนการ สังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยในด้านความเข้าใจข้อความ ความห่วงใย ในการ สังเกต เมื่อเห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว จึงได้ทำการทดลองใช้แบบสังเกต เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต โดยสังเกตพฤติกรรมครูและเด็กที่ไม่รู้จักตัวอย่าง จำนวน 3 ท่าน ขณะที่ทำการ สังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยต่างก็แปลความพฤติกรรม และจดบันทึกโดยมิได้ปรึกษากัน แล้วนำคะแนนของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับเด็กของครูทั้ง 3 ท่าน ไปคำนวณหาค่า ความเชื่อมั่นของการ สังเกต โดยการ ทดสอบความสอดคล้อง (Intra and Inter Observer Reliability)

• ความถี่ของสก็อต (Scott. วิเชียร เกตุสิงห์. 2530 : 125 - 126) ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ คำานที่	คะแนนจากการ สังเกต				ความแตกต่าง ระหว่างสัดส่วน จากผู้สังเกต	ค่าความ เชื่อมั่น
	ผู้วิจัย		ผู้ช่วยวิจัย			
	คะแนน	สัดส่วน	คะแนน	สัดส่วน		
1	28	0.438	28	0.406	0.032	
2	30	0.469	32	0.464	0.005	
3	6	0.094	9	0.130	0.036	
รวม	64	1.00	69	1.00	0.073	.88

จากตาราง 1 ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้จากการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กคือ .88 แสดงว่า การสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย มีความเชื่อมั่นพอที่จะนำแบบสังเกตไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ทั้งนี้ เพราะแฟลนเคอร์ส (Flanders. 1970 : 141) กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากสูตร Sott's Coefficient จะมีค่าแปรผันอยู่ระหว่าง 0.00 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.85 ขึ้นไป จึงจะเป็นที่ยอมรับ

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดครั้งแรก และครั้งหลัง (One - Group Pretest - Posttest Design) (ฉัตรคำวิทย์ หวังพานิช. 2528 : 283)

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กำหนดแบบสุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
R	T ₁	X	T ₂

เมื่อ X	แทน	การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก (Treatment)
T ₁	แทน	การสังเกตพฤติกรรมร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กก่อนได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก (Pretest).
T ₂	แทน	การสังเกตพฤติกรรมร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กหลังได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก (Posttest)
R	แทน	การสุ่ม

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2534 รวมเวลา 10 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2534 ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2534 ซึ่งมีวิธีการดังแสดงในตาราง 3

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ซึ่งได้รับการฝึกวิธีสังเกตด้วยวิธีแบบตัวต่อตัว และทดลองการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กได้เหมือนกันหรือใกล้เคียงกับผู้วิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ในขณะที่ครูจัดกิจกรรมในวงกลม ช่วงละ 20 นาที ใช้เวลา 1 สัปดาห์

2. ผู้วิจัยประชุมชี้แจงและทดลองกับผู้นิเทศเกี่ยวกับการใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

3. ผู้วิจัยศึกษาการนิเทศของผู้นิเทศทุกวันจันทร์ และวันพุธ ของทุกสัปดาห์
ที่ 4-9

4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก
หลังการทดลอง

ตาราง 3 วิธีการทดลองใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

สัปดาห์ที่	กิจกรรม	จำนวนวัน
1	ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนการทดลอง	5

สัปดาห์	กิจกรรม	จำนวนวัน
2	1. ผู้วิจัยประชุมชี้แจงและตกลงกับศูนย์เทศบาลเกี่ยวกับการใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก 2. ศูนย์ศึกษาชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กด้วยตนเอง	1 4
3	1. ศูนย์ประชุมชี้แจงและตกลงกับครูเกี่ยวกับการใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก 2. ครูผู้สอนศึกษาชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กด้วยตนเอง	1 4
4 4 9	1. ครูดำเนินการ สอนโดยยึดเนื้อหาในบทเรียนด้วยตนเองเป็นหลักในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อเด็กในขณะจัดกิจกรรมในวงกลมทุกวัน 2. ศูนย์และครู ร่วมมือกันในการปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก 3. ผู้วิจัยศึกษาคำถามการนิเทศของศูนย์เทศบาลทุกวันจันทร์และวันพุธ	30 6 12
10	ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หลังการทดลอง	5

การรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ทำการ สังเกต พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตั้งแต่วันที่ 14 - 22 มีนาคม 2534 ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ในช่วงที่ครู จัดกิจกรรมในวงกลม ช่วงละ 20 นาที
2. ดำเนินการสังเกตเป็นช่วงเวลา ช่วงละ 3 นาที แต่ละช่วงของการ สังเกต แบ่งเป็น การสังเกตพฤติกรรมครู 2 นาทีแรก แล้วจึงสังเกตพฤติกรรมเด็ก 1 นาทีหลัง
3. บันทึกพฤติกรรมครูและพฤติกรรมเด็กลงในแบบสังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง พฤติกรรมครู และพฤติกรรมเด็กที่แสดงพฤติกรรมตามรายการในแบบสังเกต ถ้าไม่ ปรากฏพฤติกรรมตามรายการในแบบสังเกต ให้เว้นช่องว่าง
4. นำจำนวนเครื่องหมาย / หรือ รอยความถี่ ที่ได้จากการสังเกต ไปทำการวิเคราะห์หาค่าวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการ สังเกตไปวิเคราะห์หาค่าวิธีทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน
 - 1.1 คะแนนมัธยฐาน (Median)
 - 1.2 ความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation)

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนและหลังได้รับการนิเทศช่วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยใช้การทดสอบตามแบบของ วิลคอกซอน Wilcoxon test (Siegel. 1956 : 79)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	คะแนนมัธยฐาน
Q.D	แทน	ความเบี่ยงเบนควอไทล์
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจง แบบ วิลคอกซัน (Wilcoxon test)
*	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์	N	Mdn	Q.D	T
ก่อนการทดลอง	10	17.17	7.50	54*
หลังการทดลอง	10	59.50	15.63	

จากตาราง 4 แสดงว่า หลังจากได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูกับเด็กมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีวิธีการและผลของการวิจัย โดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็กก่อนและหลังได้รับการนิเทศ
ด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

หลังจากได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์
ระหว่างครูกับเด็ก ครูกับเด็กมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้น

วิธีการในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวน 64 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยผลการวิเคราะห์พฤติกรรม การเรียนการสอน ความแบบของแฟลนเดอร์ส (Flanders) และการตั้งคำถามแบบ ปลายเปิดตามแบบของภรณ์ คุรุทันะ

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัย แบบกลุ่มเดียว วัดครั้งแรก และครั้งหลัง (One - Group Pretest - Posttest Design) (ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. 2528 : 283)

4.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ทำการสังเกต พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับเด็ก

4.2 การดำเนินการทดลอง ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมี พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการถามคำถาม ด้านการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก ด้านการชมเชยและให้กำลังใจ ซึ่งจะมีบันทึกให้ความช่วยเหลือ แนะนำในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับเด็ก ขณะทำการทดลองในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2533 เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 5 คาบ ๆ ละ 20 นาที ผู้วิจัยจะติดตามการนิเทศของผู้นิเทศในวัน จันทร์ และวันพุธของทุกสัปดาห์ที่ 4-9

4.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ทำการสังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กก่อนและหลังได้รับการนิเทศช่วยชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยใช้การทดสอบแบบ วิลคอกซอน (Wilcoxon test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

หลังจากได้รับการนิเทศช่วยชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูกับเด็กมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาอภิปรายได้ดังนี้

จากการศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ก่อนและหลังได้รับการนิเทศช่วยชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ปรากฏว่า ครูกับเด็กมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการได้รับการนิเทศช่วยชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า หลังจากได้รับการนิเทศช่วยชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผู้นิเทศและครูได้รับความรู้ และแนวปฏิบัติจากชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการ ที่ผู้นิเทศและครูสามารถศึกษาค้นคว้าเองได้ ชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ประกอบด้วย แนวคิด จุดมุ่งหมาย และกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โฮเวลล์ (Howell. 1973 : 127) ที่ว่า ชดเชยการสอนต้องประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์

ประสงค์ เนื้อหาวิชา และกิจกรรม หรือวิธีการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้ายได้ นอกจากนี้ชุกการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กยังมีการประเมินผลความก้าวหน้าในขณะใช้บทเรียนด้วยตนเอง โดยมีแบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษามบทเรียน และในแต่ละเนื้อหาที่มีกิจกรรมสำหรับฝึกปฏิบัติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2524 : 7) ที่ว่า ชุกการสอน จัดไว้เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของตน และสามารถประเมินผลความก้าวหน้าได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้นิเทศและครู ศึกษามบทเรียนด้วยตนเองแล้ว พบว่าตนเข้าใจไม่ถูกต้องก็สามารถกลับไปทบทวนเนื้อหาเดิม และจะเรียนรู้สิ่งที่ถูกต้องได้ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความท้อถอย เพราะผู้นิเทศและครูมีโอกาสศึกษามบทเรียนด้วยตนเองทั้งแก่ตนจนจบ แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาของ สกินเนอร์ (Skinner) (ธีระชัย ปุณฺณโชติ. 2532 : 11) ที่กล่าวว่า การได้รับแรงเสริมจากการศึกษามบทเรียนด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะศึกษาต่อไป

2. การที่ครูกับเด็กมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นก็คือ เนื้อหาของชุกการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เป็นการเสนอความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน และการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการนิเทศและสามารถให้ความร่วมมือ ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่ครูในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ สังกัด อุหรานันท์ (2532 : 152) กล่าวว่าในการนิเทศครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศเป็นอย่างดี หากผู้นิเทศดำเนินการไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ดังนั้นผู้นิเทศจึงควรมีวิธีการนิเทศให้ครูเกิดความต้องการและปรารถนาที่จะพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กร่วมกับผู้นิเทศด้วยความเต็มใจ

สำหรับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์นั้น ได้เสนอแนวทางการมีปฏิสัมพันธ์
 ต่อเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านการถามคำถามแบบปลายเปิด ด้านการยอมรับความรู้สึก ความ
 คิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก ด้านการชมเชยและให้กำลังใจ หลังการทดลองพบว่า
 ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กช่วยสร้างความตระหนัก
 ให้แก่ครูในการที่จะพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และช่วยให้ครูเห็นผล
 ของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กในชั้นต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ หลังจากครูได้นำ
 คำถามแบบปลายเปิดไปใช้กับเด็ก เด็กมีอิสระในการคิดและการตอบ เด็กสามารถ
 ตอบได้หลายคำตอบ และคำตอบมักจะไม่ผิดไม่มีถูก ทำให้เด็กมีความกล้า และมีความ
 มั่นใจในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาร์. ริงสินันท์ (2532 : 121) กล่าวว่า การ
 ถามคำถามให้เด็กมีอิสระในการคิดและการตอบจะช่วยส่งเสริมความกล้าให้เด็กกล้าคิด
เมื่อพิจารณาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในขณะจัดกิจกรรมในวงกลม พบว่า
การที่ครูยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและการชมเชยให้กำลังใจเด็กในลักษณะที่
แสดงออกด้วยสีหน้า ท่าทาง ที่นุ่มนวล อ่อนโยน ช่วยเด็กให้มีความอบอุ่น สมายใจ
ทั้งคำกล่าวของ ฉันทนา ภาคบังกข (2528 : 47 - 49) ที่กล่าวว่า การให้
ความรัก ความอบอุ่น ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย มีความสุข มีความเชื่อมั่นใน
ตนเอง และมองโลกในแง่ดี ดังนั้นการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่อิสระ
ไม่เคร่งเครียด ด้วยการถามคำถามแบบปลายเปิดให้มีเด็กมีอิสระในการคิด และการ
ตอบ ยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก ให้เด็กเกิดความรู้สึกภูมิใจ
ในตนเอง เป็นการแสดงพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในทางที่พึงประสงค์

✓ ดังนั้นวิจัยครั้งนี้จึงสรุปได้ว่า การนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์
ระหว่างครูกับเด็ก เป็นรูปแบบกวีนิเทศที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่งในการพัฒนา
พฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน เมื่อวิเคราะห์จากแบบ
สังเกตพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก พบว่ามีการลดพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์
ด้านการบรรยาย อธิบาย ใช้คำสั่ง คำทนิ ู้ วิจารณ์ เยาะเย้ย ท้าโทษ กล่าว ว่ากล่าว

✓ การนิเทศช่วยชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กนี้ นอกจากนี้ จะเป็นการนิเทศเพื่อช่วยครูได้พัฒนาตนเองแล้ว ยังช่วยเด็กให้ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพ ในด้านความมั่นใจ การกล้าแสดงออก การสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเอง ✓

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

ถ้าจะนำชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ผู้นิเทศและครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ควรศึกษากำหนดคำถามคำถามแบบ ปลายเปิด ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ เด็ก และศึกษาวิธีการหรือการจกกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก ตลอดจนการชมเชยและให้กำลังใจเด็ก ซึ่งจะ ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในด้านความมั่นใจ การกล้าแสดงออก

2. ข้อเสนอแนะในการหาวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์โดย ใช้ชดเชยการนิเทศที่มีผู้นิเทศ และไม่มีผู้นิเทศ

2.2 ควรมีการศึกษายอการใช้ชดเชยการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การใช้แรงเสริม การปรับ พฤติกรรมเด็ก

2.3 ควรมีการศึกษากิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งจะ ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กาญจนา เกียรติประวัติ. นวัตกรรมการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516.

✓ กอ สวัสดิ์พานิชย์ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุภาวธรรว, 2505.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2529.

_____. คู่มือการนิเทศระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับ คณ.สปช. ม.ป.ท., 2531.

_____. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุภาวธรรว, 2526.

_____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2529.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2526.

จรรยา เอี่ยมสะอาด. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนและวิธีสอนแบบบรรยาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักษรอาเนา. ดสอง ปิ่นทอง. "การนิเทศภายในโรงเรียน," ใน นิตยสาร. 26(9) : 14 - 17 ; 15 พฤษภาคม 2527.

ฉันทนา ภาคบงกช. สอนเด็กให้คิด : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

✓ **จิรวัดน์ นิจนคร.** สภาพเชิงจิต-สังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นใน
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสาเนา.

ฐิติ์ อ่อนโลกสูง. การบดบังของการสอนประถมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องเสียง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางเขน, 2524. อักสาเนา.

✓ **ฐิติ์ เอมละออง.** พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทาง
สังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย เปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษา
ระดับปฐมวัยในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525. อักสาเนา.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. "การปรับปรุงการสอนในระดับมหาวิทยาลัยด้วยระบบสื่อการ
สอน," ใน ศรีนครินทรวิโรฒ. 11 : 4 ; กันยายน 2518.

_____ . เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา เล่มที่ 3 หน่วยที่ 11 - 15 มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2523.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2522.

✓ **ณัฏฐา แก้วสุวรรณ.** พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทาง
สังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลและ
ศูนย์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสาเนา.

ธีระชัย ปุณณโชติ. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เส้นทางสู่อาจารย์ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

เบญจา แสงมะณี. "ศูนย์เด็กในฝัน," ใน ที่ระลึกเกษียณ กระทรวงศึกษาธิการ.
โรงพิมพ์เนติศึกษา, 2518.

✓ ประคอง ประสิทธิ์พร. ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้น
การเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกักรับรู้ของนักเรียน.

ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2519. อักสาเนา.

ประนอม โอทกานนท์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพที่จำเป็น
สำหรับพยาบาลในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสาเนา.

เป็รื่อง ภูมิท. "นวัตกรรมการศึกษา," ใน เอกสารประกอบการบรรยายการ
ประชุมทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์, 2517.

น่องพรรณ เอกอาวช. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรม
ทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย เปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานที่จัดการ
ศึกษาระดับปฐมวัยในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสาเนา.

✓ ทิมพัตน์ จันทรเทีย. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทาง
สังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลประจำ
จังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสาเนา.

กรพี สุรวัดนะ. "ค่าสามสร้างสรรค์," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา
การพัฒนาอนุบาลศึกษา. ระหว่างวันที่ 3-5 เมษายน 2532. หน้า 7-8,
ม.ป.ป.

ลัคควาณีย์ หวังพานิช. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อักสาเนา.

- ✓ **วราภรณ์ ชัยโอภาส.** การสังเกตและวิเคราะห์ขบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสวนสอบสวนและการสร้างโครงข่ายการสอน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์.** การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ✓ **วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ.** ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- _____ . รายงานวิจัยการวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- วิเชียร เกตุสิงห์.** หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2530.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง.** หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524.
- สมจิตต์ เกิดประสงค์.** การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากชุดการสอนที่วิเคราะห์ระบบกับไม่วิเคราะห์ระบบ. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- สมพร ศรีใส.** การพัฒนาแนวทางการนิเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เขตการศึกษา 11. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- สัจฉิ อุทรานันท์.** เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2532.
- _____ . การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.

- สาย ภาณุรัตน์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517.
- สุรชาติ ศรีสุวรรณ. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสาเนา.
- สุนทร ไชยมี. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักสาเนา.
- สุพิชญา ชีระกุล กาญจนนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร (ชีระกุล) วรทบางกูร. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยากร, 2524.
- สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว. ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง. วิทยานิพนธ์ กศม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสาเนา.
- สันศักดิ์ ภิบาลสุข. นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการ ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2522.
- อารี รังสินนท์. กิจกรรมสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2532.
- อุทัย บุญประเสริฐ และชโอมใจ ถึงการวิชน. หลักการและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์, 2528.

Anderson, Roger. "A Quantitative Method of Assess Content Structure in Verbal Interaction," Journal of Research in Science Teaching. 305-321 ; 9 June, 1970.

Amidon, Edmund J. and Ned A. Flanders. The Role of Teacher in the Classroom. Minneapolis Paul S. Amidon and Associates, 1963.

✓ Amidon, Edmund J. Interaction Analysis. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing Company, 1967.

✓ Bellack, Arno A. Theory and Research in Teaching. New York : Teacher College, Columbia University Bureau of Publication, 1963.

Bradford, Leland P. "Group Forces Affecting Learning," Journal of The Nation Association of Women Deans and Counselor. 116-120 ; 33 April, 1960.

Brawley, Oletha D. "A study to Evaluate the Effects of Using Multimedia Instructional Modules to Teach Time Telling to Retarded Learners," Dissertation Abstracts. 35(7) : 4280-A ; January, 1975.

Brown, Royal T. "Changing Roles and Responsibilities of the Elementary School Principals," Dissertation Abstracts International. 36(4) : 1933-A ; October, 1974.

Burton, William H. and Leo J. Brucekner. Supervision Social Processes. New York : Appleton-Century Clofts, 1955.

Cambell, Dorothy M. "Democratic Leadership in the Improvement of Learning," Dissertation Abstracts International. 44 : 2401-A ; 8 February, 1984.

✓ Carter, V Good. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1897.

Duan, Jame E. Individualized Instruction Programs and Materials. New Jersey : Educational Technology Publication, 1973.

✓ Flanders, Ned A. "Teacher-Pupil Contacts and Mental Hygiene," Journal of Social Issue. 5(1) : 30-39 ; 1959.

✓ ———. Analysis Teaching Behavior. Massachusetts : Amidon-Wesley Publishing Company, 1970.

✓ Gazda, George M. and others. Human Relations Development A Manual for Education. 2nd ed. Boston : Aylln, 1977.

Harper, Martha and Jane Armstrong. "The Development and Evaluation of a Multimedia Self-Instructional Package in Beginning French at Tarrant County Junior College," Dissertation Abstracts International. 32 : 5669A-1 5670A ; 10, 1972.

- Minor, Gwynn J. Theory and Practice of Supervision. New York :
Dodd mead and Company, 1974.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. 2nd ed.
New Jersey : Prentice-Hall, 1975.
- _____. Supervisory Behavior in Education. New Jersey :
Prentice-Hall, 1963.
- Hess, Anne C. "The Reletionship of a Basic Competency
Education Program to Overall Student Achievement :
A State Perspective," Dissertation Abstracts
Internation. 46.09 : 2671-A ; March, 1986.
- Howell, Bruce. "TUIS/APAC ; Anatomy of a Learning," Leaning
Package in American Education. 125-135 ; New Jersey :
Educational Technology Publication, 1973.
- John, Withall and W.W. Lewis. "Social Interaction in the
Classroom," Social Interaction in Education Sittings.
ed. Albert H. Yee. New Jersey : Prentice-Hall, 1971.
- Langstaff, A.L. "Development and Evaluation of An Auto-
Instructional Media Package for Teacher Education,"
Dissertati on Abstracts International. 33 : 1566A ;
4 October, 1972.
- Mark, James R., Emerry Stoops and Joice King Stoops. Handbook
of Education Supervision. A Guide for the Practitioner.
2rd ed. Boston : Allyn snd Bacon, Inc., 1978.
- ✓ Medley, D.M. snd H.E. Mitzel. "Measuring Classroom Behavior
by Systematic Observation," Handbook of Research on
Teaching. Chicaco : Rand McNally, 1963.
- Meek, Elija B. "Learning Packages Versus Conventional Methods
of Instruction," Dissertation Abstracts International.
32 : 4295A-4296A ; 8 February, 1972.
- ✓ Page, Terry G., J.B. Thomas and A.R. Marshall. Interactional
Dictionary of Education. Nichlos Publishing Company,
1977.
- Robert, Houston W. and others. Development Instructional
Dictionary Modules. A Modular System for Writhing
Modules. Houston : College of Education University,
1972.

Siegel, S. Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences. New York : McGraw-Hill, 1956.

✓ Withall, J. "The Development of a Technique for the Measurement of Social Emotional Climate in Classroom," Journal of Experiment Education. 22 : 347-361 ; March, 1949.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ชุดการนิเทศ

การพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติขั้นระหว่างครูกับเด็ก

คำสรุป

ผู้วิจัยได้จัดทำชุดการนิเทศชั้นสำหรับให้ผู้นิเทศนำไปเป็นเครื่องมือในการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์กับเด็ก ซึ่งชุดการนิเทศชุดนี้ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 คู่มือการใช้ชุดการนิเทศ

ตอนที่ 2 บทเรียนด้วยตนเอง สำหรับผู้นิเทศและครูผู้สอน

ซึ่งประกอบด้วย 2 เรื่องย่อยด้วยกันคือ

เรื่องย่อยที่ 1 การนิเทศภายในโรงเรียน

เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ทั้งนี้ เป็นผลงานเพื่อการวิจัยของนิสิตวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาศึกษาศาสตร์ และ การสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ใช้เป็นสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายในโรงเรียนระดับ

ก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เฉพาะโรงเรียนที่เลือกมาทำการวิจัย

2. ศึกษาผลการใช้ชุดการนิเทศที่มีต่อปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ผู้วิจัยคาดหวังว่า ชุดการนิเทศนี้จะ เป็นสื่อและเครื่องมือสำหรับให้ผู้นิเทศนำไปดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาครูชั้นเล็กเล็ก ให้สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีได้ ซึ่งจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพเด็กให้เติบโต เป็นผู้ใหญ่ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัย

สารบัญ

ตอนที่	หน้า
1 คู่มือการใช้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก	
แนวคิดและจุดมุ่งหมายของการนิเทศ	3
บทบาทของผู้นิเทศ	4
บทบาทของครูผู้สอน	6
กำหนดการดำเนินการนิเทศ	8
เครื่องมือที่ใช้ประกอบการนิเทศ	11
2 บทเรียนด้วยตนเอง	
เรื่องย่อที่ 1	
คำแนะนำในการใช้บทเรียนด้วยตนเอง	22
แนวคิดและจุดมุ่งหมาย	24
แบบทดสอบก่อนศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง	25
เฉลยคำตอบ	28
ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ	30
จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	34
กลวิธีในการนิเทศการจูงใจ	36
การให้คำปรึกษาหารือ	41
การสังเกตการสอนในชั้นเรียน	44
สรุปบทเรียน	55
เรื่องย่อที่ 2	
แนวคิดและจุดมุ่งหมาย	57
ความสำคัญของครูต่อการเรียนรู้ของเด็ก	58

ตอนที่

หน้า

ลักษณะของครูที่เลือกต่อการ เรียนและการ ส่งเสริมบุคลิกภาพของเด็ก ...	61
บทบาทหน้าที่ในการ เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีแก่เด็ก	64
ผลของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก	69
พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ครูควร ปฏิบัติกับเด็ก	
การยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก	72
การชมเชยและให้กำลังใจเด็ก	77
การถามคำถาม	84
เทคนิคการถามคำถาม	89
ตัวอย่างคำถามเพื่อประกอบการ สอน	92
สรุปบทเรียน	100
แบบทดสอบหลังศึกษามบทเรียนด้วยตนเอง	101
เฉลยคำตอบ	104

ตอนที่ 1
คู่มือการใช้ชุดการนิเทศ
การพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ ระหว่างครู กับเด็ก

คู่มือการใช้ชุดการนิเทศ การพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก

คำชี้แจง

ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็กนี้
ผู้วิจัยสร้างโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้นิเทศสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา
พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก เนื้อหาในคู่มือการใช้ชุดการนิเทศ
การพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก ประกอบด้วย

1. แนวคิดของการนิเทศ
2. จุดมุ่งหมายของการนิเทศ
3. บทบาทของผู้นิเทศ
4. บทบาทของครูผู้สอน
5. กำหนดการดำเนินการนิเทศ
6. เครื่องมือที่ใช้ประกอบการนิเทศ ได้แก่
 - 6.1 แบบสังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก
 - 6.2 แบบประเมินพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก
 - 6.3 แบบบันทึกการ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศ

ขอช่วยของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์
ระหว่างครูกับเด็ก การกำหนดแนวคิดและจุดมุ่งหมายของการนิเทศ จึงมี
ความหมายเฉพาะดังนี้

1. แนวคิดของการนิเทศ

1. การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันระหว่างคุณิเทศ
และครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเพื่อพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก
2. การนิเทศที่ดำเนินไปบนพื้นฐานของความเข้าใจของคุณิเทศ
ตามหลักวิชาในเรื่องพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กที่กำหนดไว้ใน
ชุดการนิเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จะช่วยให้ครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก

2. จุดมุ่งหมายของการนิเทศ

เมื่อท่านศึกษาคู่มือการใช้ชุดการนิเทศแล้ว ท่านจะมีความสามารถ
ดังนี้

1. บอกบทบาทของคุณิเทศ บทบาทของครูผู้สอน การดำเนินการ
นิเทศ และการใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศได้
2. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่กำหนดในคู่มือการใช้ชุดการ
นิเทศ เพื่อให้ครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก

3. บทบาทของผู้นิเทศ

ผู้นิเทศ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หรือครูวิชาการ
โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการนิเทศภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา
เพื่อให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ในทางที่ดีต่อเด็ก ผู้นิเทศควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาหลักการนิเทศนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 คู่มือการใช้หลักการนิเทศ

1.2 บทเรียนด้วยตนเอง สำหรับผู้นิเทศและครูผู้สอน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องย่อย 2 เรื่อง คือ

เรื่องย่อยที่ 1 การนิเทศภายในโรงเรียน

เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

2. กำหนดการให้ครูได้รับความรู้จากบทเรียนด้วยตนเอง เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

3. กำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอนในเรื่องต่อไปนี้

3.1 จุดมุ่งหมายในการนิเทศ

3.2 การนิเทศและการแสดงพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก ก่อนการสอนและการนิเทศ

3.3 กำหนดวัน เวลา สถานที่ในการดำเนินการสอนและ การนิเทศในหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1 การสังเกตพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ในขณะที่ครูจัดกิจกรรมในวงกลม

3.3.2 การติดตาม ประเมินผลการนิเทศ เพื่อปรับปรุง
พฤติกรรมการสอน

3.3.3 การเก็บรวบรวมแบบประเมินพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์
ระหว่างครูกับเด็ก

4. สังเกตพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในช่วงที่ครูจัด
กิจกรรมในวงกลม สัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละ 20 นาที โดยใช้แบบสังเกต
พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

5. ติดตาม ประเมินผลการนิเทศโดยใช้วิธีพบปะสนทนา อภิปราย
ปัญหาร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม
สอนของครูในสัปดาห์ต่อไป กำหนดการพบปะสนทนาสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และ
แต่ละครั้งต้องบันทึกผลการนิเทศลงในแบบบันทึกการติดตาม ประเมินผลการนิเทศ

6. เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับคืนให้ผู้วิจัยมีดังนี้

6.1 แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

6.2 แบบบันทึกการติดตาม ประเมินผลการนิเทศ

6.3 แบบประเมินพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

6.4 ชุดการนิเทศและบทเรียนด้วยตนเอง ที่ผู้นิเทศและครูผู้สอน

ทำการศึกษแล้ว

4. บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและพื้นฐานการพัฒนาลูกให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติหรือเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอยู่ตลอดเวลาในการสอน ย่อมจะทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ถ้าปราศจากความร่วมมือ ร่วมใจระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอนแล้ว การนิเทศย่อมไม่บังเกิดผล ดังนั้นเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี ครูผู้สอนจึงมีบทบาทดังนี้

1. ศึกษาทบทวนด้วยตนเองเรื่องย่อที่ 2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

2. ผู้นิเทศกับครูผู้สอนทำความเข้าใจในข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

2.1 จุกมุงหมายในการนิเทศ

2.2 การนิเทศและการแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่คัดลอกก่อนดำเนินการสอนและการนิเทศ

2.3 กำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการดำเนินการสอนและการรับการนิเทศในหัวข้อต่อไปนี้

2.3.1 การสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในขณะที่ครูจัดกิจกรรมในวงกลม

2.3.2 การติดตาม ประเมินผลการนิเทศหลังการสังเกตการสอนในแต่ละสัปดาห์ เพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการสอน

2.3.3 การเก็บรวบรวมแบบประเมินพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

3. ครูผู้สอนจะกองเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศว่าการสังเกตพฤติกรรม การสอนและการศึกษา ประเมินผลการนิเทศของผู้นิเทศ เป็นการหาแนวทาง ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และ การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก กิจกรรมที่ครูจะได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศ มีดังนี้

3.1 การสังเกตการสอน

3.2 การศึกษา ประเมินผลการนิเทศ

4. กำหนดการสอนตามปกติ ยกเว้นการจัดกิจกรรมในวงกลมในช่วง การทดลองวิจัย ผู้สอนจะกองกำหนดการสอนตามแนวทางที่กำหนดไว้ในบทเรียน ด้วยตนเอง เรื่องย่อที่ 2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และปฏิบัติ ตามคำแนะนำของผู้นิเทศ

5. ทุกสัปดาห์ครูผู้สอนกองประเมินพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับเด็ก เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการสอน

6. รวบรวมแบบประเมินพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ส่ง ผู้นิเทศทุกสัปดาห์

7. ร่วมปรึกษาหารือ อภิปรายปัญหาอุปสรรคกับผู้นิเทศเพื่อร่วมกัน หาทางปรับปรุงแก้ไขในการแสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก

5. กำหนดการดำเนินการนิเทศ

ผู้นิเทศมีภารกิจในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยดำเนินการ
นิเทศตามกำหนดการและกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในชุดการนิเทศดังต่อไปนี้

ลำดับที่	กิจกรรมการนิเทศ	หมายเหตุ
1-2	1. ผู้นิเทศทำความเข้าใจกับชุดการ นิเทศ ใช้เวลา 4 วัน 2. ผู้นิเทศดำเนินการให้ครูผู้สอนได้รับ ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้ ใช้เวลา 1 วัน 2.1 จุดมุ่งหมายของการนิเทศ 2.2 บทบาทของครูผู้สอน 2.3 การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก โดยยึดชุดการนิเทศเป็นหลักในการ นิเทศ 3. ผู้นิเทศมอบหมายงานด้วยตนเอง เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครูกับเด็ก ให้ครูผู้สอนทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้เวลา 4 วัน	ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ประชุมตกลง ให้คำแนะนำ อธิบาย มอบหมายงาน

สัปดาห์ที่	กำหนดการดำเนินการนิเทศ	กิจกรรมการนิเทศ
	4. กำหนดวัน เวลา สถานที่ ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอนในเรื่องต่อไปนี้ 4.1 การสังเกตการสอน ซึ่งผู้นิเทศจะต้องทำการสังเกตการสอนสัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละประมาณ 20 นาที ในช่วงที่ครูจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และครูผู้สอนต้องประเมินพฤติกรรมการสอนของตนเองโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการสอนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน 4.2 การติดตาม ประเมินผล การนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศจะต้องทำการนิเทศครูผู้สอน โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตการสอนและการพบปะสนทนาเป็นข้อมูลในการนิเทศทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง และบันทึกการติดตาม ประเมินผล การนิเทศ ตามแบบบันทึกการติดตาม ประเมินผล การนิเทศ 4.3 รวบรวมข้อมูลสำหรับคืนผู้วิจัย ซึ่งมีดังนี้	การสังเกตการสอน การพบปะสนทนา การอภิปรายร่วมกัน

สัปดาห์ที่	กิจกรรมการนิเทศ	หมายเหตุ
3-8	4.3.1 แบบสังเกต พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งผู้ นิเทศเป็นผู้บันทึก 4.3.2 แบบประเมิน พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งครู ผู้สอนเป็นผู้ประเมินตนเองในแต่ละสัปดาห์ 4.3.3 แบบบันทึกการ ติดตามประเมินผลการนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศเป็น ผู้บันทึก 1. ครูผู้สอนดำเนินการ สอนตาม เนื้อหาในบทเรียนด้วยตนเอง เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก 2. ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศดังนี้ 2.1 สังเกตการสอน โดย ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับเด็ก สัปดาห์ละ 2 ครั้ง 2.2 ติดตาม ประเมินผลการ นิเทศ โดยใช้แบบบันทึกการติดตาม ประเมินผล การนิเทศ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	- การ สังเกตการสอน - การพบปะสนทนา - การอภิปรายปัญหา ร่วมกัน

6. เครื่องมือที่ใช้ประกอบการนิเทศ

6.1 แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก
(สำหรับผู้นิเทศ)

ชื่อครูผู้สอน โรงเรียน
 ชื่อผู้นิเทศ ช.....ต.....
 วัน เดือน ปี ที่สังเกต เวลา

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์
 ต่อเด็ก

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ			
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
<u>พฤติกรรมครู</u> 1. ครูใช้คำถามแบบปลายเปิด เช่น - คำถามให้เด็กเกิดจินตนาการ - คำถามให้เด็กสังเกต - คำถามให้ตอบโต้หลายคำตอบ - คำถามให้เด็กคาดคะเน - คำถามให้เด็กคิดหาวิธีการมา ทดแทน				

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ			
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
2. การยอมรับความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรมเด็ก เช่น - เด็กตอบมิได้ทำให้เสียหน้า - แสดงความสนใจรับฟังเมื่อ - เด็กพูด ถาม ตอบคำถาม - ทำตามข้อเสนอของเด็ก - แสดงการยอมรับความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กทางวาจา และท่าทาง เช่น คำพูด ยิ้ม พยักหน้า				
3. การชมเชย และให้กำลังใจเด็ก เช่น - ยกย่องชมเชยด้วยท่าทาง เช่น ประทับมือ พยักหน้า แสดงออกทาง สายตา จับไหล่ ตูมศีรษะเด็ก - ยกย่องชมเชยด้วยคำพูด เช่น เก่ง คีมาก ใจดี เป็นต้น - คุกรกระตุ้นให้เด็กใช้คำพูด และตอบคำถาม - ปล่อยโยนเมื่อเด็กโกรธและ เสียใจ				

ผลการพฤติกรรม	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ			
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
<u>พฤติกรรมเด็ก</u>				
1. เด็กสามารถตอบคำถามได้ตรงตาม ลักษณะคำถามที่ครูถาม				
2. เด็กแสดงความสนใจทั้งวาจา และท่าทาง				
3. เด็กแสดงความมั่นใจในการพูด ถาม ตอบ				
4. เด็กแสดงความกล้าในการ แสดงออก				
5. เด็กมีความสุขสนุกสนาน ว่าเรีง แจ่มใส				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

6.2 แบบประเมินพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

(สำหรับครูผู้สอน)

ชื่อครูผู้สอน โรงเรียน

วัน เดือน ปี ที่ประเมิน ครั้งที่

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าได้ปฏิบัติจริง

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ			
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
<u>พฤติกรรมครู</u>				
1. ครูใช้คำถามแบบปลายเปิด เช่น				
- คำถามให้เด็กเกิดจินตนาการ				
- คำถามให้เด็กสังเกต				
- คำถามให้เด็กตอบได้หลาย				
คำตอบ				
- คำถามให้เด็กคาดคะเน				
- คำถามให้เด็กค้นหาวิธีการมา				
ทดแทน				

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ			
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
2. การยอมรับความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรมเด็ก เช่น - เด็กตอบผิดไม่ทำให้เสียหน้า - แสดงความสนใจรับฟังเมื่อเด็กพูด ถาม ตอบคำถาม - ทำตามข้อเสนอของเด็ก - แสดงการยอมรับความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กทางวาจาและท่าทาง เช่น คำพูด ยิ้ม พยักหน้า				
3. การชมเชย และให้กำลังใจเด็ก เช่น - ยกย่องชมเชยด้วยท่าทาง เช่น ปราบมือ พยักหน้า แสดงออกทางสายตา จีบไหล่ สบศีรษะเด็ก - ยกย่องชมเชยด้วยคำพูด เช่น เก่ง ดีมาก ใช้ได้ เป็นต้น - อนุญาตให้เด็กใช้คำพูดและตอบคำถาม - ปลอบโยนเมื่อเด็กโกรธและเสียใจ				

รายการพฤติกรรม	จำนวนครั้งที่ปฏิบัติ			
	มาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อยมาก
<u>พฤติกรรมเด็ก</u>				
1. เด็กสามารถตอบคำถามได้ตรงตาม ลักษณะคำถามที่ครูถาม				
2. เด็กแสดงความสนใจทั้งวาจาและ ท่าทาง				
3. เด็กแสดงความมั่นใจในการพูด ถาม ตอบ				
4. เด็กแสดงความกล้าในการแสดง ออก				
5. เด็กมีความสุขสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส				

ปัญหาและอุปสรรคในการมีปฏิสัมพันธ์ที่ค่อเด็ก

.....

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

6.3 แบบบันทึกการติดตาม ประเมินผลการนิเทศ
(สำหรับผู้นิเทศ)

โรงเรียน อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อครูผู้สอน ชื่อผู้นิเทศ :

ครั้งที่/วัน เดือน ปี	คำแนะนำของผู้นิเทศ	หมายเหตุ

ตอนที่ 2

บทเรียนกายตนเอง

สำหรับ

ผู้นิเทศ	เรื่องย่อที่ 1	การนิเทศภายในโรงเรียน
	เรื่องย่อที่ 2	พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก
ครูผู้สอน	เรื่องย่อที่ 2	พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

บทเรียนด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 จะเป็นเนื้อหาที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับให้ผู้นิเทศ และครูผู้สอนนำไปนิเทศและพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งประกอบด้วยเรื่องย่อย 2 เรื่องคือ

เรื่องย่อยที่ 1 การนิเทศภายในโรงเรียน

เรื่องย่อยที่ 2 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในรูปของบทเรียนด้วยตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมให้ฝึกปฏิบัติในตอนท้ายของแต่ละเรื่อง ที่ผู้นิเทศและครูผู้สอนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

คำแนะนำในการใช้บทเรียนด้วยตนเอง

โปรดอ่านคำแนะนำและปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง ไม่ควร
รีบร้อนเกินไป

2. ทำความเข้าใจแนวคิดและ
จุดมุ่งหมาย

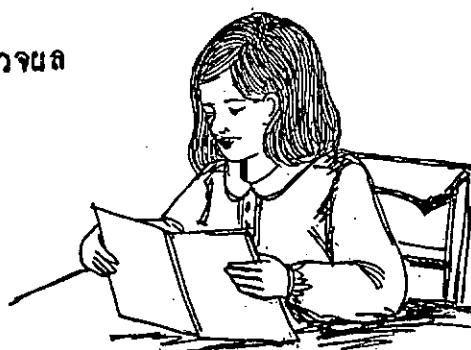
3. ทำแบบทดสอบก่อนศึกษาบทเรียน
ด้วยตนเอง และตรวจผลการทดสอบ

4. ศึกษาเนื้อหาแต่ละเรื่องให้
เข้าใจกระจ่าง

5. ทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติ แล้วตรวจสอบ
การฝึกปฏิบัติกิจกรรม

6. เมื่อศึกษาบทเรียนแล้ว ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความเข้าใจ
ของท่านเองอีกครั้งหนึ่ง

แนวคิด

1. การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก
2. การสังเกตการสอน เป็นการนิเทศทางตรงที่จะช่วยครูผู้สอนปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ในชั้นเรียน

จุดมุ่งหมาย

1. ออกจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนได้
2. สามารถนิเทศโดยใช้วิธีสังเกตการสอนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในบทเรียนด้วยตนเองได้

คะแนน

แบบทดสอบก่อนศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ทั้ข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดทำให้การนิเทศภายในโรงเรียน ประสพผลสำเร็จ ก. ผู้นิเทศมีความรู้ดี ข. ผู้นิเทศ นิเทศสม่ำเสมอ ค. ผู้นิเทศและครูผู้สอนร่วมมือกัน ง. ครูผู้สอนปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นิเทศ 2. การนิเทศชั้นเด็กเล็ก ควรเน้นใน ข้อใด ก. ผู้นิเทศ ข. ครูผู้สอน ค. การติดตาม ประเมินผล ง. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก 3. การพัฒนาการสอนของครู สิ่งสำคัญ คือข้อใด ก. สอนอย่างมีเป้าหมาย ข. มีความรู้ เข้าใจเด็ก ค. ประเมินตนเอง รู้จักตนเอง ง. จัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก	4. คุณลักษณะที่ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ควรมีมากที่สุดคือข้อใด ก. รักเด็ก ข. มีศิลปะ ค. มีสุขภาพดี ง. มีความอดทน 5. กิจกรรมการนิเทศที่จะช่วย พัฒนาคูได้มากที่สุดคือข้อใด ก. การพบปะสนทนา ข. การสังเกตการสอน ค. การสาธิตการสอน ง. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 6. เพราะเหตุใดครูจึงควรเป็น แบบอย่างให้แก่เด็ก ก. เด็กรักครู ข. เด็กเชื่อฟังครู ค. เด็กชอบเลียนแบบครู ง. เด็กอยู่ใกล้ชิดกับครู
---	---

7. บุคคลใดที่มีบทบาทต่อการพัฒนา

บุคลิกภาพของเล็กมากที่สุด

ก. พี่น้อง

ข. พ่อแม่

ค. ครูผู้สอน

ง. เพื่อนร่วมชั้นเรียน

8. ลักษณะใดที่ท่านคิดว่าครูจะช่วย
ส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่เด็ก

ก. พูดจาสุภาพอ่อนโยน

ข. แสดงความเมตตาแก่เด็ก

ค. การจัดสภาพภายในชั้นเรียน

ง. กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบเอง

9. การเปิดโอกาสให้เด็กซักถามแสดง
ความคิดเห็น จะส่งผลก่อเด็กในชั้น
ใดมากที่สุด

ก. การพูด

ข. การฟัง

ค. การอ่าน

ง. การเขียน

10. คำถามในข้อใดที่มีลักษณะปลายเปิด

ก. แมวตัวเล็กกว่าเสือใช่หรือไม่

ข. ที่บ้านนักเรียนมีใครเลี้ยงแมวบ้าง

ค. แมวมีลักษณะรูปร่างคล้ายเสือหรือไม่

ง. ถ้านักเรียนเป็นเสือ นักเรียนจะทำ
อะไรบ้าง

11. คำถามที่ใช้กับเด็ก ไม่ควรถามคำถาม
ในลักษณะปลายเปิด ท่านเห็นด้วยหรือไม่
เพราะเหตุใด

ก. เห็นด้วย เพราะเด็กเล็กยังคิด
ไม่เป็น

ข. เห็นด้วย เพราะเป็นการฝึก
ธรรมชาติเด็ก

ค. ไม่เห็นด้วย เพราะเด็กควร
ได้รับการกระตุ้นให้คิดเป็น

ง. ไม่เห็นด้วย เพราะเด็กมีความจำ
ที่ยังน้อย

12. "ถ้าคนบินได้ อะไรจะเกิดขึ้น" เป็น
คำถามชนิดใด

ก. ถามให้สังเกต

ข. ถามให้คาดคะเน

ค. ถามให้เกิดจินตนาการ

ง. ถามให้คิดหาสิ่งมาทดแทน

13. "บ๊องไม่มาโรงเรียนเพราะอะไร"
เป็นคำถามชนิดใด

ก. ถามให้สังเกต

ข. ถามให้คาดคะเน

ค. ถามให้เกิดจินตนาการ

ง. ถามให้คิดหาสิ่งมาทดแทน

14. คำถามใดเป็นคำถามให้สังเกต
- ก. เลือกับแมวแตกต่างกันอย่างไร
 - ข. น้ำมีประโยชน์ต่อเราอย่างไรบ้าง
 - ค. ถ้าของเล่นเปลี่ยนสีได้ อะไรจะเกิดขึ้น
 - ง. หลับตาแล้วทายสิว่า ไก่ยืนเสียงอะไร
15. การถามให้เด็กตอบได้หลายคำตอบ เป็นการส่งเสริมเด็กในด้านใด
- ก. ความมั่นใจในตนเอง
 - ข. ความคิดจินตนาการ
 - ค. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 - ง. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
16. คำถามในข้อใดที่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
- ก. ใครอยากเลี้ยงนกบ้าง
 - ข. ไก่กับเป็ดรวมกันมีกี่ขา
 - ค. สัตว์ในภาพนี้มีกี่ตัว
 - ง. ไก่กับนกมีรูปร่างลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

17. เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมแย่งของเพื่อนบ่อย ๆ ครูควรทำอย่างไร
- ก. คัดโทษเป็นการปรามเด็ก
 - ข. ใช้เสียงดังข่มขู่ให้เด็กเลิกทำ
 - ค. ให้คนใดคนหนึ่งยอมให้ของเพื่อน
 - ง. กล่าวคำชมเมื่อเด็กให้ของเพื่อน
18. สาเหตุหนึ่งที่เด็กชอบพุดจากล้อเลียนเพื่อนคือข้อใด
- ก. ไม่ได้รับความยุติธรรมจากครู
 - ข. ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากครู
 - ค. ไม่ได้รับการกวักชวนเรื่องมารยาท
 - ง. ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่
19. เด็กชนเผ่าปกติ ควรปฏิบัติอย่างไร
- ก. ให้ทำงานอื่น
 - ข. สั่งให้ขยัน ๑
 - ค. ทำเป็นไม่สนใจเลย
 - ง. กล่าวคำชมทันทีที่พบว่าเด็กไม่สนใจ
20. ข้อใดเป็นการแก้ปัญหาได้ดีที่สุด
- ก. ให้รางวัลแก่เด็กเป็นประจำ
 - ข. ให้ความรักความเมตตาต่อเด็ก
 - ค. อธิบายเหตุผลให้เด็กฟังเสมอ
 - ง. แนะนำให้เด็กปฏิบัติให้ถูกต้องเสมอ

ถ้าอ่านทอບไม่ถูกก็ไม่เป็นไร ศึกษาต่อไปแล้วจะได้คำทอบ

เลขยกทอบ

16. ง	17. ง	18. ก	19. ง	20. ก
11. ก	12. ก	13. ก	14. ง	15. ก
6. ก	7. ก	8. ง	9. ก	10. ง
1. ก	2. ง	3. ก	4. ก	5. ก

เรื่องย่อที่ 1

การนิเทศภายในโรงเรียน

ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ

ก่อนที่จะท่านจะดำเนินการนิเทศ ท่านควรเข้าใจว่า ครูผู้สอนมี
ความรู้สึกอย่างไร เมื่อท่านเข้าไปสังเกตการสอนหรือทำการนิเทศ
ซึ่งครูผู้สอนอาจจะ

ตื่นเต้น จนทำอะไรไม่ถูก
วิตกกังวลว่าจะถูกจับผิด
เกรงว่าจะถูกประเมินว่าสอนไม่ดี
อยากจะหยุดสอนทันที

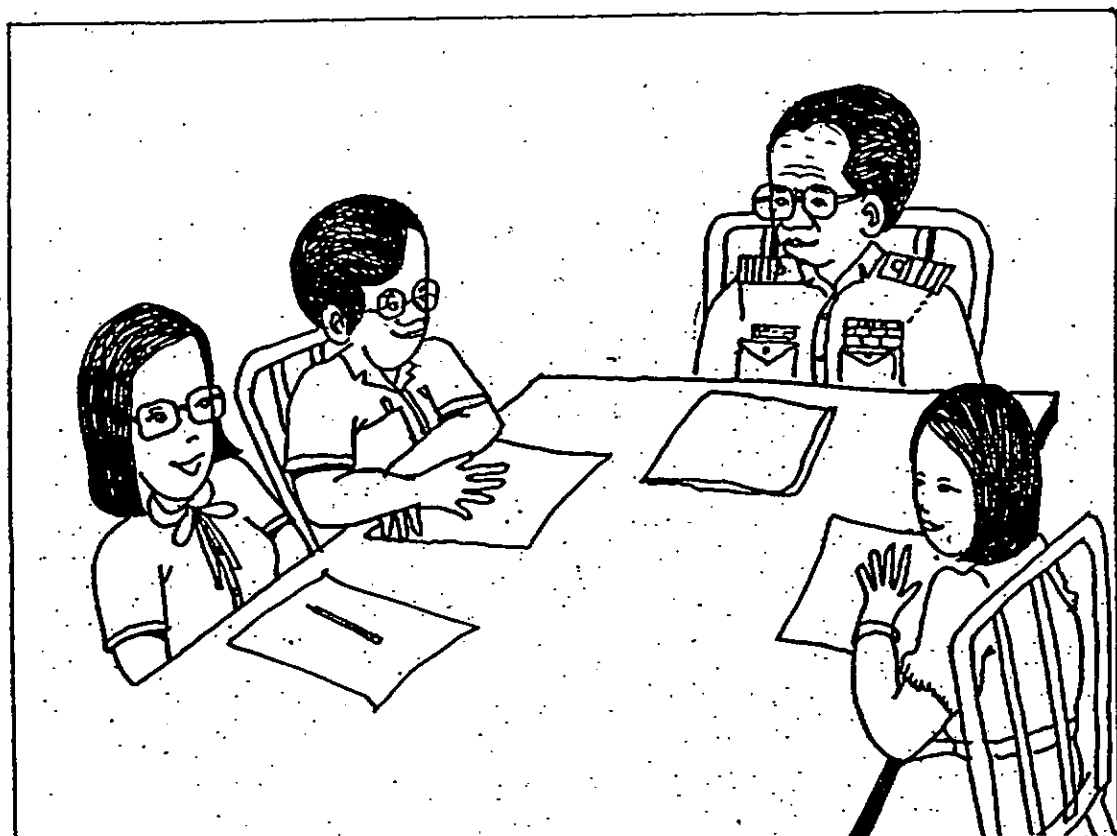
นั่นเป็นเพราะความรู้สึกที่ถูกปลูกฝังมานาน ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้
แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เลย

ความรู้สึกเหล่านี้จะคลายและหายไปในที่สุด เมื่อครูผู้สอนมีความ
รู้สึกใหม่เข้ามาแทนที่ คือ

การนิเทศ มีใช้เป็นการตรวจ
การนิเทศ มีใช้เป็นการจับผิด
การนิเทศ มีใช้เป็นการ ประเมินว่าครูสอนดีหรือไม่ดี

แต่

การนิเทศเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน
เพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาการ สอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

ทว่าอย่างไร ครูผู้สอนจึงจะมีความรู้ดีกว่า

การนิเทศเป็นไปเพื่อพัฒนา ไม่ใช่เพื่อจับผิด

คำตอบคือ

คนเราไม่ได้เก่ง หรือสมบูรณ์แบบทุกอย่าง
 ทุกคนมีจุดเด่น จุดด้อย
 มีบางเรื่องที่เราไม่รู้
 มีหลายเรื่อง หลายประการที่เราทำไม่ได้
 มีบางอย่างที่เรายังไม่ทราบดี

และเราไม่รู้ว่าขณะที่อยู่ก่อนหน้าเกิด เรามีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง หรือ มีปฏิสัมพันธ์เป็นอย่างไร

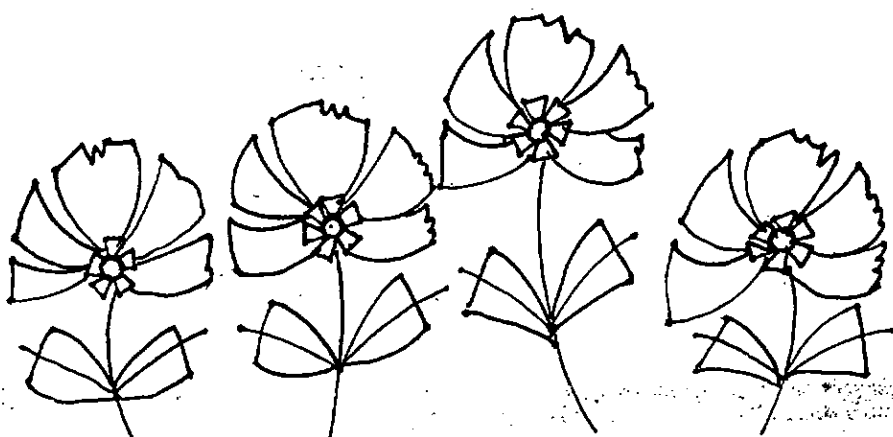
ดังนั้น จึงต้องมีกรณีศึกษา และ ผู้นิเทศจะต้องมีความสามารถ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2. มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

3. มีกฏวิธีในการนิเทศ เช่น การสังเกตการสอน การให้ครูศึกษาเอกสาร ตำรา การให้คำปรึกษาหารือ การจูงใจ เป็นต้น และที่สำคัญ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ

การร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอน ในการที่จะปรับปรุงแก้ไข หรือการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1

1. วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการนิเทศภายในคืออะไร

.....

.....

2. หากจำเป็นต้องช่วยเหลือแนะนำครูชั้นเด็กเล็ก ที่ฉันคิดว่าตนเอง
 มีความสามารถในเรื่องใด

.....

.....

.....

2

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ดังนี้

1

เพื่อให้ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก คำนวณยอมรับความรู้สึก ความ
คิดเห็น และพฤติกรรมของเด็ก คำนวณการชมเชยและให้กำลังใจ
เด็ก และคำนวณการถามคำถาม

2

เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเด็กเกี่ยวกับ
บทบาทและหน้าที่ที่ควรปฏิบัติกับเด็ก

3

เพื่อให้ครูได้พัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นผลให้ครู
มีความสามารถดังนี้

- กระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ
- จัดประะสบการณ์ให้เด็กอย่างมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์
ชัดเจน
- ประเมินตนเองได้
- พัฒนาศักยภาพการสอนของตน

กิจกรรมฝึกปฏิบัติ 2

การนิเทศภายในโรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายอย่างไร

- 1
.....
.....
- 2
.....
- 3
.....
.....
.....
.....

กลวิธีในการนิเทศ

ในที่นี้ จะมุ่งเน้นกลวิธีที่จำเป็นต่อการนิเทศ เพื่อพัฒนาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็กดังนี้

- ๓ การรูงใจ
- ๓ การให้คำปรึกษาหารือ
- ๓ การ สังเกตการสอนในชั้นเรียน

การรูงใจ

ถ้าท่านเป็นครูผู้สอน เมื่อได้รับการมอบหมายงานให้ปฏิบัติการ สอน โดยเฉพาะเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการ สอน ท่านจะรู้สึกว่....

- ที่ผ่านมารเราสอนไม่ได้ความเลยหรือ
- ทำไมจึงเจาะจงที่จะให้เราพัฒนาพฤติกรรมการสอน
- เราไม่ได้รับความไว้วางใจในการสอน

ใช่..... ทุกคนก็อาจคิดเช่นนี้ได้

ดังนั้น ผู้นิเทศ จึงต้องมีกลวิธีในการรูงใจให้ครูผู้สอนเกิดความ ต้องการและปรารถนาที่จะพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับเด็ก ร่วมกับผู้นิเทศอย่างเต็มที่

วิธีการรูงใจ มีหลายวิธี

ผู้นิเทศ อาจใช้วิธีรูงใจดังนี้

งานวิจัย

ครั้งนี้ ท่านจะได้รับทั้ง
ความรู้และวิธีการที่จะพัฒนา
การ เรียนการสอน และสร้าง
ผลงานทางวิชาการ ได้

ท่านเป็นผู้ที่มี

ความสำคัญ และถือว่า
โชคที่ท่านได้รับเลือก
ให้เป็นผู้ทดลอง

งานพัฒนาการ
สอนด้วยการ สร้าง
ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก จะ
สำเร็จลงได้ ก็เพราะ
ท่านเป็นทวิจักร สำคัญ

งานที่เราทำครั้งนี้
มิใช่เพื่อตัวเราเองเท่านั้น
แต่เพื่อคนอื่นยิ่งใหญ่ คือ
การพัฒนาเด็ก อัน
เป็นอนาคตของชาติ

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3

ศึกษากรณียตัวอย่างดังต่อไปนี้

จากกรณีนี้ ท่านคิดว่าผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ มีข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้าง และถ้าท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ ท่านมีวิธีการอย่างไรให้ครูผู้สอนร่วมงานด้วยความเต็มใจ

.....

.....

- ถ้าท่านใช้ศิลป์ในการรู้งใจถึงกล่าว ขอแสดงความยินดีที่ท่านประสบผลสำเร็จในการนิเทศแล้วขั้นหนึ่ง และหวังว่าท่านคงนำไปปฏิบัติจริง

● ถ้าท่านไม่ใช้ศิลป์ในการรู้งใจ ท่านอาจไม่ประสบผลสำเร็จก็ไฉนละ ก็นั่นขอให้ศึกษาใหม่อีกครั้ง และโปรดเข้าใจคำว่า ทุกคนมีความต้องการ

- การยอมรับจากคนอื่น
- การยกย่องชมเชยและการให้กำลังใจ

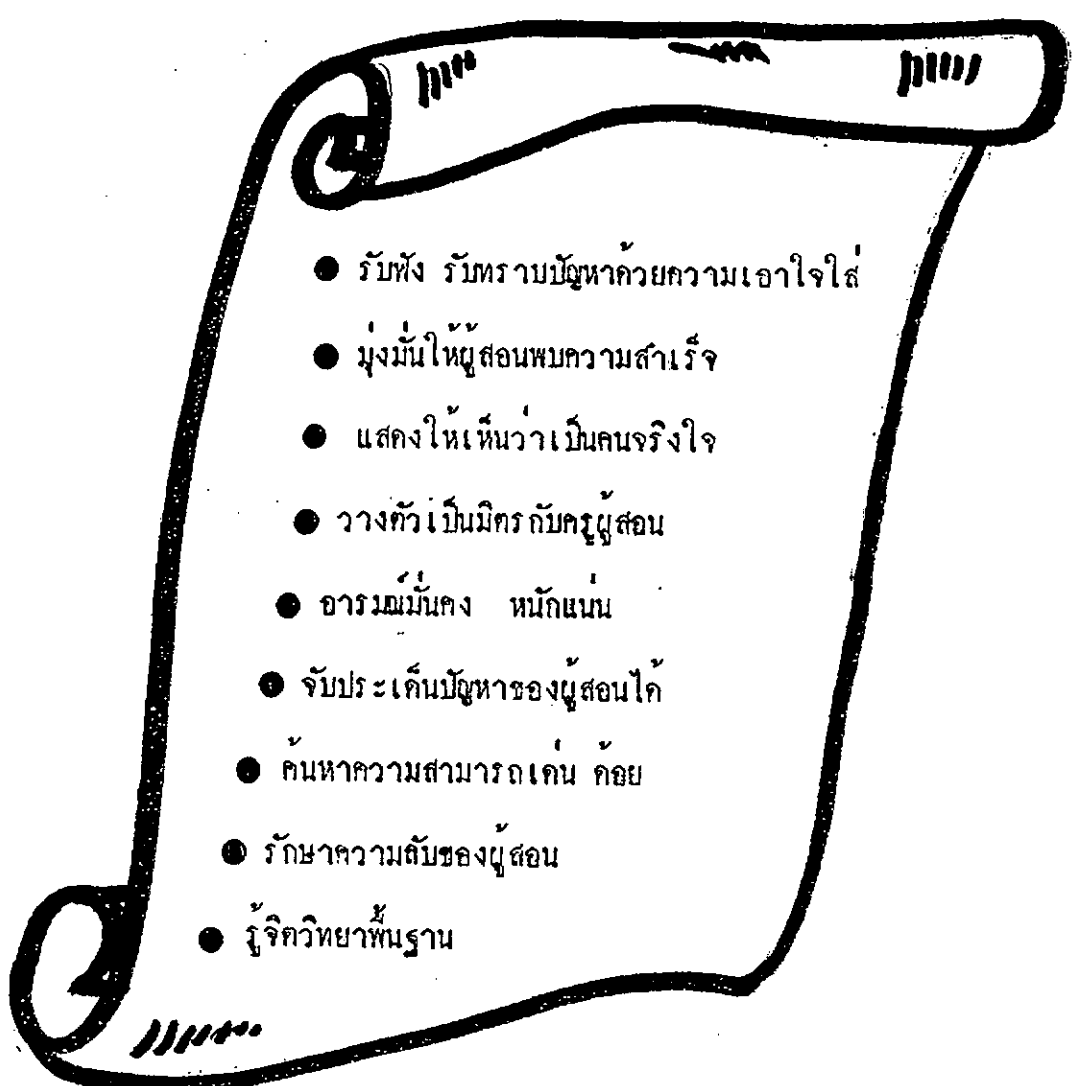
การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ
ต้องมีศิลป์นะละ

4

การให้คำปรึกษาหารือ

เมื่อครูผู้สอนเกิดปัญหาเกี่ยวกับการสอนชั้น มักนึกถึงผู้ที่จะสามารถให้คำปรึกษาหารือ ช่วยแก้ปัญหาให้ได้ และบุคคลนั้นจะต้องมีลักษณะ

-
- รับฟัง รับทราบปัญหากับความเอาใจใส่
 - มุ่งมั่นให้ผู้สอนพบความสำเร็จ
 - แสดงให้เห็นว่าเป็นคนจริงใจ
 - วางตัวเป็นมิตรกับครูผู้สอน
 - อารมณ์มั่นคง หนักแน่น
 - จับประเด็นปัญหาของผู้สอนได้
 - ค้นหาความสามารถเกิน ก้อย
 - รักษาความลับของผู้สอน
 - รู้จิตวิทยาพื้นฐาน

คุณลักษณะของผู้นิเทศก์ควรจะเป็น
เช่นนั้นด้วย

สำหรับผู้นิเทศที่ไม่มี ความมั่นใจว่าตนจะสามารถเป็นผู้ให้
คำปรึกษาหารือได้หรือไม่นั้น ไม่ควรวิตกกังวลใจ ถ้า
ปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สร้างความรู้สึกเป็นมิตร ความไว้วางใจและสร้างความมั่นใจ
2. รับฟัง พูดน้อย พูดกระตุ้นให้ผู้สอนขยายความให้ชัดเจน
3. กระตุ้นให้ผู้สอนแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
4. สร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหา
5. ติดตาม ประเมินผล เสริมแรงเมื่อผู้สอนพบกับความสำเร็จ

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 4

ไปรคใส่หมายเลขความสำคัญขั้นตอนในการนิเทศ

- ☐ กระตุ้นให้ผู้สอนแสดงความคิดในการแก้ปัญหา
- ☐ รับฟัง พูดน้อย พูดกระตุ้นให้ผู้สอนขยายความให้ชัดเจน
- ☐ สร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหา
- ☐ สร้างความรู้สึกเป็นมิตร ความไว้วางใจ และสร้างความมั่นใจ
- ☐ คิกถาม ประเมินผล เสริมแรงเมื่อผู้สอนพบความสำเร็จ

ไชโย! ง่ายจัง ถูกหมดเลย

เฉลย

- 5 1 4 2 3

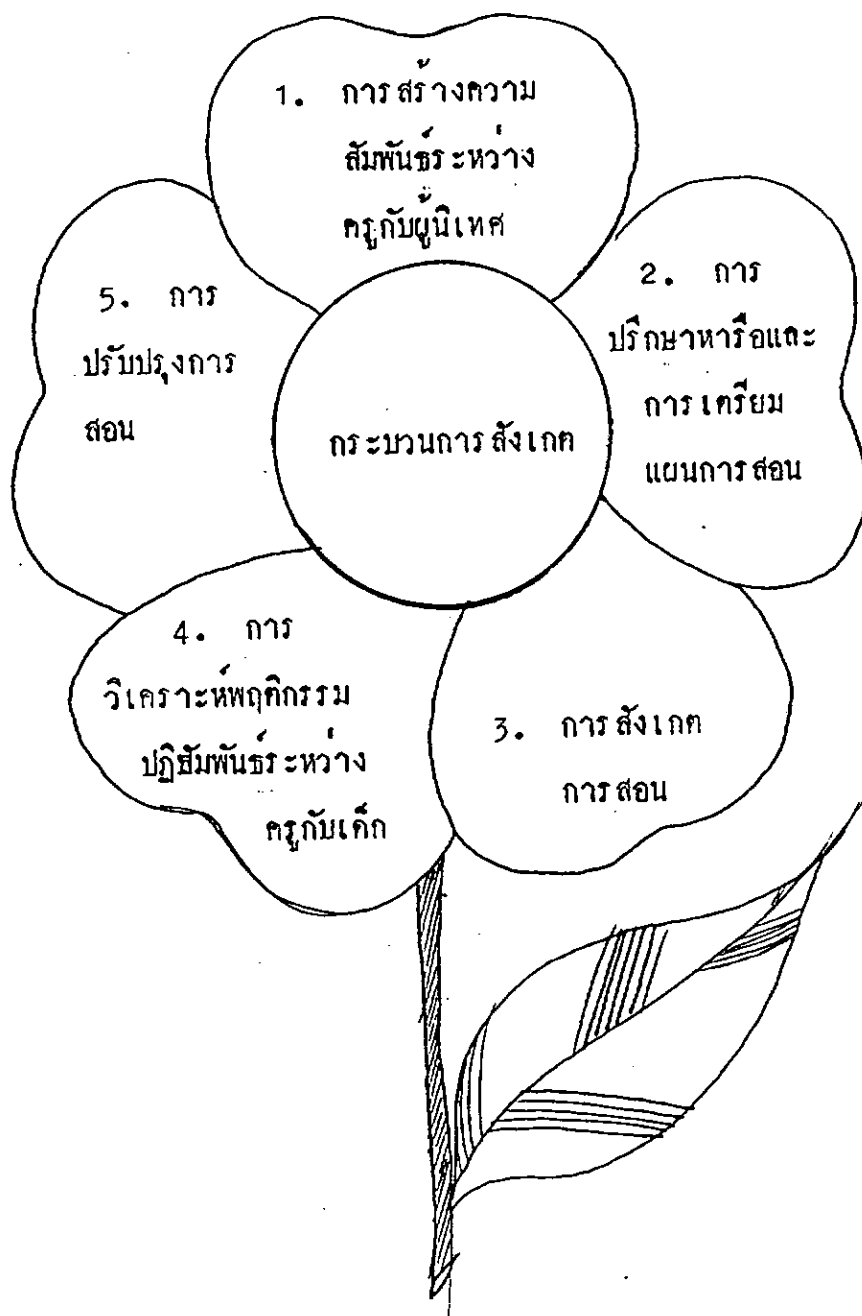
5

การ สังเกตการสอนในชั้นเรียน

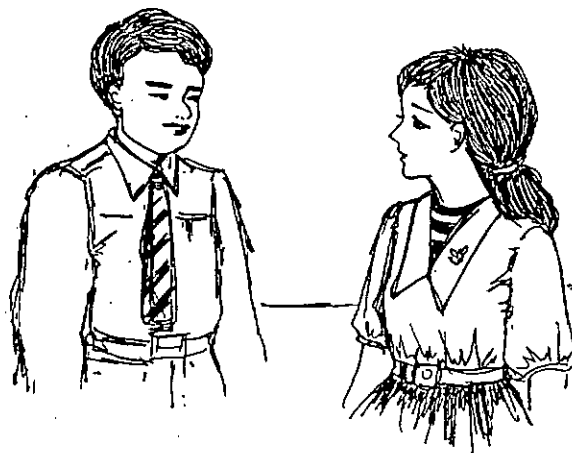
การ สังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นกลวิธีการนิเทศสำคัญที่มุ่งหวังให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมการสอนภายในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยการใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการ สังเกตการสอนของผู้นิเทศและการร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรม เพื่อให้ครูสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนที่ดีขึ้น และการนิเทศครั้งนี้มุ่งเน้นการปรับปรุงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กเท่านั้น

ผู้นิเทศะ การ สังเกตการสอนจะไ้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับการให้ความร่วมมือของครูด้วย ถ้าครูไม่ให้ความร่วมมือ การ สังเกตการสอนก็เสียเวลาเปล่า ดังนั้น การ สังเกตการสอนจะไ้ผล จะต้องนิเทศนิเทศวิธีการ ซึ่งคิดนั้นขอเสนอขั้นตอนการ สังเกตการสอนที่มีประสิทธิภาพในหน้าต่อไปนะคะ

ขั้นที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครูสอน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับครู ขั้นตอนนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก การที่ผู้นิเทศมีความใกล้ชิดกับครูอยู่แล้ว ไม่สามารถบอกได้ว่า มีความสัมพันธ์อันดี ความนึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในกลวิธีสังเกตการสอนในชั้นเรียนเน้นหลักการที่ว่า

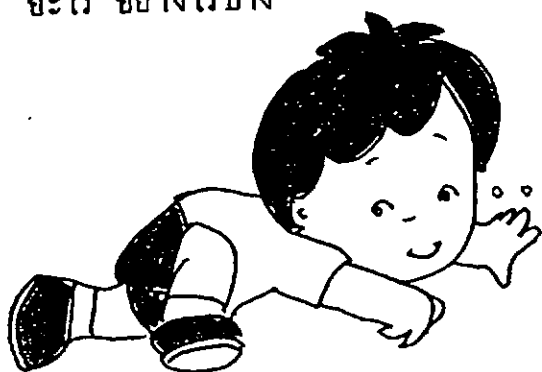
1. เพื่อเพื่อนร่วมวิชาชีพมากกว่าเรื่องส่วนตัว
2. เพื่อนร่วมงานทุกคนมีความสามารถหักเหียมนกัน
3. ครูทุกคนมีความรู้ความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือพัฒนาตนเองได้

ขั้นที่ 2 การพิจารณาหารือและการเตรียมการสอน

การพิจารณาหารือและการเตรียมการสอน ในขั้นตอนนี้ ผู้นิเทศกับครู จะพิจารณาหารือกันเกี่ยวกับการวางแผนการสังเกตการสอน สร้างข้อตกลงในการสังเกตการสอน

แผนการสังเกตการสอน เป็นการกำหนดรายละเอียดในการสังเกตการสอนแต่ละครั้งว่า ในการสังเกตการสอนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์อะไร และด้วยความยินยอมของผู้สอน ผู้นิเทศจะสังเกตและบันทึกการสังเกตการสอนอะไร อย่างไรบ้าง

ที่สำคัญ ครูต้องยอมรับ
ข้อตกลงและแผนการสังเกต
การสอนอย่างจริงจัง

ขั้นที่ 3 การสังเกตการสอน

การสังเกตการสอน ผู้นิเทศควรเข้าไปสังเกตการสอน โดยนั่งดูเงียบ ๆ ร่วมกับเด็ก ขณะสังเกตการสอน ผู้สังเกตต้องมีทักษะพฤติกรรมการสอน โดยเน้นพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ความสอดคล้องในขั้นที่ 2 และใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ข้อควรระวัง

1. ต้องสังเกตการสอนตามที่ตกลงไว้
2. ต้องสังเกตการสอนจนจบการสอนในแต่ละครั้งที่ครูจัดกิจกรรมในวงกลม ประมาณ ครั้งละ 20 นาที
3. ควรสร้างความคุ้นเคยก่อนทำการสังเกตการสอน เพื่อมิให้ครูเกิดความประหม่า

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์
ระหว่างครูกับเด็กคืออะไร

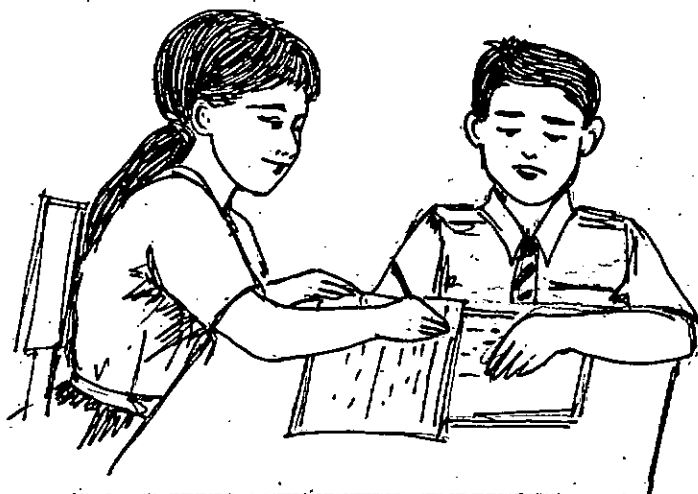
พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ หมายถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงออกทั้งทางวาจา และท่าทางในขณะสอน ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่เด็กแสดงโต้ตอบครูด้วย แบ่งเป็น

พฤติกรรมครู ได้แก่พฤติกรรมที่ครูแสดงออกทางวาจา และท่าทาง การแสดงออกทางวาจา ได้แก่ การกล่าวทักทาย ชมเชย การใช้คำถาม โดยเน้นคำถามแบบสร้างสรรค์ ได้แก่ คำถามให้เด็กเกิดจินตนาการ คำถามให้เด็กสังเกต คำถามให้เด็กคิดค้นหาคำตอบ คำถามให้เด็กคาดคะเน คำถามให้เด็กรู้จักหาวิธีการมาทดแทน และการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก การแสดงออกทางท่าทาง เช่น การใช้สายตา การใช้น้ำเสียง การพยักหน้า การยิ้ม เป็นต้น

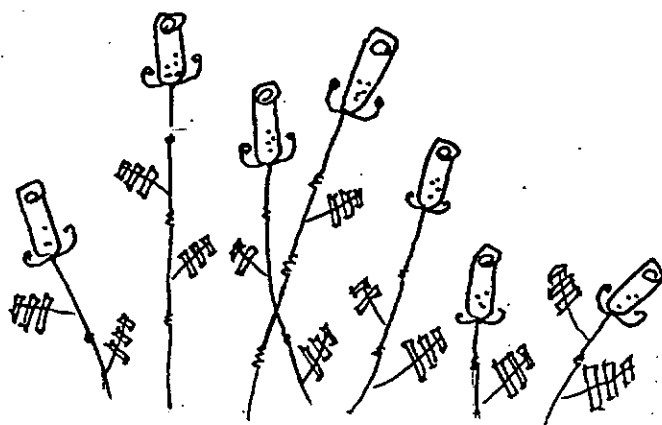
พฤติกรรมเด็ก คืออาการที่เด็กแสดงออกอันเนื่องมาจากการแสดง พฤติกรรมของครู เช่น การแสดงความคิดเห็น การยกมือตอบที่ละคน การตอบคำถาม การนั่งเฉย การหัวเราะ การหยอกล้อกัน เป็นต้น

บรรยากาศในห้องเรียน เป็นผลอันเกิดจากพฤติกรรมของครู ทำให้บรรยากาศสนุกสนานเป็นกันเอง หรือเคร่งเครียด เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ร่วมกัน

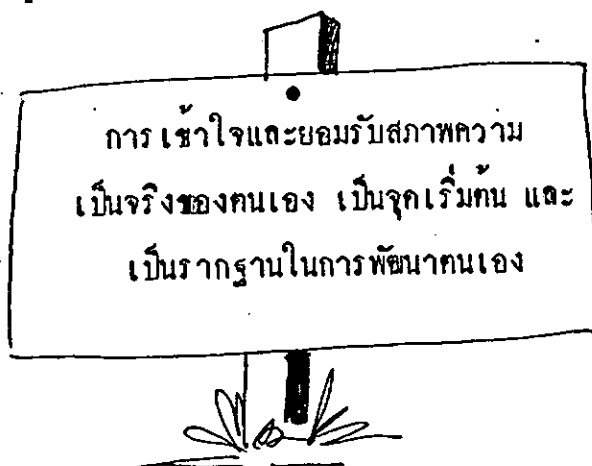
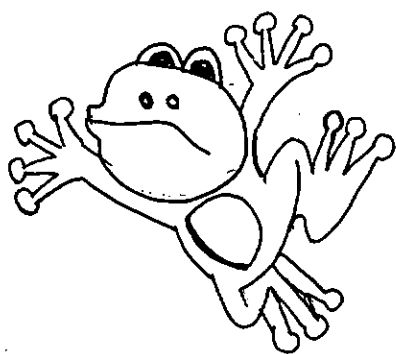
ในขั้นตอนนี้ ผู้นิเทศจะเสนอข้อมูลย้อนกลับ คือพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และบรรยากาศในห้องเรียนที่ผู้สังเกตบันทึกได้ เช่น ช่วงเวลาใด ครูทำอะไร แล้วเด็กแสดงพฤติกรรมอย่างไร เป็นต้น ครูกับผู้นิเทศจะร่วมกันวิเคราะห์ว่า พฤติกรรมใดควรปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมใดควรคงไว้ หรือพฤติกรรมที่ควรยกย่องชมเชย

ขั้นที่ 5 การปรับปรุงการสอน

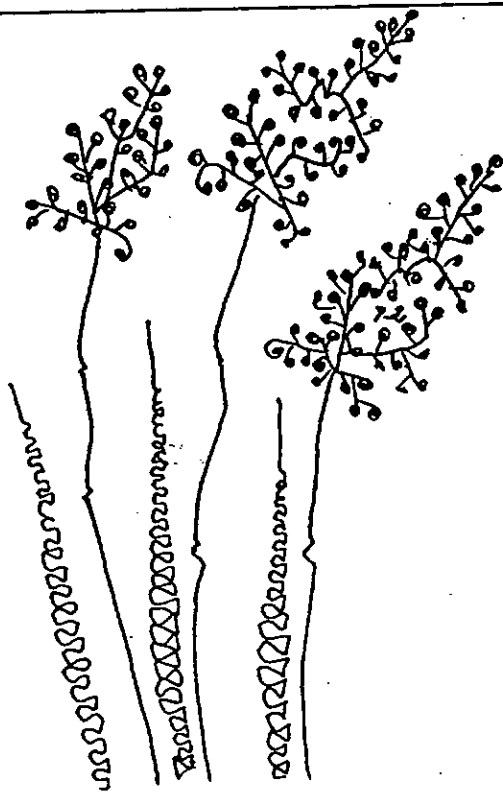

การวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ร่วมกัน
ระหว่างผู้สังเกตกับครู จะช่วยให้ครูทราบจุดเด่น จุดควรปรับปรุงของตน
ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู วิธีนี้ครูจะสามารถ
พัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กได้อย่างต่อเนื่อง

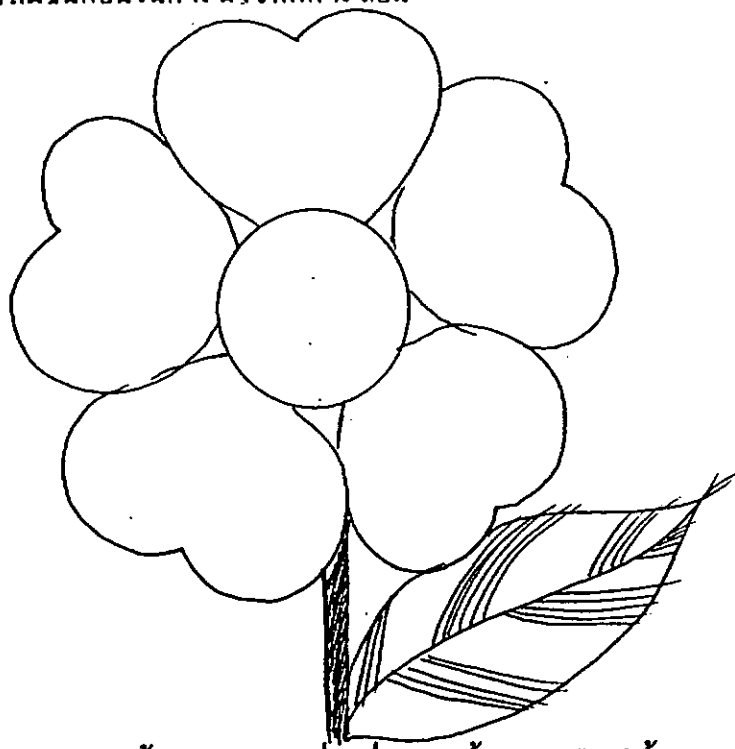
พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กจึงกล่าว ครูเองอาจไม่รู้ว่า
การสอนของคนเป็นแบบใด
ดังนั้น

จึงต้องมีการนิเทศด้วยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน
เพื่อปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก
อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและพฤติกรรมทางสังคม
ของเด็ก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 5

1. โพรกเสริมขั้นตอนในการ สังเกตการ สอน

2. โพรกเสริมคำหรือข้อความลงในช่องว่างหาคำขวามือ ให้สัมพันธ์กันกับข้อความทางซ้ายมือ

การ สังเกตการ สอนที่ใดสัก

.....

ต้องเกิดจากความร่วมมือ..

.....

การ บันทึกการ สังเกตการ สอน จะ

1. สังเกตการ สอนตามที่ตกลงไว้

บันทึกพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่าง

2.

ครูกับเด็ก จะต้อง

3.

การวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์

ระหว่างครูกับเด็ก เป็นจุดเริ่มต้น

และเป็นรากฐาน

.....

.....

การสังเกตการสอน เน้น

ฉวสังเกตในเรื่องใด

.....

ถ้าไม่แน่ใจ ย้อนกลับไปดู
อีกครั้ง แนวทอม อยู่
หน้า 46-52

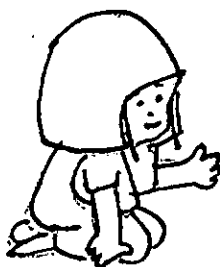
เหนื่อยไหมคะ ถ้าเหนื่อยก็หยุดพักก่อนนะคะ

สรุปทเรียน

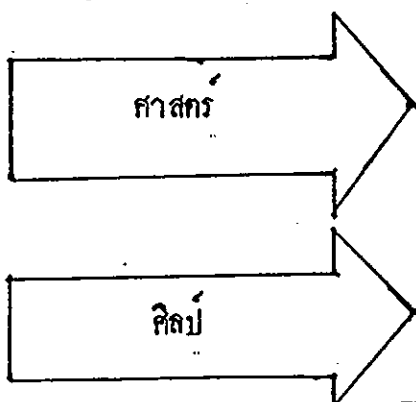
การสังเกตการสอนเป็นเทคนิควิธีการนิเทศ
ที่สามารถช่วยปรับปรุงพฤติกรรมของครู
ได้มากที่สุด

ทั้งนี้จะต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่าง
ผู้นิเทศกับครูผู้สอน

ครูผู้สอนจะให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศด้วย
ความเต็มใจนั้น

● ผู้นิเทศจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์

มีขั้นตอนในการนิเทศ

มีความรู้ในเรื่องที่จะนิเทศเป็นอย่างดี

มีศิลป์ในการรู้งใจ

มีศิลป์ในการให้คำปรึกษาหารือ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก อันจะส่งผล
ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก

เรื่องย่อที่ 2

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ครู เป็นบุคคลสำคัญต่อการ
พัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก

1. บอกบทบาท หน้าที่ที่ครูควรปฏิบัติกับเด็กได้
2. แสดงพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ในทางที่ดีกับเด็กได้

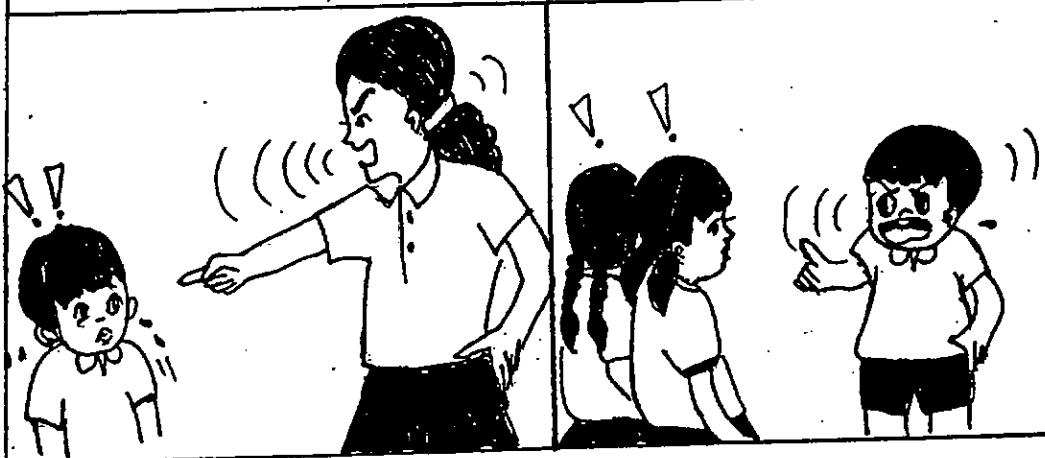

1 ความสำคัญของการเรียนรู้ของเด็ก

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตวัยเด็ก จากบ้านสู่โรงเรียน เด็กต้องเผชิญกับสังคมที่ต่างไปจากครอบครัวอยู่ท่ามกลางเพื่อน ๆ และครูที่ไม่คุ้นเคย อาจทำให้เด็กเกิดปัญหาในเรื่องการปรับตัว ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุด และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ความรู้สึก และทัศนคติต่อโรงเรียน

เด็กแรกเกิดก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงบุคลิกที่อยู่แวดล้อม
ตัวเด็ก ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการกระทำอย่างไร เช่น ทุบตี ทำทาง คำพูด
และบุคลิกเองครูย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งสิ้น ครูจึงเป็นเสมือนแม่แบบที่จะหล่อ
หลอมบุคลิกภาพและลักษณะที่ติดแก่เด็ก รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาการทุก
ด้านของเด็ก

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 1

1. โปรดยกตัวอย่างคำพูดครูของท่าน ในสมัยที่ท่านยังเป็นนักเรียน ที่ท่านประทับใจ และตั้งใจ ทั้งทางบวก และทางลบ

คำพูดครูของท่านในทางลบ

.....

คำพูดครูของท่านในทางบวก

.....

2. โปรดยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอนของท่าน ที่ทำให้ท่านภาคภูมิใจ

.....

เขียนความที่คิด ไม่ต้องกังวลว่าจะผิด เพราะคำขอบ
 ไม่มีผิด ไม่มีถูก

ลักษณะของครูที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการส่งเสริม
คุณภาพของเด็ก

★ รักเด็ก

แสดงความรักต่อเด็กด้วยวาจาที่ไพเราะ สีสหน้าที่เป็นมิตร ท่าทาง
ที่นุ่มนวลและอ่อนโยน การสัมผัสที่อบอุ่น เพื่อให้เด็กมีความสุขใจ และ
อบอุ่นใจเมื่ออยู่ใกล้ตัว

★ เข้าใจธรรมชาติของเด็ก

เข้าใจความสนใจ ความต้องการของเด็ก ยอมรับในความแตกต่าง
ของเด็กแต่ละคน ยอมรับในความจริงของเด็กว่ามีความต้องการ ความ
สนใจและความปรารถนาเช่นเดียวกับผู้ใหญ่

★ มีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน

จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาทั้งภายนอกและภายใน
ห้องเรียน

จัดกิจกรรมประจำวันให้เกิดได้พัฒนาทุกด้านโดยยึดกิจกรรมหลัก
ประจำวัน

เข้าใจจิตวิทยาเด็กในวัยนี้

พัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับเด็กอยู่เสมอ

★ มีความเต็มใจที่จะติดต่อกับผู้ปกครองเด็ก

พบปะ สันทนากับผู้ปกครองของเด็กด้วยความกระตือรือร้น
ยิ้มแย้ม แจ่มใส เพื่อทำความรู้จักและเข้าใจเด็กให้ดีขึ้น และ
ร่วมแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาเด็กทุกด้านอย่างเต็มความสามารถ
ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น การสนทนาก่อนผู้ปกครองมาส่งเด็ก
ตอนเช้า หรือมารับตอนเย็น การส่งจดหมายข่าว การเยี่ยม
บ้าน เป็นต้น

การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ของครูที่มีต่อ
เด็ก ที่แสดงออกทั้งทางวาจา และท่าทาง น้ำเสียง ด้วยความรัก ความ
อบอุ่นใจ และความมุ่งมั่น ตลอดจนการจัดบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ให้
การยอมรับ และเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก ให้กำลังใจเด็ก กล่าวคำ
ยกย่อง ชมเชย เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 2

1. ท่านคิดว่าท่านมีคุณลักษณะใดบ้างที่เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริม
บุคลิกภาพ และพัฒนาการทุกด้านของเด็ก

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าคุณลักษณะใดบ้างที่ท่านยังไม่ได้นำมาปฏิบัติ หรือคิดว่า
ควรฝึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่า คุณลักษณะใดที่ท่านยังไม่มี โปรดทบทวนอีกครั้งนะคะ

1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเด็กในวัยนี้รอบเลี่ยนแบบบุคคล
ที่เด็กรักและไว้วางใจ

ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีดังนี้

◆ มีความยิ้มแย้มแจ่มใส

ครู : มีความยิ้มแย้มแจ่มใส จะช่วยให้บรรยากาศ
ในชั้นเรียนผ่อนคลาย ทำให้เด็กสบายใจ
และอบอุ่นใจ

เด็ก : มีอารมณ์ดี มีความเชื่อมั่น

◆ มีความสุภาพอ่อนโยน

ครู : พูดจา และแสดงท่าทางที่สุภาพอ่อนโยนต่อเด็ก
ชักเกลากิริยามารยาทให้เด็ก

เด็ก : มีวาจา และท่าทางที่สุภาพ
กิริยามารยาทเรียบร้อย สุภาพอ่อนโยน

◆ มีความสะอาดและเป็นระเบียบ

ครู : เป็นผู้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย และ
ฝึกเด็กให้ช่วยจกเครื่องใช้ เครื่องเล่นของเด็กเอง
ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบ

เด็ก : มีระเบียบวินัยในตนเอง รักความสะอาด เป็นระเบียบ
เรียบร้อย

◆ ทอมคำถามของเด็ก หรือกระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบ

ครู : พยายามทอมคำถามเด็ก แม้ว่าจะบางครั้งเด็กจะถามโดยไม่ต้องการคำตอบ ครูอาจย้อนถามเด็กว่า "ทำไม หนูคิดอย่างนั้น" ถ้าเด็กต้องการคำตอบจริงๆ ครูอาจแนะนำคำตอบ โดยยั่วยุให้คิดหาคำตอบเอง เช่น "ก้อนหินก้อนไหนมากกว่ากัน" ครูตอบ "หนูลองนับดูสิคะกองแรกมีเท่าไร แล้วอีกกองหนึ่งล่ะมีเท่าไร"

เด็ก : มีความภาคภูมิใจที่สามารถคิด หรือค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง

◆ ให้ความสนใจเด็กอย่างเสมอภาคและยุติธรรม

ครู : แสดงความสนใจ ให้ความรักแก่เด็กทุก ๆ คน ไม่แสดงความรังเกียจเด็กที่ด้อยกว่าเด็กคนอื่น ๆ

เด็ก : มีความรู้สึกต่อตนเองและต่อผู้อื่นในทางที่ดี

◆ มีความเมตตา

ครู : แสดงออกทางสีหน้า วาจา และท่าทาง ให้เด็ก
เห็นถึงความมีเมตตา ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น
การเล่านิทานที่แสดงถึงความมีเมตตา การสนทนา
ซ้ำประจำวัน การเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลา นก
ด้วยการแนะนำเด็กให้อาหารสัตว์ ดูแลสัตว์
เป็นต้น

เด็ก : มีความเมตตา อารมณ์และจิตใจอ่อนโยน

2 ปิดผนึกความเป็นประชาธิปไตยแก่เด็ก

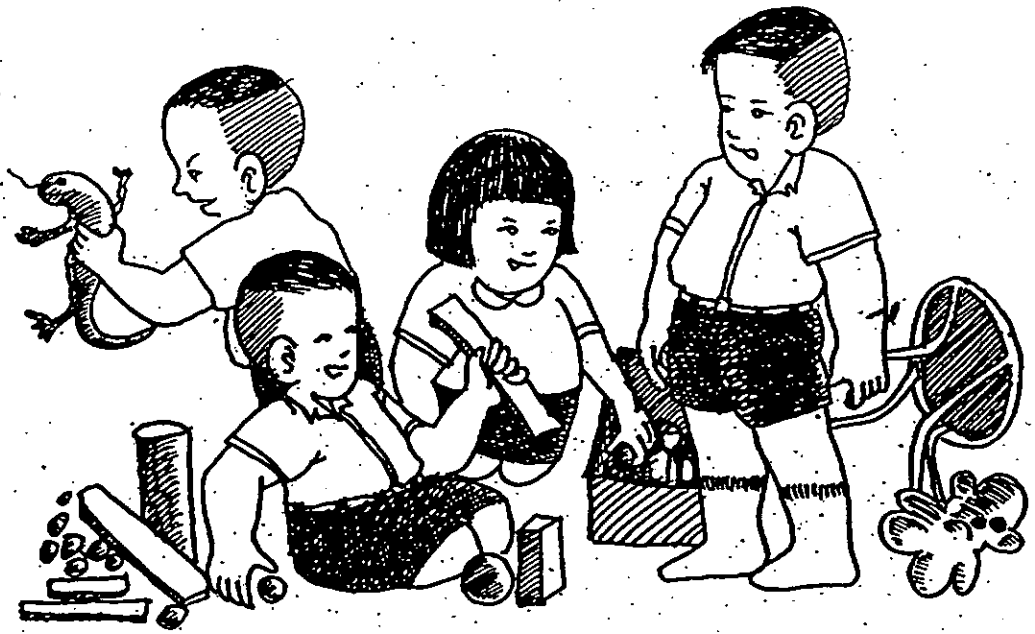
ก่อนที่จะปิดผนึกให้เด็กมีความเป็นประชาธิปไตยนั้น ครูจะต้อง
เปิดใจให้กว้าง เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ให้ความสนใจในเด็กทุกคน
อย่างทั่วถึง และให้ความยุติธรรมแก่เด็ก และฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ
และให้อิสระเด็กในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ครูสามารถฝึกความเป็นประชาธิปไตยได้ดังนี้

◆ ให้ความสนใจและการยอมรับ

ครู : แสดงความสนใจรับฟังความรู้สึกนึกคิดของเด็ก
ทั้งวาจาและท่าทาง เช่น สายตาจับที่ใบหน้า
ของเด็กขณะฟังเด็กพูด พยักหน้ารับฟังเด็ก
แสดงความคิดเห็น กล่าวคำพูดที่เห็นว่าเป็นการ
แสดงความเห็นใจ กล่าวคำยกย่องชมเชยเมื่อ
เห็นว่าการกระทำของเด็กเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

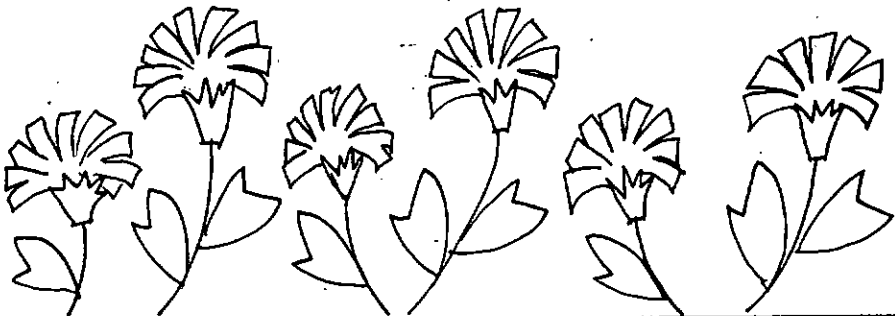
เด็ก : กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง

◆ ปีกความเป็นอิสระ

ครู : ให้เด็กมีโอกาสฝึกและตัดสินใจเอง ให้โอกาส
เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง กระตุ้นให้เด็ก
ทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้เล่นและทำสิ่งต่าง ๆ
ร่วมกับเพื่อน

เด็ก : มีความภาคภูมิใจในตนเอง ที่สามารถทำสิ่ง
ต่าง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งเป็น
การส่งเสริมเด็กให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3

ไปทบทวนเงื่อนไขของความก้าวหน้าของมือกับความรู้ที่พฤติกรรมครูกับ
พฤติกรรมเด็ก สัมพันธ์กัน

พฤติกรรมครู	พฤติกรรมเด็ก
1. ครูยิ้มแย้ม แจ่มใส	ก. เด็กมีความคิดสร้างสรรค์
2. ครูรักความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย	ข. เด็กมีกิริยามารยาทเรียบร้อย
3. ครูแต่งท่าทางสุภาพอ่อนโยน	ค. เด็กมีความอบอุ่นใจและสบายใจ
4. ครูแสดงการยอมรับความดีของเด็ก	ง. เด็กมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
5. ครูแสดงความสนใจเด็กอย่างเหมาะสมภาคภูมิใจ	จ. เด็กกล้าแสดงออก
6. ครูให้โอกาสเด็กคิด และตัดสินใจเอง	ฉ. เด็กเกิดความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองในทางที่ดี

เฉลย

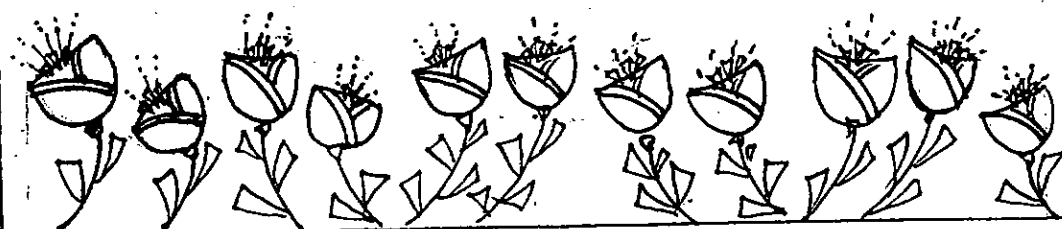
1. ค 2. ง 3. ข 4. จ 5. ฉ 6. ก

จากรายงานการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลต่อ
บุคลิกภาพของเด็กมาก ถ้าครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดี ก็จะช่วย
ส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าครูมีปฏิสัมพันธ์
ในทางที่ไม่ดี ก็จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ และเกิดความไม่สบายใจ
ไวภายใน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พฤติกรรมครู	บรรยาย อธิบาย ออกคำสั่ง
พฤติกรรมเด็ก	ตอบคำถามแบบแคบ
พฤติกรรมครู	บรรยาย ออกคำสั่ง วิจารณ์เด็ก เคียด ช่มชู้ หาโทษ เช่น ให้เด็กออกไปอยู่นอกห้อง เรียก ให้เด็กสนใจครู ความคุม
พฤติกรรมเด็ก	มีพฤติกรรมก้าวร้าว ร้องไห้ กล่าวโทษตนเอง และผู้อื่น เกิดช่องว่างระหว่างครูกับเด็ก เด็ก ปฏิบัติตามคำสั่งครูด้วยความไม่เต็มใจเพราะ เกรงว่าจะถูกลงโทษ
พฤติกรรมครู	แสดงความสนใจเกลียดจงรัง ตำหนิเด็ก
พฤติกรรมเด็ก	จะเฉยเมย เฉื่อยช้าต่อการแก้ปัญหา มีพฤติกรรม ก้าวร้าว เป็นปฏิปักษ์กับเด็กอื่น

ในทางตรงข้าม ถ้าครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับเด็กในทางที่ดี ก็จะต้องบังคับนี้

พฤติกรรมครู	ช่วยเด็กให้มีอิสระในการแสดงออก เช่น การยอมรับ รับฟังความคิดเห็น การยกย่องชมเชย
อวยให้กำลังใจเด็ก
พฤติกรรมเด็ก	มีเจตคติที่ดี และช่วยให้เด็กมีนิสัยในการทำงานดีขึ้น
กระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีทางอารมณ์และ
สังคมในห้องเรียน
พฤติกรรมครู	เปิดโอกาสให้เด็กซักถาม แสดงความคิดเห็นหรือ
คุ้ยคำถามแบบเปิดกว้างมีคำตอบหลายทาง
พฤติกรรมเด็ก	มีพฤติกรรมการซักถาม เริ่ม หรือพูดแสดงความคิดเห็น
ได้มาก
พฤติกรรมครู	ยอมรับความรู้สึกของเด็ก กล่าวคำยกย่องชมเชย
นำความคิดเห็นของเด็กมาใช้ ใช้คำถามกระตุ้นให้
เด็กกล้าแสดงออก
พฤติกรรมเด็ก	มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีระเบียบวินัยในตนเอง
และประสบความสำเร็จในการเรียน

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 4

โปรแกรมชุดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ที่มีความสัมพันธ์กัน

1. ครูแสดงความสนใจเด็ก
จริงจัง ท่าหนีเด็ก	ก. เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว
ร้องไห้ ร้องคำสั่ง
2. ครูใช้วิธีอธิบาย บรรยาย
ออกคำสั่ง	ข. เด็กตอบคำถามแบบแกล้ง
3. ครูวิจารณ์ ชมเชย ท่าโหมเด็ก	ค. เด็กเฉยเมย เฉื่อยชา
ต่อการแก้ปัญหา
4. ครูยกย่องให้กำลังใจเด็ก	ง. เด็กมีความเชื่อมั่น
ในตนเอง
5. ครูเปิดโอกาสให้เด็กซักถาม
และแสดงความคิด	จ. เด็กมีพฤติกรรมการพูด
วิเวก หรือพูดแสดง
ความคิดเห็น

เรื่องจับคู่ สบายอยู่แล้ว
แต่เอ๊ะ ...เพื่อความแน่ใจ
ทราจกับเฉลยอีกที

เฉลยคำตอบ

๕ ข ๕ ๔ ข ๔
๔ ข ๕ ๕ ข ๕
๕ ข ๕ ๕ ข ๕

5 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ควรปฏิบัติต่อเด็ก

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กทั้งทางวาจาและท่าทาง
มีผลต่อการพัฒนาเด็กดังนี้

5.4 การยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็ก

- ★ การยอมรับความรู้สึกของเด็ก
ด้วยวาจาในลักษณะที่เห็นอก
เห็นใจ ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น
และสบายใจ

- ★ การตำหนิเด็ก นอกจากไม่
ช่วยให้เด็กพยายามทำตน
เป็นคนดีแล้ว ยังอาจทำให้
เด็กบางคนมีพฤติกรรมที่
ก้าวร้าวเกิน

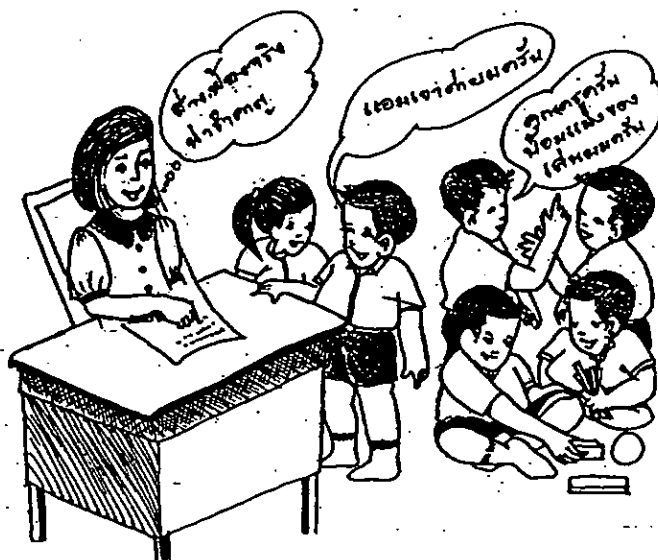

★ การให้ความสนใจและ
รับฟัง เด็กทุกคนอย่างทั่วถึง
ช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่า
ของเขา

★ การ เฉยเมย
และละเลยปัญหา
ทำให้เด็กเข้าใจ
ว่าสิ่งที่เขาทำนั้น
เป็นสิ่งที่ถูกต้อง

★ การยอมรับความ
คิดเห็นของเด็ก ช่วย
ให้เด็กมีความมั่นใจ
ในตนเองและกล้าที่
จะแสดงออก

★ การวิพากษ์
วิจารณ์บ่อยของ
เด็ก เป็นผลเสียต่อ
ความรู้สึกที่ดีต่อ
ตนเอง

ពិចារណាជាកម្រិតទី ៥.១

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าพฤติกรรมครู
ที่ส่งผลต่อเด็ก ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเด็ก

- 1. การยอมรับความรู้สึกของเด็กด้วยวาจาและท่าทาง ทำให้
เด็กรู้สึกอบอุ่นและสบายใจ
- 2. การให้ความสนใจและรับฟังเด็ก ช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณ
มีคุณค่า
- 3. การเฉยเมย และละเลยปัญหา เป็นวิธีส่งเสริมให้เด็ก
คิดเองอย่างอิสระ
- 4. เด็กมีความมั่นใจ และมีความกล้าที่จะแสดงออก เป็น
ส่วนหนึ่งที่เกิดจากยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็น
และพฤติกรรมเด็ก
- 5. การวิพากษ์ วิจารณ์เด็ก ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงพฤติกรรมคืออื่น
- 6. การออกคำสั่ง และเงื่อนไข โดยไม่บอกเหตุผล ทำให้เด็กมี
ความตั้งใจในการฟังคำสั่งของครู

ເລຂຍະຄຳກອບ

7 01 2 01 1 05 000000

5.2 การชมเชย และให้กำลังใจเด็ก

การชมเชยอย่างเจาะจง

การชมเชยโดยผ่านผู้อื่น

การให้ข้อมูลย้อนกลับทางที่ดี
เกี่ยวกับผลของการกระทำ

ใช้คำพูดแสดงความชื่นชม
และทักทาย

ท่าทาง

ยิ้ม, พยักหน้า

แตะหลัง, โท่

จับมืออย่างมั่นคง

ประสานท่า

แสดงความจริงใจ

การนำเสนอผลงาน

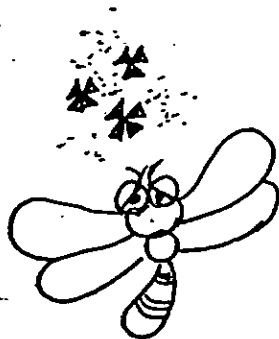

การให้รางวัล

การชมเชยและให้กำลังใจเด็ก อาจทำได้ดังนี้

♥ ครูชมเชยเมื่อเด็กพูดหรือตอบคำถาม เช่น ครูถามว่า
"ถ้าอากาศหนาวมาก ๆ แต่เราไม่มีเสื้อกันหนาว เรา
จะทำอย่างไร" เด็กตอบ "วิ่ง" "นอนนิ่ง ๆ"
"ฉีกไฟ" "ห่มผ้า" "ยืมเสื้อกันหนาวของพี่" "บอก
พ่อแม่"

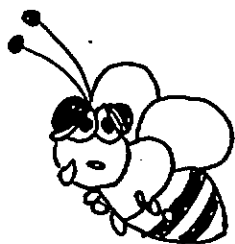
ครูชมเชย "นักเรียนมีเหตุผลดีทุกคนเลยนะ"

♥ ครูชมเชยเมื่อเด็กถาม เช่น "ทำไมเวลาหนาว ๆ
ผมเห็นสุนัขกับแมวมันไม่มีเสื้อผ้า ไม้ห่มผ้าทำไมมัน
อยู่ได้ล่ะครับ"

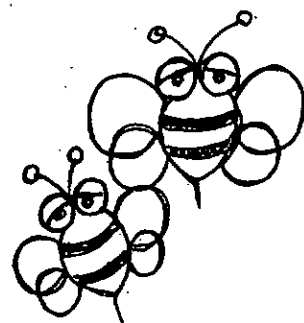
ครูชมเชยที่เด็กรู้จักสังเกต "เป็นคำถาม
ที่ดีมากนะ เพื่อน ๆ ลองมาช่วยกันคิดกันดีกว่า
เพราะอะไร สุนัขกับแมว จึงทนความหนาวได้"

♥ ครูชมเชยเมื่อเด็กทำกิจกรรมถูกต้อง เช่น เด็กก่อ
รูปภาพได้รวดเร็ว ทายปริศนาคำทายได้ถูกต้อง ครู
อาจกล่าวคำชมเชย เช่น "หนูทำรูปภาพได้เร็วกว่า
วันก่อน ๆ นะคะ เก่งมากค่ะ"

♥ ครูชมเชยด้วยท่าทางเมื่อเด็กพูดหรือตอบคำถาม
เช่น เด็กพูดว่า "วันนี้อากาศหนาว หนูเลย
ใส่เสื้อกันหนาวมาโรงเรียน เพราะว่าเดี๋ยวจะ
เป็นหวัด" ครูชมเชยด้วยการพยักหน้า หรือยิ้ม

♥ ครูชมเชยด้วยท่าทางเมื่อเด็กทำกิจกรรมถูกต้อง เช่น
เด็กทำท่าประกอบเพลงได้สวยงาม โดยเฉพาะเด็ก
ที่ไม่ค่อยร่วมกิจกรรม ครูอาจชวนให้เด็กอื่น ๆ ประนมมือ
ให้ หรือเรียกเข้ามาโอบกอดเพื่อแสดงความยินดีใน
ความสามารถของเด็ก

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 5.2

ท่านสามารถเปลี่ยนแปลงคำพูดเหล่านี้ให้อยู่ในลักษณะของการให้กำลังใจและการชมเชยได้อย่างไร

1. ห้องคนจนยังกับลิง เคี้ยวจะไขไปเป็นเพื่อนลิงอยู่ในป่า
.....
2. นั่งอ้าอึ้งอยู่นั่นแหละ เมื่อไหร่จะตอบลัทธิ
.....
3. เวลาตอบครูชุกยังกับคอกหมูจะร่วง เวลาคุยกันละก็เสียงดัง
ลั่นห้องไปหมด
.....
4. ช่างซัก ช่างถามจริง ๆ เวลาอยู่บ้านเป็นคนช่างซักช่างถามอย่างนี้
รีเปล่า
.....
5. เกินไหม ... น้องเคี้ยเขาเก่ง ครูบอกให้เขาออกมาแสดง
อะไรเขาก็แสดงได้ ไม่ค่อยเคี้ยวเชียว
.....

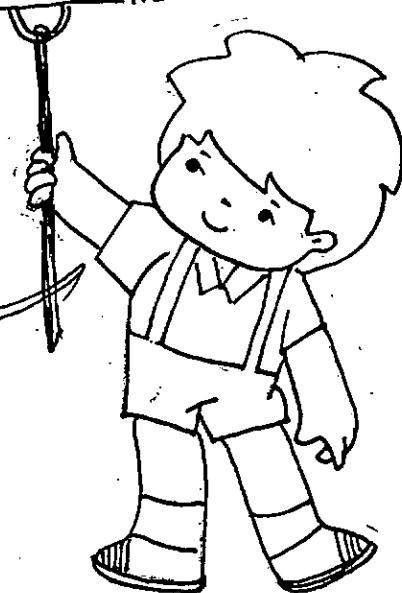

ถ้าคิดไม่ออก ลองดูแนวคำตอบ ในหน้าต่อไปนะคะ

- ① เด็กดี เราไม่ชนะนะคะ น้องมันเป็นเด็กดีรีบล่าคะ
- ② ครูเชื่อว่า หนูจะต้องตอบได้ คำตอบไม่มีถูก ไม่มีผิด
ตอบอะไรก็ได้ ตามความคิดของหนูเอง
- ③ ตอบดัง ๆ ชิคะ เพื่อน ๆ เรากำลังรอหึ่งอยู่
- ④ ถ้าหนูทุกคนเกียวก เพื่อนคนอื่น เราไม่ได้พูดนะคะ
ครูจะให้พูดทีละคน หรือปลัดกันพูด ก็ได้ไหมคะ
- ⑤ ครูคิดว่าคงมีคนเก่งอย่างน้อยเก้า เก้า ใครจะเป็นคน
เก่งคนต่อไปคะ

แนวคำตอบครับ

จะตอบอย่างไร หรือใช้
คำพูดอย่างไรก็ได้ครับ
ขอให้เดินไปในทางบวก
ก็แล้วกันครับ

● คำถามให้เด็กสังเกต

● หลับตาแล้วทายชีว่าได้นินเสียง
อะไร

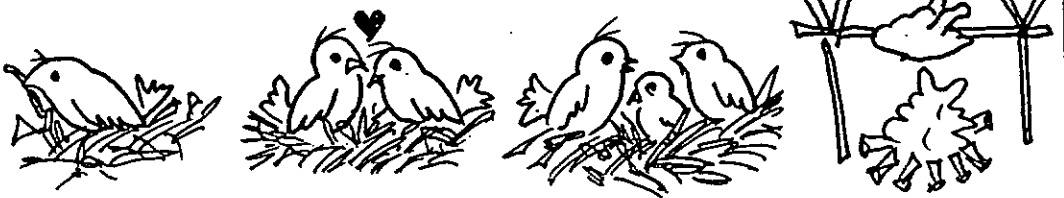
● ดูภาพแมวกับเสือ นักเรียน
เห็นว่าแตกต่างกันอย่างไร

● ในภาสนักเรียนเห็นอะไรบ้าง

● มีอะไรบ้างในห้องนี้ที่มีสีขาว
เหมือนสีเสื้อของนักเรียน

การถามให้เด็กสังเกต คือ การให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส
คือตา หู ลิ้น จมูก และผิวหนัง เป็นข้อมูลในการตอบคำถาม ซึ่งอาจใช้
วิธีการแปลก ๆ เช่น ให้หลับตาแล้วทาย

5.3 การถามคำถาม

ในการถามคำถาม ครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เด็กมีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง การป้อนคำถามที่มีคำตอบหลายอย่าง เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูนำเด็กไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

คำถามที่ครูควรใช้กับเด็กในระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีลักษณะ

ดังนี้

● คำถามให้เด็กจินตนาการ

- อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าคนบินได้
- ถ้ามีดวงอาทิตย์ 2 ดวง
โลกเราจะเป็นอย่างไร
- อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าของเล่น
ชิ้นนี้มีขนาดใหญ่มาก
- อะไรจะเกิดขึ้น ถ้ายุ่งตัวจิ๋ว
เท่ากับแม่ได้
- ถ้าไม่มีดวงอาทิตย์ เราจะเป็น
อย่างไร

การถามคำถามให้เด็กได้จินตนาการ ไม่จำเป็นต้องให้เด็กกระทำจริง เด็กจะใช้ความคิด จินตนาการ เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม แล้วแสดงออกในสิ่งที่ตนคิด ต้องการแสดงออก ซึ่งผู้สอนควรตอบให้หลายคำตอบ และไม่จำเป็นต้องถูกต้องเสมอไป

● คำถามที่ตอบได้หลายคำตอบ

- น้ำมีประโยชน์ต่อเราอย่างไรบ้าง
- นักเรียนจะนำผักที่มีในฤดูหนาวไปทำอาหารอะไร ได้บ้าง
- กระดาษแผ่นนี้นักเรียนจะทำอะไร ได้บ้าง
- จะทำอย่างไรร่างกายของเราจึงจะอบอุ่น
- เมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นักเรียนจะทำอะไร ให้เกิด ๆ บ้าง

การตั้งคำถามที่ส่งเสริมให้เด็กคิดหาคำตอบที่สามารถตอบได้
หลายคำตอบตามความคิดและประสบการณ์เดิม จะช่วยให้
เด็กคิดได้อย่างเสรี

● คำถามให้คิดคะเน

- จะเกิดอะไรขึ้น ถ้านักเรียนเป็นพวกทุกคน
- เขาไม่มาโรงเรียนเพราะเหตุใด
- ถ้าอากาศหนาวเย็นตลอดปี จะเป็นอย่างไร
- ถ้าเล่นของเล่นแล้วไม่เก็บ จะเป็นอย่างไร

ถวตั้งคำถามในลักษณะนี้ จะทำให้เด็กเกิดความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ เด็กจะสนุกขึ้นต้นกับคำตอบของตน และรับ
ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้คำถามบางคำถามจะเป็น
ไปไม่ได้ แต่ก็ไม่เป็นการ สกิดกันความคิดของเด็กแต่อย่างใด

● คำถามให้เด็กคิดหาวิธีมาทดแทน

- กระมูมไฟทำอะไรได้บ้าง
- ถ้าไม่มีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เราจะใช้อะไรแทนได้บ้าง
- ถ้าไม่มีคอกไม้สำหรับเวียนเทียน นักเรียนจะหาอะไรแทนคอกไม้ได้บ้าง
- อะไรใช้แทนเสื้อกันหนาวได้บ้าง
- อะไรใช้แทนร่มกันแดดได้บ้าง

การตั้งคำถามเพื่อให้เด็กคิดหาวิธีมาทดแทน ครูอาจตั้งคำถามโดยไม่กำหนดขอบข่ายของคำตอบ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กคิดหาคำตอบที่มีคุณลักษณะ เช่น เกี่ยว กับของเดิม

เทคนิคการถามคำถาม

- เมื่อถามไปแล้ว ควรหยุดพูดให้มีช่วงเงียบ 3-5 วินาที เพื่อให้เด็กคิด

- ถ้าเด็กตอบผิด ครูอย่าทำให้เกิดเสียหน้า ไม่ดูหรือทำโทษ หรือหัวเราะเยาะ รวมทั้งควบคุมนักเรียนในชั้นเรียนไม่ให้แสดงอาการ เย้ยหยันผู้ที่ตอบผิดด้วย

- หลีกเลี่ยงคำถามประเภท ใช่-ไม่ใช่, จริง-ไม่จริง, ถูก-ไม่ถูก

- ให้เด็กถามตอบกันเอง เพื่อสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนาน

- ถ้าเด็กไม่ตอบ ครูใช้คำถามใหม่ ใช้คำถามง่าย ๆ

- ถ้าเด็กตอบถูก ครูชมเชย โดยแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง สายตาในการแสดงความจริงใจ

อย่าใช้คำถามซ้ำซ้อน
นะคร๊าบ ผมตอบไม่ได้

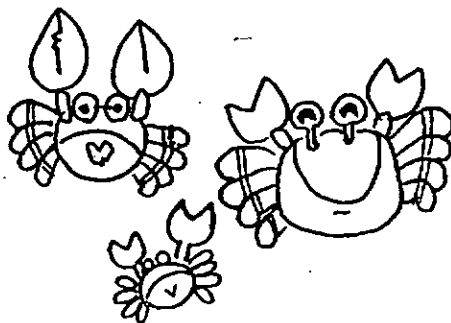

เกิดปัญหาว่า ...
เด็กไม่ค่อยยอมตอบคำถาม
ถึงตอบ ก็ใช้เวลานาน

ทั้งนี้ เพราะครูไม่เคยชิน ครูจะต้องออกหนังสือหน่อย
เมื่อนักไประยะหนึ่ง เด็กจะกล้าถาม กล้าตอบเองค่ะ

ข้อควรระวังอีกอย่างหนึ่ง คือ

- ๑. ไม่ดู หรือทำโทษ
- ๒. หัวเราะเยาะ
- ๓. วิจรรณ

กิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 5.3

โปรดนำประเภทคำถามนี้เติมในช่องว่างหน้าข้อความที่เห็นว่าสัมพันธ์กัน

- 1. ถ้าพรุ่งนี้อากาศหนาวมาก ๆ นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ที่โรงเรียนจะเป็นอย่างไร
- 2. ถ้าหิมะตกในวันพรุ่งนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร
- 3. นักเรียนมีวิธีทำให้ตนเองอบอุ่นได้อย่างไรบ้าง เมื่ออากาศหนาวมาก ๆ
- 4. ถ้านักเรียนไม่มีเสื้อกันหนาว นักเรียนจะหาอะไรมาแทน
- 5. นักเรียนดูภาพในฤดูหนาว กับภาพใฤดูร้อน ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

อย่ากรหราบคำตอบอ่านเฉลยซิคะ

เฉลยคำกอบ

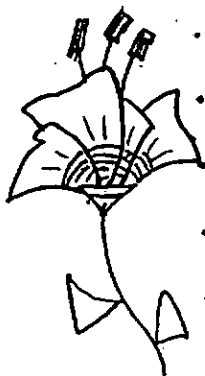
๕ กอบ ๕ ๔ กอบ ๔ ๔ กอบ ๔ ๒ กอบ ๒ ๑ กอบ ๑

ตัวอย่างคำถามเพื่อประกอบการสอน

หน่วยฉันทกฤตุนาว

1. อะไรไหนไหนเสียกันหนาวได้บ้าง
2. ถ้าอากาศหนาวเย็นตลอดปี อะไรจะเกิดขึ้น
3. นักเรียนนักที่มากที่สุดในฤดูหนาวไปหาอาหาร
อะไรได้บ้าง
4. การทำให้ร่างกายอบอุ่น ควรทำอย่างไรบ้าง
5. ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าทุกคน จะเป็นอย่างไร

คำถามเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยวันเด็กวันครู

1. เมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ นักเรียนอยากทำอะไรให้เด็ก ๆ บ้าง
2. นักเรียนเคยหาความคิดตามคำขวัญอะไรบ้าง
3. ถ้านักเรียนไม่ทำหน้าที่ของเด็ก อะไรจะเกิดขึ้น
4. ถ้านักเรียนเป็นครู มีเด็กดื้อและเกเร นักเรียนจะหาอย่างไร เด็กจึงจะเป็นเด็กดี
5. อะไรบ้างที่เด็กเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

คำถามเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยสัตว์เลี้ยง

1. ถ้าให้นักเรียนเลี้ยงสัตว์ นักเรียนจะเลือกเลี้ยงอะไรบ้าง
2. สัตว์เลี้ยงอะไรที่มีปีก
3. หากกับแมวมีรูปร่างลักษณะแตกต่างกันอย่างไร
4. ถ้าหลบสุนัขดำ นักเรียนจะหาอย่างไร
5. ถ้าไม่มีใครเลี้ยงไก่และไก่เลย อะไรจะเกิดขึ้น

คำถามเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก

1. อะไรจะเกิดขึ้นถ้าไม่มีพระสงฆ์
 2. ถ้านักเรียนเป็นพระสงฆ์ นักเรียนจะทำอะไรบ้าง
 3. คำรวจมีประโยชน์อะไรต่อเราบ้าง
 4. ภาพตำรวจ ทหาร แตกต่างกันอย่างไ
 5. นักเรียนโตขึ้น นักเรียนจะเป็นอะไร เพราะเหตุใด
- หมายเหตุ อาจถามบุคคลอาชีพอื่น ๆ ได้

คำถามเพิ่มเติม

.....

.....

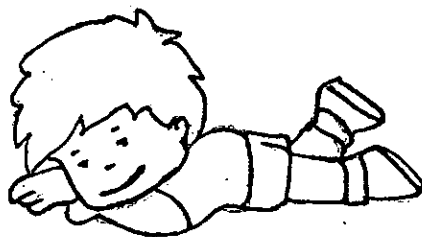
.....

.....

.....

.....

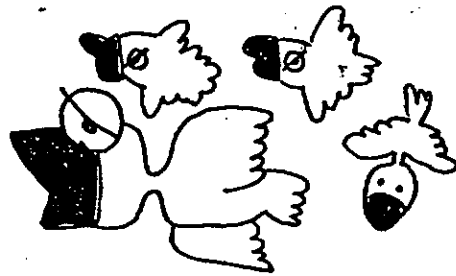
.....

หน่วยนกน้อย

1. ถ้าให้ไก่เรียนเลี้ยงนก นักเรียนจะเลือกเลี้ยงนกอะไรบ้าง เพราะเหตุใด
2. ถ้าคนกินเข้ามาบ้านของนักเรียนเป็นจำนวนมากๆ นักเรียนจะหาอย่างไร
3. ถ้าคนบินได้เหมือนนก อะไรจะเกิดขึ้น
4. นักเรียนคิดว่าจะนำนกไปทำอะไรได้บ้าง
5. ถ้านักเรียนทุกคนรักแกล่ตัวนักเรียนจะช่วยเหลืออย่างไร

คำถามเพิ่มเติม

.....

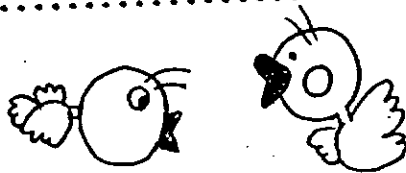
.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยวันมาฆบูชา

1. นักเรียนอยากทำอะไรบ้างในวันมาฆบูชา
2. ถ้านักเรียนคุยกันเสียงดังในขณะที่เวียนเทียน อะไรจะเกิดขึ้น
3. ในขณะที่เวียนเทียน ถ้ามีคนอื่นคุยกันเสียงดัง นักเรียนจะทำอย่างไร
4. ถ้าไม่มีดอกไม้สำหรับเวียนเทียน นักเรียนจะหาอะไรแทนดอกไม้
5. อะไรบ้างที่นักเรียนคิดว่าตนเองได้ทำความดี

คำถามเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

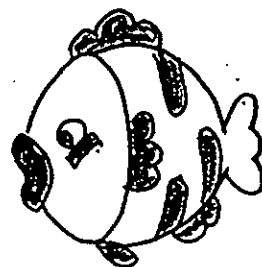
.....

หน่วยกลางวันกลางคืน

1. ภาพดวงจันทร์กับภาพดวงอาทิตย์แตกต่างกันอย่างไร
2. อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าไม่มีดวงอาทิตย์ขึ้นในตอนกลางวัน
3. เราจะใช้ความร้อนจากดวงอาทิตย์ทำอะไรได้บ้าง
4. ถ้าไม่มีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เราจะใช้อะไรแทนได้บ้าง
5. อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าดวงอาทิตย์มาอยู่ใกล้โลกเรามากกว่านี้

คำถามเพิ่มเติม

.....

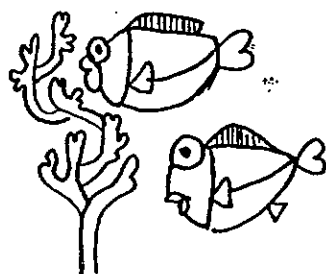
.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยสัปดาห์ที่เป็นพาหนะนำโรค

1. ในตอนกลางวัน นักเรียนคิดว่ายุงหลบซ่อนอยู่ที่ใด
2. เราจะป้องกันไม่ให้ยุงกัดได้อย่างไรบ้าง
3. เราจะกำจัดยุงที่อยู่ในบ้านให้หมดไปได้อย่างไร
4. ถ้านักเรียนเป็นแมลงวัน นักเรียนจะบินไปที่ใดบ้าง
5. อะไรจะเกิดขึ้น ถ้ายุงตัวใดเห่าแม่ไก่

คำถามเพิ่มเติม

.....

.....

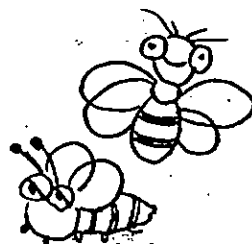
.....

.....

.....

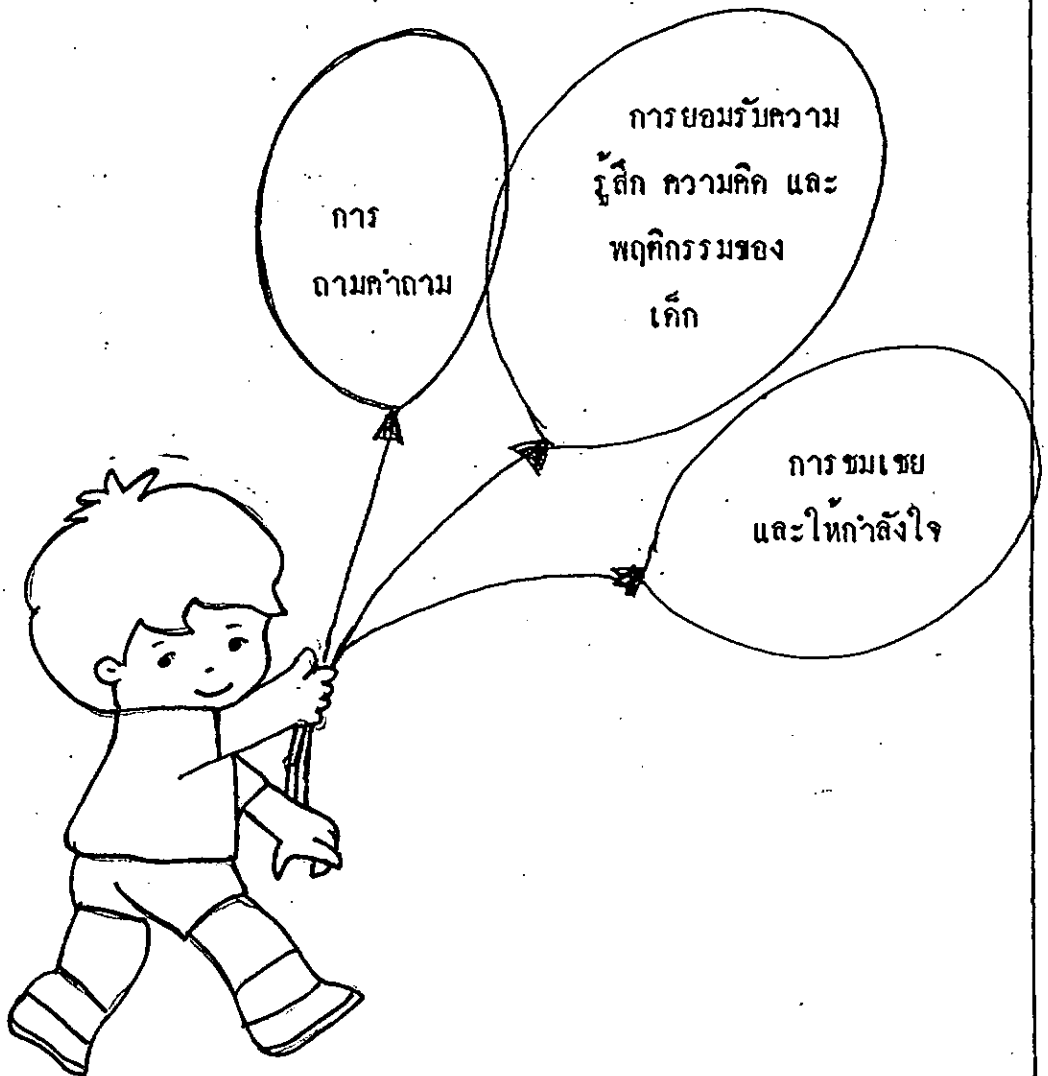
.....

.....

สรุปบทเรียน

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึงพฤติกรรม
ที่ครูผู้สอนแสดงออกทางวาจา และท่าทาง

แบบทดสอบหลังศึกษามทเรียนด้วยตนเอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ทั้ข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดทำให้การนิเทศภายในโรงเรียน
ประสบผลสำเร็จ

- ก. ผู้นิเทศมีความรู้ดี
- ข. ผู้นิเทศ นิเทศสม่ำเสมอ
- ค. ผู้นิเทศจะครูผู้สอนร่วมมือกัน
- ง. ครูผู้สอนปฏิบัติตามคำแนะนำของ
ผู้นิเทศ

2. การนิเทศชั้นเล็กเล็ก ควรเน้นใน
ข้อใด

- ก. ผู้นิเทศ
- ข. ครูผู้สอน
- ค. การติดตาม ประเมินผล
- ง. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก

3. การพัฒนาการสอนของครู สิ่งสำคัญ
คือข้อใด

- ก. สอนอย่างมีเป้าหมาย
- ข. มีความรู้ เข้าใจเด็ก
- ค. ประเมินตนเอง รู้จักตนเอง
- ง. จัดประสบการณ์ชั้นเล็กเล็ก

4. คุณลักษณะที่ครูผู้สอนชั้นเล็กเล็ก
ควร มีมากที่สุดคือข้อใด

- ก. รักเด็ก
- ข. มีศิลปะ
- ค. มีสุขภาพดี
- ง. มีความอดทน

5. กิจกรรมการนิเทศที่จะช่วย
พัฒนาครูได้มากที่สุดคือข้อใด

- ก. การพบปะสนทนา
- ข. การสังเกตการสอน
- ค. การสาธิตการสอน
- ง. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

6. เพราะเหตุใดครูจึงควร เป็น
แบบอย่างให้แก่เด็ก

- ก. เด็กรักครู
- ข. เด็กเชื่อฟังครู
- ค. เด็กชอบเลียนแบบครู
- ง. เด็กอยู่ใกล้ชิดกับครู

7. บุคคลใดที่มีบทบาทต่อการพัฒนา
บุคลิกภาพของ เด็กมากที่สุด

- ก. พ่อแม่
- ข. พี่น้อง
- ค. ครูผู้สอน
- ง. เพื่อนร่วมชั้นเรียน

8. ลักษณะใดที่ท่านคิดว่าครูจะช่วย
ส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่เด็ก

- ก. พுகจาสุภาพอ่อนโยน
- ข. แสดงความเมตตาแก่เด็ก
- ค. การจักสภาพภายในชั้นเรียน
- ง. กระตุ้นให้เด็กค้นหาคำตอบเอง

9. การเปิดโอกาสให้เด็กซักถามแสดง
ความคิดเห็น จะส่งผลต่อเด็กในด้าน
ใดมากที่สุด

- ก. การพูด
- ข. การฟัง
- ค. การอ่าน
- ง. การเขียน

10. คำถามในข้อใดที่มีลักษณะปลายเปิด

- ก. แมวตัวเล็กกว่าเสือหรือไม่
- ข. บ้านใครเลี้ยงแมวบ้าง
- ค. แมวมีลักษณะคล้ายแมวไซไซไหม

ง. ถ้านักเรียนเป็นเสือ นักเรียน
จะทำอะไรบ้าง

11. คำถามที่ใช้กับเด็ก ไม่ควรถาม
คำถามในลักษณะปลายเปิด ท่าน
เห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

ก. เห็นด้วย เพราะเด็กเด็ก
ยังคิดไม่เป็น

ข. เห็นด้วย เพราะเป็นการ
เป็นธรรมชาติเด็ก

ค. ไม่เห็นด้วย เพราะเด็กมี
ความจริงอยู่แล้ว

ง. ไม่เห็นด้วย เพราะเด็กควร
ได้รับการกระตุ้นให้คิดเป็น

12. "ถ้าคนบินได้ อะไรจะเกิดขึ้น"
เป็นคำถามชนิดใด

- ก. ถามให้คิดหาสิ่งมาทดแทน
- ข. ถามให้เกิดจินตนาการ
- ค. ถามให้คาดคะเน
- ง. ถามให้สังเกต

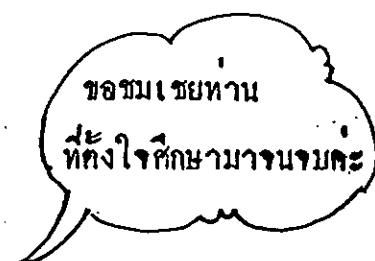
13. "ป๋องไม่มาโรงเรียนเพราะอะไร"
เป็นคำถามชนิดใด

- ก. ถามให้คิดหาสิ่งมาทดแทน
- ข. ถามให้เกิดจินตนาการ

- ก. ถามให้คาดคะเน
ง. ถามให้สังเกต
14. คำถามใดเป็นคำถามให้สังเกต
ก. เสือกับแมวแตกต่างกันอย่างไร
ข. น้ำมีประโยชน์ต่อเราอย่างไร
ค. หัดบิควาแล้วหายใจว่า ได้อิน
เสียดอะไร
ง. ถ้าของเล่นเป็ดย่นสีได้ อะไร
จะเกิดขึ้น
15. การถามให้เด็กตอบได้หลายคำตอบ
เป็นการ ส่งเสริมเด็กในด้านใด
ก. ความคิดจินตนาการ
ข. ความมั่นใจในตนเอง
ค. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
ง. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
16. คำถามในข้อใดที่เปิดโอกาสให้
เด็กแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
ก. สัตว์ในภาพนี้มีกี่ตัว
ข. ใครอยากเลี้ยงนกบ้าง
ค. ได้ กับ เป็ดรวมกันมีกี่ขา
ง. ไก่กับนกมีรูปร่างลักษณะ
แตกต่างกันอย่างไร
17. เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมแย่งของ
เพื่อนบ่อย ๆ ครูควรทำอย่างไร
ก. คากโทษเป็นการ ปราบเด็ก
ข. ใช้เสียงดังข่มขู่ให้เด็กเลิกทำ
ค. กล่าวคำชมเมื่อเด็กให้ของเพื่อน
ง. ให้คนใดคนหนึ่งยอมให้ของเพื่อน
18. สาเหตุหนึ่งที่เด็กชอบพูดจาฉ้อฉล
เพื่อนคือข้อใด
ก. ไม่ได้รับความยุติธรรมจากครู
ข. ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากครู
ค. ไม่ได้รับการทักท้วงเรื่องมารยาท
ง. ไม่ได้รับความเอาใจใส่จาก
พ่อแม่
19. เด็กชนเผ่าปกากี ครูควรปฏิบัติอย่างไร
ก. ให้ทำงานอื่น
ข. สั่งให้อยู่นิ่ง ๆ
ค. ท้าเป็นไม่สนใจ
ง. กล่าวคำชมทันทีที่พบว่าเด็กไม่สนใจ
20. ข้อใดเป็นการแก้ปัญหาได้ดีที่สุด
ก. ให้รางวัลแก่เด็กเป็นประจำ
ข. ให้ความรักความเมตตา
ค. อธิบายเหตุผลให้เด็กฟัง
ง. แนะนำให้เด็กปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

จดหมายตอบ

1. ส	2. ง	3. ด	4. ก	5. ก
6. ก	7. ก	8. ง	9. ก	10. ง
11. ง	12. ข	13. ก	14. ก	15. ข
16. ง	17. ก	18. ก	19. ง	20. ก

ขอให้ท่านประสบความสำเร็จในการนำความรู้ไปปฏิบัตินะคะ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ชุดอบรมศึกษานิเทศก์ การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

_____. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 11 การดำเนินการตามแนวการนิเทศภายในโรงเรียน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทางหุ่นส่วนสามัญัติบุคคล, 2528.

_____. ชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 4 การพัฒนาและ การนิเทศครูระดับก่อนประถมศึกษา. ม.ป.ป.

_____. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.

ภรณ์ คุรุรักษ์. "คำถามสร้างสรรค์," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา การพัฒนาอนุบาลศึกษา. ระหว่างวันที่ 3 - 5 เมษายน 2532 หน้า 7 - 8
ม.ป.ป.

สงัด อุทรานันท์. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2532.

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

แบบส่งเอกสารตามปฏิทินระหว่างครูกับเด็ก

ชื่อครูผู้สอน โรงเรียน
 ชื่อหมู่บ้าน วัน เดือน ปี ที่ส่งเอกสาร
 เวลาที่ส่งเอกสาร ชื่อผู้ส่งเอกสาร

คำชี้แจง
 ผู้ส่งเอกสารนี้ให้ทางศึกษารวมที่เด็กชั้นในระหว่างเวลาที่ศึกษารวมในวงกลมประมาณ ๒๐ นาที โดยผู้ส่งเอกสารจะคอยบันทึกพฤติกรรมของเด็กชั้นในระหว่าง
 ช่วงละ ๓ นาที ซึ่งแต่ละช่วงเวลา แบ่งการส่งเอกสารเป็น ส่งเอกสารศึกษารวมครู ๒ นาทีแรก แล้วส่งเอกสารศึกษารวมเด็ก ๑ นาทีหลัง ถ้าพบพฤติกรรม
 ศาสนาการในแบบส่งเอกสารศึกษารวมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษของของการส่งเอกสารเพียงครั้งเดียว ถ้าไม่พบ
 พฤติกรรมศาสนารวมการในแบบส่งเอกสารศึกษารวมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ในห้วงของว่างไว้ แล้วจึงส่งเอกสารศึกษารวมครูและเด็กในห้วงต่อไป

รายการพฤติกรรมครู	ช่วงการส่งเอกสารช่วงละ ๓ นาที							รายการพฤติกรรมเด็ก	ช่วงการส่งเอกสารช่วงละ ๓ นาที						
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๑. ครูถามคำถามให้เด็กเกิดจินตนาการ เช่น "ถ้ามดมีปีกแล้ว เด็ก ๆ คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น"								๑. เด็กแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามแสดงถึง ความคิดแบบจินตนาการ							
๒. ครูถามคำถามให้เด็กเกิดความคิดสังเกต เช่น "เด็ก ๆ ลอง หลับตา แล้วฟังซิว่าเสียงอะไร"								๒. เด็กแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามที่เกิดจาก การสังเกต							
๓. ครูถามให้เด็กตอบคำถามหลายคำตอบ เช่น "หอยนางรม ร่างกายจริงจะอะไร"								๓. เด็กแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามที่แสดงถึง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์							

รายการพฤติกรรมครู	ช่วงการสังเกตช่วงละ ๓ นาที							รายการพฤติกรรมเด็ก	ช่วงการสังเกตช่วงละ ๓ นาที						
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๔. ครูถามในโอกาสที่จะมี เช่น "เด็ก ๆ ลองหาตัวชี้ว่าหัวแม่มือของจริงไม่ยาวไปไหม"								๔. เด็กแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามที่แสดงถึงความคิดเป็น							
๕. ครูถามคำถามให้เด็กคิดหาวิธีการหาแทน เช่น "เราหาจากไหนมา เราจะใช้อะไรมาแทนนิ้วชี้กับนิ้วกลาง"								๕. เด็กแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามที่แสดงถึงวิธีการหาวิธีการหาแทน							
๖. เมื่อเด็กตอบผิด กระตุ้นให้เด็กเกิดการสืบค้นหา								๖. เด็กแสดงอาการพอใจ เช่น การพยักหน้า และการเรียงแบบ							
๗. ครูแสดงคำถามสนใจ รับผิดชอบเด็กพูด ถิ่น และตอบคำถาม								๗. เด็กแสดงคำถามกล่าวนำพูด ถิ่น และตอบ เช่น การบ่นเมื่อตอบ							
๘. ครูยอมรับข้อดีของเด็กยกย่องเด็ก เช่น การพูดความดีพูด หรือคำถามของเด็ก								๘. เด็กแสดงอาการพอใจ เช่น การพยักหน้า การเรียงแบบ							
๙. ครูชี้แจงเหตุผลเมื่อเด็กตอบหรือไม่หาสาเหตุกติกาสองห้องเรียน								๙. เด็กยอมรับฟังความคิดเห็นของครู เช่น การพยักหน้า ตอบรับกับคำสั่งแจง การปฏิบัติตน							

ลำดับ	รายการ	จำนวนครั้ง						
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๑๑	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๒	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๓	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๔	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๕	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๖	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๗	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๘	การปฏิบัติหน้าที่							
๑๙	การปฏิบัติหน้าที่							
๒๐	การปฏิบัติหน้าที่							

ภาคผนวก ค

กรณีของความสอดคล้อง ความสุขของสก็อต (Scott)

ทาคซ์นี้ของความสอดคล้อง (Intra and Observer Reliability)
 ความถี่ของ สกอต (Scott) ดังนี้

$$\text{I} = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

I	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของการ สังเกตพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ของผู้สังเกต 2 คน
P _o	แทน	อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการ สังเกต พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ใดตรงกันของผู้สังเกต 2 คน
P _e	แทน	อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการ สังเกต พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ใดตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ของผู้สังเกต 2 คน

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เกษะคุปต์ อาจารย์ประจำโรงเรียนประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- อาจารย์สำอาง สีหาพงษ์ นักวิชาการ รองวิจัยทางการศึกษา
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- อาจารย์เอื้องฟ้า สมบัติพานิช ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษา
- อาจารย์กัญญา เกตุกล้า อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาล
สามเสน สำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- อาจารย์อารี เกษมรติ อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาล
สามเสน สำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวเรไร ชื่อสกุล ชนะการ

เกิดวันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2493

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 7 แจ่งสนิท 1 อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ศึกษาพิเศษ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน หน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

อ. เมือง จ. อุบลราชธานี 34000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522 กศ.บ. (วิชาเอกสุขศึกษา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2534 กศ.ม. (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการใช้ชุดการนิเทศที่มีข้อปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

บทคัดย่อ

ของ

เรไร ชนะการ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

ธันวาคม 2534

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ครูกับเด็ก ก่อนและหลังการให้ชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ครูกับเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน
ประถมศึกษา ซึ่งสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบล
ราชธานี จำนวน 10 คน จาก 64 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่ม
ตัวอย่างได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ครูกับเด็กเป็นเวลา 10 สัปดาห์ และรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กก่อนและหลังการทดลอง

ผลการศึกษาพบว่า หลังจากครูได้รับการนิเทศด้วยชุดการนิเทศการ
พัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูกับเด็กมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์
เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECTS OF USING SUPERVISION PACKAGES
ON TEACHER - CHILD INTERACTION

AN ABSTRACT

BY

RARAI CHANAKARN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

December 1991

The purpose of this study was to compare teacher-child interaction between before and after using the Supervision Package on Teacher-Child Interaction Development.

Ten out of sixty-four preschool teachers under the Office of Warinchamrab District Primary Education, which is under the Office of Ubon Ratchathani Provincial Primary Education, were selected by random sampling method. The sample was supervised by means of using the Supervision Package on Teacher-Child Interaction Development for ten weeks.

The instrument used for collecting the data was the structured observation on teacher-child interaction before and after using the Supervision Package on Teacher-Child Interaction Development.

The result of the study revealed that after using the Supervision Package on Teacher-Child Interaction Development, teacher-child interaction behavior was significantly higher than before using the same at the .05 level.